



Α' Τεχνικού και Επαγγελματικού Λυκείου

# ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Γεωργίου Σ. Ανδρεάκου  
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛ. ΕΚΠ/ΣΕΩΣ





1 9 5 4

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ  
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ



## ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ο Ευγένιος Ευγενίδης, ο ιδρυτής και χορηγός του «Ιδρύματος Ευγενίδου», πολύ νωρίς προέβλεψε και σχημάτισε την πεποίθηση ότι η άρτια κατάρτιση των τεχνικών μας, σε συνδυασμό με την εθνική αγωγή, θα ήταν αναγκαίος και αποφασιστικός παράγων για την πρόοδο του Έθνους μας.

Την πεποίθησή του αυτή ο Ευγενίδης εκδήλωσε με τη γενναιόφρονα πράξη ευεργεσίας, να κληροδοτήσει σεβαστό ποσό για τη σύσταση Ιδρύματος, που θα είχε ως ακοπό να συμβάλλει στην τεχνική εκπαίδευση των νέων της Ελλάδας.

Έτσι, το Φεβρουάριο του 1956 συστήθηκε το «Ίδρυμα Ευγενίδου», του οποίου τη διοίκηση ανέλαβε η αδελφή του Μαρ. Σίμου, σύμφωνα με την επιθυμία του διαθέτη. Το έργο του Ιδρύματος συνεχίζει από το 1981 ο κ. Νικόλαος Βερνίκος - Ευγενίδης.

Από το 1956 έως σήμερα η συμβολή του Ιδρύματος στην τεχνική εκπαίδευση πραγματοποιείται με διάφορες δραστηριότητες. Όμως απ' αυτές η σημαντικότερη, που κρίθηκε από την αρχή ως πρώτης ανάγκης, είναι η έκδοση βιβλίων για τους μαθητές των Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών και Λυκείων.

Μέχρι σήμερα, με τη συνεργασία με τα Υπουργεία Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εμπορικής Ναυτιλίας, εκδόθηκαν εκατοντάδες τόμοι βιβλίων, που έχουν διατεθεί σε πολλά εκατομμύρια αντίτυπα. Τα βιβλία αυτά κάλυπταν ή καλύπτουν ανάγκες των Κατωτέρων και Μέσων Τεχνικών Σχολών του Υπ. Παιδείας, των Σχολών του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων, των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών και των Δημοσίων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού.

Μοναδική φροντίδα του Ιδρύματος σ' αυτή την εκδοτική του προσπάθεια ήταν και είναι η συγγραφή και έκδοση βιβλίων ποιότητας, από άποψη όχι μόνον επιστημονική, παιδαγωγική και γλωσσική, αλλά και ως προς την εμφάνιση, ώστε το βιβλίο να αγαπηθεί από τους μαθητές.

Για την επιστημονική και παιδαγωγική αρτιότητα των βιβλίων τα κείμενα υποβάλλονται σε πολλές επεξεργασίες και βελτιώνονται πριν από κάθε νέα έκδοση συμπληρούμενα καταλλήλως.

Ιδιαίτερη σημασία απέδωσε το Ίδρυμα από την αρχή στη γλωσσική διατύπωση των βιβλίων, γιατί πιστεύει ότι και τα τεχνικά βιβλία, όταν είναι γραμμένα σε γλώσσα σωστή και ομοιόμορφη αλλά και κατάλληλη για τη στάθμη των μαθητών, μπορούν να συμβάλλουν στη γλωσσική κατάρτιση των μαθητών.

Έτσι, με απόφαση που ίσχυσε ήδη από το 1956, όλα τα βιβλία της Βιβλιοθήκης του Τεχνίτη, δηλαδή τα βιβλία για τις τότε Κατώτερες Τεχνικές Σχολές, όπως αργότερα και για τις Σχολές του ΟΑΕΔ, ήταν γραμμένα σε γλώσσα δημοτική, με βάση τη γραμματική του Τριανταφυλλίδη, ενώ όλα τα άλλα βιβλία ήταν γραμμένα στην απλή καθαρεύουσα. Σήμερα ακολουθείται η γραμματική που διδάσκεται στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσεως. Η γλωσσική επεξεργασία των βιβλίων ανατίθε-

ται σε φύλολόγους του Ιδρύματος και έτσι εξασφαλίζεται η ενιαία σύνταξη και ορολογία κάθε κατηγορίας βιβλίων.

Η ποιότητα του χαρτιού, το είδος των τυπογραφικών στοιχείων, τα σωστά σχήματα, η καλαίσθητη σελιδοποίηση, το εξώφυλλο και το μέγεθος του βιβλίου, περιλαμβάνονται και αυτά στις φροντίδες του Ιδρύματος και συμβάλλουν στη σωστή «λειτουργικότητα» των βιβλίων.

Το Ίδρυμα θεώρησε ότι είναι υποχρέωσή του, σύμφωνα με το πνεύμα του ιδρυτή του, να θέση στη διάθεση του Κράτους όλη αυτή την πείρα του των 20 ετών, αναλαμβάνοντας το 1978 και την έκδοση των βιβλίων για τις νέες Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές και τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα πάντοτε με τα εγκεκριμένα Αναλυτικά Προγράμματα του Π.Ι. και του ΥΠΕΠΘ.

#### ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

**Μιχαήλ Αγγελόπουλος**, καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

**Αλέξανδρος Σταυρόπουλος**, καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς, Αντιπρόεδρος.  
Ιωάννης Τεγόπουλος, καθηγητής ΕΜΠ.

**Σταμάτης Παλαιοκρασσάς**, Σύμβουλος – Αντιπρόεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

**Εμμανουήλ Τρανούδης**, Διντής Σπ. Δευτ. Εκπαιδεύσεως ΥΠΕΠΘ.

Σύμβουλος επί των εκδόσεων του Ιδρύματος **Κων. Μανάφης**, καθηγ. Φιλ. Σχολής Παν/μίου Αθηνών.

Γραμματέας της Επιτροπής, **Γεώργιος Ανδρεάκος**.

#### Διατελέσαντα μέλη ή σύμβουλοι της Επιτροπής

**Γεώργιος Κακριδής** (1955-1959) Καθηγητής ΕΜΠ, **Άγγελος Καλογεράς** (1957-1970) Καθηγητής ΕΜΠ, **Δημήτριος Νιάνιας** (1957-1965) Καθηγητής ΕΜΠ, **Μιχαήλ Σπετσιέρης** (1956-1959), **Νικόλαος Βασιώτης** (1960-1967), **Θεόδωρος Κουζέλης** (1968-1976) Μηχ. Ηλ. ΕΜΠ, **Παναγιώτης Χατζηιωάννου** (1977-1982) Μηχ. Ηλ. ΕΜΠ, **Αλέξανδρος Ι. Παππάς** (1955-1983) Καθηγητής ΕΜΠ, **Χρυσόστομος Καβουνιδης** (1955-1984) Μηχ. Ηλ. ΕΜΠ, **Γεώργιος Ρούσσος** (1970-1987) Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ, **Δρ. Θεοδόσιος Παπαθεοδοσίου** (1982-1984) Δ/ντής Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως ΥΠΕΠΘ, **Ιγνάτιος Χατζευστρατίου** (1985-1988) Μηχανολόγος, Δ/ντής Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως ΥΠΕΠΘ, **Γεώργιος Σταματίου** (1988-1990) Φιλόλογος, Δ/ντής Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως ΥΠΕΠΘ, **Σωτ. Γκλαβάς** (1989-1993) Φιλόλογος, Δ/ντής Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως ΥΠΕΠΘ.



# ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤ. ΑΝΔΡΕΑΚΟΥ  
Διπλ. Α.Σ.Ο.Ε.Ε.  
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑ  
1994





## ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Το βιβλίο αυτό έχει συγγραφεί με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα, που έχει εκπονήσει το ΚΕΜΕ για το μάθημα των Γενικών Αρχών της Λογιστικής.

Η ανάπτυξη όμως κάθε κεφαλαίου καθώς και ο αριθμός των ασκήσεων, που παρατίθενται, έγινε με βάση το χρόνο διδασκαλίας του μαθήματος, δηλαδή 3 ώρες την εβδομάδα κατά το β' εξάμηνο.

Στο τέλος του βιβλίου υπάρχει και παράρτημα γενικών ασκήσεων.

Ενδεχομένως, με την προσθήκη του παραρτήματος, οι ασκήσεις να είναι πολλές συγκριτικά με το χρόνο που διατίθεται για το μάθημα, αυτό όμως γίνεται για να υπάρχει ευχέρεια επιλογής από τον καθηγητή, εκείνων των ασκήσεων που κατά την κρίση του είναι οι πιο κατάλληλες.

Οι ασκήσεις του παραρτήματος διατυπώνονται έτσι, ώστε να φανερώνεται σ' αυτές κάποια αληθοφάνεια. Αυτό αποσκοπεί στο να αντιληφθεί ο μαθητής ότι οι ασκήσεις της Λογιστικής δεν είναι αφηρημένες εφαρμογές, που λύνονται για να ελεγχθεί μόνον η εμπέδωση των γνώσεων, αλλά ότι κάθε μία από αυτές αποτελεί και ένα μικρό πρακτικό πρόβλημα, που παρουσιάζεται στα λογιστήρια και που χωρίς αμφιβολία θα αντιμετωπίσει και ο ίδιος αργότερα στον επαγγελματικό του βίο.

Ακόμα στις ασκήσεις αυτές γίνεται παραπομπή στην κατάλληλη παράγραφο του κειμένου, στην οποία στηρίζεται η λύση ώστε ο μαθητής να μπορεί να εργάζεται και μόνος.

Στο κείμενο χρησιμοποιούνται ορισμένοι ειδικοί όροι, όπως π.χ. ενυπόθηκο δάνειο, εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ, γραμμάτια εισπρακτέα, συναλλαγματική κλπ., οι οποίοι προϋποθέτουν γνώσεις από άλλα μαθήματα και οι οποίοι για λόγους οικονομίας του βιβλίου δεν επεξηγούνται. Ο διδάσκων θα μπορούσε να έλθει αρωγός στις τυχόν απορίες των μαθητών.

Ο συγγραφέας θα αισθανθεί ιδιαίτερη χαρά, αν του επισημανθούν τυχόν βελτιώσεις -ου κειμένου, ώστε τούτο να ανταποκριθεί πληρέστερα στο σκοπό του.



## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### 0.1 Οικονομική δράση.

Ο άνθρωπος έχει ανάγκες που πρέπει να ικανοποιήσει, εάν θέλει να επιβιώσει ή να καλυτερεύσει τον τρόπο της ζωής του.

Αλλά το έργο αυτό δεν είναι εύκολο.

Για την ικανοποίηση των αναγκών του χρειάζεται διάφορα αγαθά και από αυτά ορισμένα μόνο υπάρχουν σε αφθονία (**ελεύθερα αγαθά**), όπως π.χ. ο ατμοσφαιρικός αέρας, το νερό στην πηγή του, ενώ τα περισσότερα βρίσκονται σε ανεπάρκεια (**οικονομικά αγαθά**), όπως το βαμβάκι, το πετρέλαιο, τα μηχανήματα κλπ.

Τα πρώτα, επειδή είναι άφθονα μπορεί να τα αποκτήσει ο άνθρωπος με μεγάλη ευκολία, και έτσι να ικανοποιήσει τις αντίστοιχες ανάγκες του (αέρας - αναπνοή) χωρίς κόπους και θυσίες.

Τα δεύτερα δύμα, επειδή, όπως είπαμε, βρίσκονται σε ανεπάρκεια, για να τα αποκτήσει προσπαθεί διαρκώς. Την προσπάθεια αυτή ονομάζομε **οικονομική δράση**.

Ο άνθρωπος σε όλες τις ενέργειες, που συνθέτουν την οικονομική του δράση, ακολουθεί την **οικονομική αρχή**. Επιδιώκει δηλαδή το μεγαλύτερο δυνατό αποτέλεσμα με τη μικρότερη θυσία. Ο παραγωγός π.χ. προσπαθεί να αυξήσει την παραγωγή και τα κέρδη του περιορίζοντας όσο μπορεί τα έξοδά του, ενώ ο τεχνίτης – επισκευαστής επιθυμεί να τελειώσει την εργασία του όσο πιο γρήγορα μπορεί, ώστε να εξοικονομήσει χρόνο και για άλλες επισκευές.

### 0.2 Οικονομικός Οργανισμός.

Στην προσπάθειά του ο άνθρωπος να εξασφαλίσει τα αγαθά που χρειάζεται χρησιμοποιεί, όπως είναι γνωστό, διάφορα μέσα. Τέτοια είναι η ανθρώπινη εργασία, τα διάφορα εργαλεία, οι εγκαταστάσεις κλπ. Χρησιμοποιεί ακόμη το έδαφος, τις κλιματολογικές συνθήκες κ.ά. Τα μέσα αυτά τα ονομάζομε **πόρους** (ή **πηγές** ή **συντελεστές** της παραγωγής). Τους πόρους τους διακρίνομε σε **φυσικούς, κεφαλαιουχικούς** και **ανθρώπινους**.

Έτσι ο ψαράς π.χ. που ψαρεύει με τη βάρκα του χρησιμοποιεί τη θάλασσα (φυσικός πόρος), τη βάρκα και τα σύνεργα ψαρικής (κεφαλαιουχικός πόρος) και την εργασία τους (ανθρώπινος πόρος).

Κάθε συνδυασμός των πόρων αυτών (συντελεστών της παραγωγής) με τον οποίο επιδιώκεται η κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών είναι και ένας **Οικονομικός Οργανισμός** ή μια **Οικονομική μονάδα**.

Οι διάφορες π.χ. επιχειρήσεις, τα νοσοκομεία, ιδρύματα, σωματεία κλπ. που κινούν την οικονομική ζωή ενός τόπου είναι οικονομικοί οργανισμοί ή οικονομικές μονάδες.

Οι οργανισμοί αυτοί δεν είναι απαραίτητο να επιδιώκουν κέρδη. Αρκεί και μόνον ότι η λειτουργία τους αποβλέπει στην κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών. Χαρακτηρίζονται δε «οικονομικοί» επειδή εφαρμόζουν την οικονομική αρχή για την οποία έγινε λόγος πάρα πάνω.

Οι Οικονομικοί οργανισμοί (ή οικονομικές μονάδες) παρουσιάζονται στην πράξη με εντυπωσιακή ποικιλία δραστηριοτήτων, οικονομικής δυνάμεως, μορφών, σκοπού κλπ.

Με βάση όμως ορισμένα κριτήρια μπορούμε να τους διακρίνουμε σε διάφορες κατηγορίες. Θα αναφέρομε μερικές τέτοιες κατηγορίες, γενικές βέβαια, χωρίς να προχωρήσουμε σε υποκατηγορίες. Έτσι, όταν ασχοληθούμε με τους κλάδους της **Λογιστικής** (παράγρ. 0.4) θα είμαστε σε θέση να παραλληλίσουμε τους κλάδους αυτούς με τις διάφορες κατηγορίες των οικονομικών οργανισμών, τους οποίους άλλωστε και εξυπηρετούν.

Ας δούμε λοιπόν πρώτα πώς διακρίνονται οι οικονομικοί οργανισμοί, όταν ως κριτήριο χρησιμοποιούμε το **αντικείμενο των εργασιών τους**.

Γνωρίζομε ότι οι οικονομικοί οργανισμοί αποβλέπουν στην κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών. Στη μεγάλη λοιπόν και σοβαρή αυτή προσπάθεια ορισμένοι από αυτούς έχουν ως έργο τους την απόσπαση και συλλογή φυσικών υλών από το περιβάλλον. Η επιχείρηση που εξορύσσει μεταλλεύματα π.χ. ή αυτή που ασχολείται με τη συλλογή δασοκομικών προϊόντων, ανήκει στην κατηγορία αυτή. Είναι η πρώτη κατηγορία των **οικονομικών οργανισμών πρωτογενούς παραγωγής**. Άλλοι πάλι παραλαμβάνουν πρώτες ύλες, τις μετατρέπουν ή τις εξευγενίζουν και μας παρέχουν έτοιμα προϊόντα. Το επιπλοποιείο π.χ. που μετατρέπει το ξύλο σε έπιπλο ή το εργαστήριο που κατασκευάζει υποδήματα από δέρμα κατατάσσονται στη δεύτερη αυτή κατηγορία των οικονομικών οργανισμών που καλούνται **δευτερογενούς παραγωγής**. Τέλος αρκετοί οικονομικοί οργανισμοί παρέχουν υπηρεσίες, όπως το εκτελωνιστικό γραφείο, το ξενοδοχείο κ.ά. Αυτοί αποτελούν την τρίτη κατηγορία οικονομικών οργανισμών της **τριτογενούς παραγωγής**.

Οι οικονομικοί οργανισμοί όμως διακρίνονται και με κριτήρια την **ιδιότητα εκείνου, στον οποίο ανήκουν, δηλαδή του φορέα τους**.

Υπάρχουν οικονομικοί οργανισμοί που ανήκουν αποκλειστικά σε ιδιώτες, αυτοί λέγονται **ιδιωτικοί**. Το συνεργείο αυτοκινήτων π.χ. που διατηρεί ο τεχνίτης ή το ξενοδοχείο, που ανήκει σε μια ομόρρυθμη εταιρία, είναι ιδιωτικοί οικονομικοί οργανισμοί.

Εκτός από αυτούς όμως υπάρχουν και άλλοι, των οποίων φορέας είναι μόνο το Δημόσιο. Αυτοί είναι **δημόσιοι οικονομικοί οργανισμοί**.

Μια τρίτη κατηγορία αποτελείται από οικονομικούς οργανισμούς που ανήκουν από κοινού στο Δημόσιο και σε ιδιώτες. Αυτοί είναι οι **μικτοί οικονομικοί οργανισμοί**.

Τέλος, ανάμεσα στους οικονομικούς οργανισμούς μπορούμε να ξεχωρίσουμε ακόμη μερικές κατηγορίες. Η νέα αυτή διάκριση γίνεται με κριτήριο τον **οικονομικό σκοπό**, που επιδιώκει κάθε ένας από αυτούς.

Έτσι ξεχωρίζομε εκείνους, που επιδιώκουν το κέρδος· το κέρδος αυτό τελικά περιέρχεται στους φορείς των οργανισμών. Οι οργανισμοί αυτοί λέγονται **ποριστικοί**.

Η επιχείρηση π.χ. που εμπορεύεται ανταλλακτικά αυτοκινήτων και τα διαθέτει σε τέτοια τιμή, ώστε να κερδίζει, ανήκει στην κατηγορία των ποριστικών οικονομικών οργανισμών. Ο επιχειρηματίας καρπώνεται το κέρδος.

Υπάρχουν όμως και άλλοι οργανισμοί, που και αυτοί προσπαθούν να έχουν πλεόνασμα από τα έσοδά τους χωρίς όμως να είναι ποριστικοί. Αυτό συμβαίνει γιατί, ενώ στους ποριστικούς οργανισμούς το κέρδος που προκύπτει κάθε φορά περιέρχεται στο φορέα τους, στη νέα αυτή κατηγορία των οικονομικών οργανισμών το κέρδος παραμένει στους οργανισμούς αυτούς και χρησιμοποιείται για την επέκταση ή τη βελτίωσή τους. Τέτοιοι οργανισμοί είναι τα κρατικά θέατρα, μουσεία κ.ά., και λέγονται **κτητικοί οικονομικοί οργανισμοί**.

Τέλος ορισμένοι οικονομικοί οργανισμοί προσπαθούν να διατηρούν μια ισορροπία ανάμεσα στα έξοδα και έσοδά τους. Συνήθως έχουν σταθερά έσοδα και επιδιώκουν με αυτά να εκπληρώσουν όσο καλύτερα μπορούν το σκοπό τους. Οι οργανισμοί αυτοί, επειδή ακριβώς προσπαθούν να εξισώνουν τα έξοδά τους, λέγονται **εξισωτικοί**. Τα κρατικά νοσοκομεία π.χ. ανήκουν στην κατηγορία αυτή.

### 0.3 Περιουσία.

Κάθε οικονομικός οργανισμός ή οικονομική μονάδα για να εκπληρώσει την αποστολή του πρέπει να είναι εφοδιασμένος με τα κατάλληλα μέσα δράσεως. Έτσι ένα νοσοκομείο πρέπει να διαθέτει ιατρικά μηχανήματα και σκεύη, εγκαταστάσεις, έπιπλα κ.ά. Μια επιχείρηση ζαχαροπλαστικής οφείλει να έχει ψυγεία, φούρνο, σκεύη, έπιπλα κ.ά.

Εκτός όμως από τα παραπάνω μέσα δράσεως, που συμβαίνει να είναι υλικά οικονομικά αγαθά, ο οικονομικός οργανισμός μπορεί να έχει και δικαιώματα κατά τρίτων ή υποχρεώσεις προς τρίτους. Είναι δυνατόν δηλαδή να έχει απαίτηση για είσπραξη ενός ποσού ή αντίθετα να χρωστά σε τρίτους.

Όλα αυτά τα μέσα δράσεως, δηλαδή τα υλικά οικονομικά αγαθά, τα δικαιώματα κατά τρίτων και οι υποχρεώσεις προς τρίτους, αποτελούν την **περιουσία** του οικονομικού οργανισμού. Επομένως η περιουσία είναι καθορισμένο σύνολο στοιχείων. Και εάν υποθέσουμε ότι  $A = \text{περιουσία του οικονομικού οργανισμού}$  και  $a = \text{η χρηματική αξία κάθε περιουσιακού στοιχείου χωριστά θα έχομε:$

$$A = \{a_1, a_2, a_3, \dots, a_n\}$$

Τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει ένας οικονομικός οργανισμός, π.χ. μια επιχείρηση, είναι δυνατόν να οφείλονται είτε στον ίδιο το φορέα της, τον επιχειρηματία, ο οποίος την προικοδότησε κατά την ίδρυση ή μετά από αυτήν, είτε σε τρίτους, οι οποίοι έκαναν διάφορες δανειακές διευκολύνσεις.

Έτσι λοιπόν από πλευράς επιχειρήσεως, ως μονάδας ανεξάρτητης από τον επιχειρηματία, υπάρχουν υποχρεώσεις προς τον επιχειρηματία και υποχρεώσεις προς τους τρίτους.

#### **α) Διακρίσεις περιουσίας.**

Με βάση όσα είπαμε πιο πάνω μπορούμε να διακρίνομε την περιουσία κάθε επιχειρήσεως ή οικονομικού οργανισμού σε δύο κατηγορίες: το **ενεργητικό** και το **παθητικό**.

**Ενεργητικό** είναι το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων (υλικών αγαθών ή δικαιωμάτων) που διαθέτει η επιχείρηση για τη δράση της και που ανήκουν σ' αυτήν, όπως ακίνητα, μηχανήματα, έπιπλα, μεταφορικά μέσα, απαιτήσεις κατά τρίτων, χρήματα, προνόμια ευρεσιτεχνίας κλπ.

**Παθητικό** είναι το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχειρήσεως, προς τρίτους και το φορέα της, επιχειρηματία. Το παθητικό το υποδιαιρούμε σε **ξένο κεφάλαιο** και **ίδιο κεφάλαιο ή καθαρή περιουσία ή καθαρή θέση**.

Το ξένο κεφάλαιο περιλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις της επιχειρήσεως προς τους τρίτους, ενώ το ίδιο κεφάλαιο ή η καθαρή περιουσία τις υποχρεώσεις της επιχειρήσεως προς το φορέα της επιχειρηματία.

Μεταξύ ενεργητικού (Ε), ξένου κεφαλαίου (ΞΚ) και καθαρής περιουσίας (ΚΠ) υπάρχει η σχέση  $\Sigma = \Xi\text{K} + \text{KP}$  και επειδή με τον όρο παθητικό νοούμε συνήθως το ξένο κεφάλαιο:

$$\Sigma = \Pi + \text{KP}.$$

Ας δούμε ένα παράδειγμα κατατάξεως περιουσιακών στοιχείων στις πιο πάνω κατηγορίες.

Η επιχείρηση π.χ. ΑΡΤΟΠΟΙΙΑ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ «Ο ΑΣΤΗΡ» - έχει τα εξής περιουσιακά στοιχεία: Ακίνητα αξίας δρχ. 4.000.000, μετρητά δρχ. 200.000, καταθέσεις σε τράπεζες δρχ. 1.000.000, πρώτες ύλες αξίας δρχ. 800.000, μηχανήματα αξίας δρχ. 600.000, σκεύη αξίας δρχ. 80.000, έπιπλα αξίας δρχ. 120.000, χρεώστες για δρχ. 10.000, γραμμάτια πληρωτέα αξίας δρχ. 300.000, πιστωτές για δρχ. 900.000 και ενυπόθηκο δάνειο δρχ. 2.000.000.

#### Ενεργητικό

Ακίνητα	4.000.000
Ταμείο	200.000
Τράπεζες	1.000.000
Πρώτες ύλες	800.000
Μηχανήματα	600.000
Σκεύη	80.000
Έπιπλα	120.000
Χρεώστες	10.000
<b>Σύνολο</b>	<b>6.810.000</b>

#### Παθητικό (ξένο κεφάλαιο)

Γραμμάτια πληρωτέα	300.000
Πιστωτές	900.000
Ενυπόθηκο δάνειο	2.000.000
<b>Σύνολο</b>	<b>3.200.000</b>

#### Καθαρή Περιουσία

Η καθαρή περιουσία βρίσκεται αν από το ενεργητικό αφαιρέσουμε ό,τι χρωστά η επιχείρηση σε τρίτους:  $\Sigma = \Pi + \text{KP}$  και  $\text{KP} = \Sigma - \Pi$ .

Άρα:

Σύνολο ενεργητικού	6.810.000
Σύνολο παθητικού (ξένου κεφαλαίου)	3.200.000
<b>Καθαρή περιουσία</b>	<b>3.610.000</b>

Ας επιστρέψουμε όμως στα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού του παραδείγματος. Ανάμεσα σ' αυτά μπορούμε να ξεχωρίσουμε τα ακίνητα, τα μηχανήματα, τα έπιπλα και τα σκεύη που έχουν όλα το εξής χαρακτηριστικό. Αποτελούν το μόνιμο τεχνικό ή γενικό εξοπλισμό του οικονομικού οργανισμού και δεν προορίζονται να πωληθούν. Ο οικονομικός οργανισμός έχει ανάγκη από αυτά και θα τα χρησιμοποιεί συνεχώς και για πολλά χρόνια κατά τη λειτουργία του.

Αντίθετα με τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία, οι χρεώστες και οι πρώτες ύλες, που και αυτά είναι στοιχεία του ενεργητικού, έχουν άλλο προορισμό. Εξυπηρετούν τις συναλλαγές του οικονομικού οργανισμού. Υφίστανται μετατροπές κατά τη λειτουργία του οργανισμού και αλλάζουν μορφή γρήγορα. Το ξύλο π.χ. που είναι πρώτη ύλη, σε ένα επιπλοποιείο θα μετατραπεί σε έπιπλα και, αφού πωληθεί, σε χρήμα ή απαίτηση.

Οι χρεώστες επίσης θα πληρώσουν κάποτε τις οφειλές τους, οπότε η επιχείρηση δεν θα έχει χρεώστες, αλλά περισσότερα χρήματα στο ταμείο της.

Τέλος ας σταθούμε στα στοιχεία του ενεργητικού που απομένουν. Είναι το ταμείο και οι τράπεζες. Και αυτά εξυπηρετούν τον οικονομικό οργανισμό στις συναλλαγές του, όπως οι πρώτες ύλες και οι χρεώστες. Όμως έχουν ένα γνώρισμα, που τα κάνουν να ξεχωρίζουν από εκείνα. Εκπροσωπούν ρευστά διαθέσιμα. Ενώ δηλαδή το ταμείο ή οι τράπεζες παρέχουν αμέσως χρήμα, η πρώτη ύλη πρέπει να μετατραπεί σε έτοιμο προϊόν και να πωληθεί, ώστε να προκύψει χρήμα.

Με τις παραπρήσεις μας αυτές φθάνουμε σε μια διάκριση των στοιχείων του ενεργητικού, που συνηθίζεται πολύ στην πράξη: **σε πάγια, κυκλοφοριακά και διαθέσιμα.**

**Πάγια** περιουσιακά στοιχεία είναι εκείνα που δεν αγοράστηκαν για να μεταπωληθούν αλλά για να χρησιμοποιούνται συνεχώς και όσο διαρκεί η ζωή τους από τον οικονομικό οργανισμό κατά τη λειτουργία του. Το ιδιόκτητο οίκημα όπου στεγάζει τα γραφεία της και τις εγκαταστάσεις της μια βιομηχανία είναι πάγιο περιουσιακό της στοιχείο. Επίσης τα φορτηγά της αυτοκίνητα που μεταφέρουν τα προϊόντα της, κ.ά.

**Κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία** ή **κυκλοφορούντα** είναι αυτά που κατά τη λειτουργία του οικονομικού οργανισμού αλλάζουν μορφή και μάλιστα σε χρονικό διάστημα κατά κανόνα μικρότερο από ένα χρόνο. Τα εμπορεύματα π.χ. αγοράζονται για να πωληθούν και όχι να παραμένουν στις αποθήκες. Έτσι με την πώληση θα μετατραπούν σε χρήμα. Η πρώτη ύλη επίσης θα πάρει σύντομα τη μορφή έτοιμου προϊόντος και θα μετατραπεί σε χρήμα, όταν αυτό πωληθεί\*.

**Διαθέσιμα** είναι τα μετρητά ή τα περιουσιακά στοιχεία που μπορούν αμέσως να μετατραπούν σε μετρητά, όπως είναι οι καταθέσεις δψεως, το ξένο συνάλλαγμα, τα ληξιπρόθεσμα τοκομερίδια ομολογιών κλπ.

#### \* Σημείωση:

Η αλήθεια είναι ότι και τα πάγια περιουσιακά στοιχεία μετατρέπονται. Τα μηχανήματα π.χ., οι εγκαταστάσεις, τα κτίσματα φθείρονται με τη χρήση ή από άλλα αίτια και χάνουν την αρχική τους αξία μέρα με τη μέρα. Η φθορά αυτή υπολογίζεται στο κόστος των προϊόντων και έτσι με την πώληση αυτών οι επιχειρήσεις ρευστεποιούν ένα μέρος από τα πάγια περιουσιακά τους στοιχεία, που αναλογεί στην υπολογισθείσα φθορά (απόσβεση).

Η διαφορά όμως μεταξύ παγίων και κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων αφείλεται στην ταχύτητα μετατροπής τους (κυκλοφορίας τους). Τα πάγια μετατρέπονται ή κυκλοφορούν αργά, ενώ τα κυκλοφοριακά συντομότερα.

Ας έλθομε τώρα στα περιουσιακά στοιχεία του παθητικού (ΞΚ). Εδώ έχομε οφειλές του οικονομικού οργανισμού, που η κάθε μια από αυτές έχει δικό της χρόνο λήξεως, δηλαδή χρόνο που πρέπει να εξοφληθεί.

Έτσι καθορίζοντας χρονικά πλαίσια λήξεως των διαφόρων υποχρεώσεων μπορούμε να διακρίνομε το παθητικό σε **μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο**.

**Μακροπρόθεσμο** είναι το παθητικό που περιέχει υποχρεώσεις με χρόνο λήξεως πάνω από 5 χρόνια. **Μεσοπρόθεσμο** αυτό που οι υποχρεώσεις λήγουν από τη συμπλήρωση ενός χρόνου μέχρι και 5 χρόνια και **βραχυπρόθεσμο** το παθητικό του οποίου οι υποχρεώσεις λήγουν μέσα σε προθεσμία ενός χρόνου.

### β) Διαχείριση.

Η περιουσία του οικονομικού οργανισμού δεν παραμένει σταθερή και αναλλοίωτη. Προορισμός της είναι να βοηθά τον οργανισμό στη λειτουργία του. Έτσι λοιπόν κάθε στοιχείο της περιουσίας (π.χ. μηχανήματα, ταμείο, εμπορεύματα κλπ.) δέχεται μοιραία, επιδράσεις από οικονομικά γεγονότα, που συμβαίνουν κατά τη λειτουργία του οικονομικού οργανισμού και μεταβάλλεται άλλοτε με αύξηση και άλλοτε με ελάττωση.

Σε μια επιχείρηση π.χ. που εκμεταλλεύεται ένα ξενοδοχείο μπορούμε να σημειώσουμε, ενδεικτικά, τις παρακάτω περιπτώσεις μεταβολών των περιουσιακών της στοιχείων:

Το ταμείο αυξάνει με τα χρήματα των πελατών που εξοφλούν τους λογαριασμούς τους, παράλληλα όμως μειώνεται με όσα ποσά πληρώνει για να εξοφληθούν διάφορες υποχρεώσεις της επιχειρήσεως, όπως το ενοίκιο του κτηρίου, οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, μισθοδοσία του προσωπικού, αγορές εφοδίων καθαριότητας κλπ.

Τα αποθέματα τροφίμων και ποτών εξαντλούνται και γίνονται νέες παραγγελίες. Η λινοσκευή αποστέλλεται στο πλυντήριο που για να πληρωθεί εκδίδει συναλλαγματικές εις βάρος της επιχειρήσεως. Αγοράζονται έπιπλα, μηχανήματα, είδη εξοπλισμού, γίνονται επισκευές.

Όλη αυτή η διαδικασία, κατά την οποία μεταβάλλονται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως για να λειτουργήσει και να πετύχει το σκοπό της, λέγεται **διαχείριση** και αυτός που έχει την ευθύνη της διαχειρίσεως λέγεται **διαχειριστής**.

**Διαχειριστική περίοδος** ή **διαχειριστική χρήση** ή **οικονομική χρήση** ή απλά **χρήση** είναι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μετρείται και προσδιορίζεται το αποτέλεσμα των προσπαθειών του οικονομικού οργανισμού. Το διάστημα αυτό συνήθως είναι δωδεκάμηνο και θεωρείται ότι μέσα σ' αυτό ο οικονομικός οργανισμός ολοκληρώνει έναν κύκλο δραστηριότητας.

Το έργο του διαχειριστή είναι βαρύ και με μεγάλες ευθύνες. Για να εκτελέσει λοιπόν σωστά το έργο του πρέπει να είναι σε θέση να παρακολουθεί και να ελέγχει τις μεταβολές της περιουσίας. Και αυτό το κατορθώνει με την πολύτιμη βοήθεια, που του παρέχει η **Λογιστική**.

### Ασκήσεις.

1. Να προσδιορίσετε το ενεργητικό μιας επιχειρήσεως, όταν το παθητικό της (ξένο κεφάλαιο)

είναι δρχ. 600.000 και η καθαρή της περιουσία δρχ. 350.000. Επίσης όταν το παθητικό της (ένο κεφάλαιο) είναι δρχ. 100.000 και η καθαρή της περιουσία μηδέν.

2. Ποια είναι η καθαρή περιουσία επιχειρήσεως, της οποίας το ενεργητικό είναι δρχ. 400.000 και οι οφειλές της προς τρίτους δρχ. 250.000;

3. Ποιο είναι το παθητικό (ένο κεφάλαιο) επιχειρήσεως της οποίας το ενεργητικό είναι δρχ. 1.000.000 και η καθαρή περιουσία δρχ. 600.000;

4. Η επιχείρηση ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ «Ο ΗΛΙΟΣ», έχει τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: Ακίνητα δρχ. 3.000.000, εμπορεύματα δρχ. 1.200.000, έπιπλα δρχ. 400.000, χρεώστες για δρχ. 500.000, πιστωτές για δρχ. 4.500.000.

Να προσδιορίσετε το ενεργητικό, παθητικό (ένο κεφάλαιο) και την καθαρή της περιουσία.

5. Η οικονομική κατάσταση του Εκτελωνιστικού Γραφείου Β. Περδίκη είναι η εξής: Μετρητά ταμείου δρχ. 20.000, καταθέσεις σε τράπεζα δρχ. 150.000, έπιπλα και σκεύη δρχ. 80.000, απαιτήσεις κατά της εταιρείας Χ, για αμοιβές που δεν εισέπραξε ακόμα, δρχ. 70.000, γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 30.000, πιστωτές δρχ. 40.000.

Να προσδιορίσετε την καθαρή περιουσία της επιχειρήσεως.

#### **0.4 Λογιστική.**

##### **a) Ορισμός - Αντικείμενο - Σκοπός.**

Λογιστική είναι η τεχνική της καταχωρίσεως και κατατάξεως όλων των γεγονότων, που επιφέρουν μεταβολές στην περιουσία ενός οικονομικού οργανισμού, ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση των περιουσιακών αυτών μεταβολών· ακόμη δε της περιουσιακής διαρθρώσεως και θέσεως του οικονομικού οργανισμού, των οικονομικών αποτελεσμάτων κλπ.

Αντικείμενο της λογιστικής είναι οι περιουσιακές μεταβολές και τα γεγονότα που τις προκαλούν. Τα τελευταία αυτά μπορεί να προέρχονται από πράξεις του διαχειριστή, όπως π.χ. η πώληση ενός ακινήτου. Είναι δυνατόν όμως να οφείλονται και σε άλλες αιτίες, όπως η καταστροφή μηχανήματος από πυρκαϊά, η φύρα ενός εμπορεύματος κλπ.

Οι σκοποί της Λογιστικής είναι:

— Η εξεύρεση της περιουσιακής συγκροτήσεως του οικονομικού οργανισμού (ύψος δικού του και ένου κεφαλαίου, σύνθεση των υποχρεώσεων προς τους τρίτους· ακόμη πόσα εμπορεύματα έχει και ποία η αξία τους, τι έχει να εισπράξει από τρίτους κλπ).

— Η παρακολούθηση των περιουσιακών μεταβολών του οικονομικού οργανισμού (μεταβολές από τη διαχείριση ή από άλλα αίτια).

— Ο προσδιορισμός των οικονομικών αποτελεσμάτων (κέρδη-ζημίες).

— Η άσκηση ελέγχου σε πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, όπως ο αποθηκάριος για τα υλικά αποθήκης, ο ταμίας για τα χρήματα κλπ.

— Η συγκέντρωση στατιστικού κλπ. υλικού και η ορθή πληροφόρηση του διαχειριστή για την αποδοτικότητα κλπ. του οικονομικού οργανισμού.

##### **β) Σημασία.**

Από όσα είπαμε παραπάνω είναι έύκολο να διαπιστώσει κανείς τη μεγάλη

σημασία της Λογιστικής για κάθε οικονομικό οργανισμό.

Στη σύγχρονη εποχή του σκληρού ανταγωνισμού, ο άνθρωπος έχει ανάγκη από οικονομία δυνάμεων και θυσιών. Επιθυμεί να γνωρίζει αν κάποιος κλάδος της επιχειρήσεώς του δεν εργάζεται αποδοτικά ή είναι ζημιογόνος, για να τον καταργήσει και να στρέψει αλλού τις οικονομικές του δυνάμεις. Θέλει να ξέρει αν η πολιτική τιμών που ακολουθεί τον συμφέρει ή όχι, ώστε να εξακολουθεί να την εφαρμόζει ή αντίθετα να την εγκαταλείψει. Η Λογιστική, με τη δυνατότητα που έχει να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως, αποδεικνύεται το βασικότερο μέσο για μια σωστή και πετυχημένη διοίκηση.

Μεγάλη επίσης είναι και η σημασία της Λογιστικής για το Κράτος.

Αυτό ως οικονομικός οργανισμός έχει ανάγκη από στατιστικά στοιχεία και πληροφοριακό υλικό για τον έλεγχο της πορείας των οικονομικών του. Η Λογιστική προσφέρει και εδώ πολύτιμες υπηρεσίες.

Το Κράτος ενδιαφέρεται ακόμη και για τη λογιστική των οικονομικών οργανισμών που φορολογεί. Για τη φορολογία του εισοδήματος π.χ. μιας επιχειρήσεως πρέπει να είναι γνωστό το ύψος του εισοδήματος και αυτό επιτυγχάνεται με τη βοήθεια της Λογιστικής.

Τόση δε είναι η σημασία της Λογιστικής για το Κράτος, ώστε με το Π.Δ. 99/4.2.77 «Περί τροποποίησεως, συμπληρώσεως και κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» παρεμβαίνει στη λογιστική οργάνωση των οικονομικών οργανισμών προκειμένου να εξασφαλίσει τις λογιστικές πληροφορίες που του χρειάζονται.

Τέλος μεγάλη είναι η σημασία της Λογιστικής και για τους τρίτους. Οι πιστωτές, οι επενδυτές κ.ά. παρακολουθούν και συμβουλεύονται τα λογιστικά στοιχεία προκειμένου να χορηγήσουν ή να αρνηθούν δάνεια, να αγοράσουν μετοχές κλπ.

### **γ) Κλάδοι Λογιστικής.**

Τη Λογιστική μπορούμε να τη διαιρέσουμε σε δύο κλάδους. Τη **Γενική** και την **Ειδική**.

— Η **Γενική Λογιστική** περιλαμβάνει γενικές λογιστικές αρχές και κανόνες που μπορούν να εφαρμοσθούν σε όλες τις υποδιαιρέσεις της Λογιστικής.

— Η **Ειδική Λογιστική** περιέχει ειδικούς λογιστικούς κανόνες, που εφαρμόζονται ανάλογα με το αντικείμενο ή τη νομική μορφή του οικονομικού οργανισμού.

Η Ειδική λογιστική διαιρείται σε **Ιδιωτική** και **Δημόσια**.

— Η **Ιδιωτική Λογιστική** χωρίζεται σε Αγροτική, Ασφαλιστική, Βιομηχανική, Εμπορική, Τραπεζική κλπ. ανάλογα με το αντικείμενο του οικονομικού οργανισμού.

— Η **Δημόσια Λογιστική** διακρίνεται σε λογιστική του Κράτους, Δήμων και Κοινοτήτων, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου κλπ.

Τέλος, ανάλογα με τη νομική μορφή των οικονομικών οργανισμών, δημιουργούνται και άλλες υποδιαιρέσεις της Λογιστικής.

Έτσι για τις ατομικές επιχειρήσεις έχουμε τη λογιστική των Ατομικών Επιχειρήσεων, για τις Εμπορικές Εταιρείες τη λογιστική των Εμπορικών Εταιρειών, για τα Σωματεία τη λογιστική των Σωματείων κλπ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

### ΑΠΟΓΡΑΦΗ — ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

#### 1.1 Απογραφή.

**Απογραφή** είναι η λεπτομερής καταμέτρηση και καταγραφή ως και αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων του οικονομικού οργανισμού.

Από τον ορισμό της απογραφής παρατηρούμε ότι αυτή περιλαμβάνει δύο στάδια εργασιών.

Κατά το πρώτο στάδιο γίνεται η καταμέτρηση και η καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων με κάθε λεπτομέρεια. Ακολουθεί έπειτα το δεύτερο στάδιο, κατά το οποίο τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται σε χρηματικές μονάδες.

Έτσι, μετά το δεύτερο στάδιο, έχουμε στη διάθεσή μας το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού, παθητικού (ξένου κεφαλαίου) και της καθαρής περιουσίας, κατά είδος, ποσότητα και αξία.

Τέλος η απογραφή καταγράφεται σε ειδικό βιβλίο, που λέγεται **βιβλίο απογραφών**.

#### a) *Είδη απογραφής.*

Η απογραφή, όταν γίνεται σε όλα ανεξιρέτως τα περιουσιακά στοιχεία του οικονομικού οργανισμού, λέγεται **γενική απογραφή**. Πολλές φορές όμως για ειδικούς λόγους, όπως π.χ. για την δάσκηση ελέγχου, η απογραφή περιορίζεται σε ορισμένα μόνο περιουσιακά στοιχεία. Τότε έχουμε τη **μερική απογραφή**.

Η απογραφή που γνωρίσαμε παραπάνω γίνεται, όπως είναι φυσικό, με τη μετάβαση των απογραφέων στην αποθήκη ή αλλού, όπου καταμετρείται και καταγράφεται το υλικό που υπάρχει. Η απογραφή αυτή, που μπορεί να είναι γενική ή μερική, λέγεται **εξωτερική απογραφή** και μας παρουσιάζει τα στοιχεία που πραγματικά υπάρχουν.

Αντίθετα με το είδος αυτό της απογραφής, όταν περιορίζομαστε στα υπόλοιπα των βιβλίων μας χωρίς να εξακριβώνομε και αν πραγματικά υπάρχουν τα περιουσιακά αυτά στοιχεία, τότε ενεργούμε **εσωτερική απογραφή**, που και αυτή μπορεί να είναι γενική ή μερική.

Ακόμα την απογραφή, που γίνεται στην αρχή της διαχειριστικής περιόδου, την ονομάζουμε **αρχική απογραφή**, ενώ εκείνη που γίνεται στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου **τελική απογραφή**. Είναι φανερό όμως ότι στην πράξη γίνεται μια απογραφή. Αυτή είναι τελική ως προς τη διαχειριστική περίοδο που κλείνει και αρχική ως προς εκείνη που αρχίζει.

Τέλος η απογραφή που συντάσσεται έκτακτα σε ειδικές περιστάσεις, όπως όταν λύεται η εταιρεία και αρχίζει το στάδιο της εκκαθαρίσεως της εταιρικής περιουσίας, λέγεται **έκτακτη απογραφή**.

### **β) Περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως.**

Με την απογραφή έχομε την αναλυτική εικόνα της περιουσιακής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού. Οι δυνατές περιπτώσεις που μπορούν να παρουσιασθούν είναι οι εξής:

- |  |     |
|--|-----|
| 1) Το ενεργητικό είναι μεγαλύτερο από το παθητικό: | E>P |
| 2) Το ενεργητικό είναι ίσο με το παθητικό:         | E=P |
| 3) Το ενεργητικό είναι μικρότερο από το παθητικό:  | E<P |
| 4) Να μη υπάρχει παθητικό:                         | P=0 |
| 5) Να μη υπάρχει ενεργητικό:                       | E=0 |

Με το θέμα αυτό θα ξανασχοληθούμε όταν μιλήσουμε για τις μορφές του Ισολογισμού.

### **γ) Νομικές διατάξεις περί απογραφής.**

Νομικές διατάξεις σχετικές με την απογραφή έχομε στον Εμπορικό Νόμο και στο Π.Δ. 99/4.2.1977: «Περί τροποποίησεως, συμπληρώσεως και κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» (Κώδικ Φορολογικών Στοιχείων).

Ο Εμπορικός Νόμος αναφέρεται στους Εμπόρους και στο άρθρο 9 ορίζει ότι πρέπει να προβαίνουν κάθε χρόνο σε απογραφή. Εδώ θα μπορούσαμε να αναφέρομε και άλλους Νόμους, π.χ. το Ν 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως κωδικοποιήθηκε με το Β.Δ. 174/1963, που στο άρθρο 41 υποχρεώνει τις Ανώνυμες Εταιρείες να ενεργούν κάθε χρόνο απογραφή, όπως επιβάλλει ο Εμπορικός Νόμος, κ.ά.

Το Π.Δ. 99/4.2.77 αναφέρεται στους επιτηδευματίες, δηλαδή σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν εμπόριο, βιομηχανία, κερδοσκοπικό ή βιοποριστικό ή ελευθέριο επάγγελμα μέσα στα όρια της Ελλάδας, και τους κατατάσσει σε 4 κατηγορίες: την πρώτη, τη δεύτερη, την τρίτη και την τέταρτη. Τα βιβλία που πρέπει να κρατά και να ενημερώνει ο επιτηδευματίας διαφέρουν από κατηγορία σε κατηγορία. Η υποχρέωση για σύνταξη απογραφής έχει την πηγή της στο άρθρο 40 και περιορίζεται στους επιτηδευματίες που ανήκουν στην τρίτη και τέταρτη κατηγορία.

Αυτοί μέσα σε ορισμένη προθεσμία πρέπει να ενεργήσουν την απογραφή και να την καταγράψουν στο βιβλίο απογραφών.

Στο ίδιο Π.Δ. καθορίζεται ο τρόπος που θα γίνει η αποτίμηση καθώς και οι άλλες λεπτομέρειες της απογραφής.

### **δ) Υπόδειγμα Απογραφής.**

Ενεργώντας γενική απογραφή στην επιχείρηση Ε. κατά την 31.12.19... διαπιστώσαμε.

1. Ακίνητο ισόγειο αξίας δρχ. 4.000.000 στην οδό Κολοκοτρώνη αρ. 48 του Πειραιά με ωφέλιμη επιφάνεια  $m^2$  750 και όγκο  $m^3$  3400 λιθόκτιστο και ταρατσοσκεπές που χρησιμεύει ως αποθήκη. Αγοράσθηκε με το υπ' αριθ. 36126 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Αθηνών Α. Γεωργιάδη και βαρύνεται με υποθήκη για εμπράγματη ασφάλεια δανείου δρχ. 800.000 προς 8% που χορήγησε στην επιχείρηση η

Εθνική Τράπεζα. Συμβολαιογραφική πράξη δανειοδοτήσεως αρ. 22501 συμβολαιογράφου Αθηνών Ειρήνης Δικαίου.

2. Διαμέρισμα αξίας δρχ. 2.800.000 στο β' όροφο πολυκατοικίας στην οδό Σκουφά αρ. 12 στην Αθήνα αποτελούμενο από 4 κύρια δωμάτια, ωφέλιμης επιφάνειας  $m^2$  90 που χρησιμεύει για γραφεία της επιχειρήσεως. Αγοράσθηκε με το υπ' αριθ. 5234 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Αθηνών I. Μαλλιά.

3. Έπιπλα και Σκεύη:

— Γραφείο Διευθυντή δρύινο σχήματος Π με 6 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.	=	12.000
— Γραφείο μεταλλικό με καπάκι φορμάικα σχήματος Π με 6 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.	=	9.000
— Γραφείο μεταλλικό με καπάκι φορμάικα σχήματος 1/2 Π με 3 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.	=	5.000
— Πολυυθρόνες γραφείων από μεταλλικό σκελετό και επένδυση πλαστικού τεμ. 3, προς δρχ. 3.000		=	9.000
— Καθίσματα ξύλινα τύπου Βιέννης τεμ. 6 πρός δρχ. 700		=	4.200

4. Μηχανές Γραφείων:

— Γραφομηχανή ηλεκτροκίνητη Olympia Mod SG Ελληνικού πληκτρολογίου αρ. κατασκ. 3257812, τεμ. 1 δρχ.	11.500
— Υπολογιστική μηχανή Toshiba, Mod KR αρ. κατασκ. 12541 R, τεμ. 1 δρχ.	18.000

5. Εμπορεύματα:

— Ξυλεία Σουηδίας $m^3$ 80 προς δρχ. 13.000	=	1.040.000
— Ξυλεία Oregon Pine $m^3$ 100 προς δρχ. 16.000	=	1.600.000
— Ξυλεία λευκή $m^3$ 60 προς δρχ. 12.000	=	720.000

6. Χρεώστες:

— Α. Λογοθέτης από πωλήσεις ξυλείας. Αρ. μητρώου πελ. 0412	δρχ.	70.000
— Β. Γαλίδης από πώληση ξυλείας. Αρ. μητρώου πελάτων 0419	δρχ.	30.000

7. Γραμμάτια εισπρακτέα:

— Συναλλαγματική εκδόσεώς μας και αποδοχής Δ. Δανίδη, λήξεως 1/4/19....	δρχ.	20.000
---	------	--------

8. Ταμείο.

δρχ. 620.000

9. Τράπεζα Πίστεως. Υποκατάστημα Λουδοβίκου στον

Πειραιά. Καταθέσεις όψεως δρχ. 780.000

10. Πιστωτές:

— Αν. Λυρίδης από διάφορες προμήθειες εφοδίων	δρχ.	100.000
— Ε. Κακίδης, από προμήθεια ξυλείας	δρχ.	1.000.000

11. Γραμμάτια πληρωτέα:

— Συναλλαγματική αποδοχής της επιχειρήσεως και σε διαταγή προμηθευτή Β. Βανόπούλου, που λήγει στις 3/8/19...	δρχ.	50.000
--	------	--------

Ακολουθεί η καταχώριση στο βιβλίο απογραφών.

Το βιβλίο αυτό έχει τη συνηθισμένη γραμμογράφηση ενός λογιστικού βιβλίου. Η καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων αρχίζει με εκείνα του ενεργητικού. Μετά την παράθεση αυτών συνεχίζομε με τα περιουσιακά στοιχεία του παθητικού. Η καθαρή περιουσία προκύπτει ως διαφορά μεταξύ ενεργητικού και παθητικού.

Η διάταξη αυτή ενεργητικού και παθητικού λέγεται **κάθετη**, επειδή το ένα είναι κάτω από το άλλο. Υπάρχει και η **οριζόντια διάταξη**, όπου το ενεργητικό καταχωρίζεται στην αριστερή σελίδα και το παθητικό στη δεξιά.

*Εποχραγή  
ην 31<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 19...*

<u>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</u>	
<u>1 Λειτουργία</u>	
α) <u>Κεφαλαιακότητα</u> , Νο. χρονικής αρ. 18, περι- ός, αριθμός επιχείρισης m <sup>2</sup> 150 και σημειώσεις πλέονταν και παρ- τοπειτή διεύθυνση αρράς αρ. 36126 Σίγου Άνης Α Γεωργαΐδην 1.000.000	
β) <u>Εργασία σε δ' άρρεν</u> παραγωγής δειναρία αρ. 12, Άνης, από διε- ρια διεργάσια, αριθμός επιχείρισης m <sup>2</sup> 90 διευθ. ταύτη αρράς αρ. 5234 Σίγου Άνης Ι. Μαλλιά 2.000.000 6.000.000	
2 <u>Πτωτα και διεύ</u>	
α) <u>Εργασία μεταλλεύ</u> στοιχ. αριθμός Π. 6 αριθμοί, σιασ..... τερ. 1 πτωτ. αρχ. 12.000	12.000
β) <u>Εργασία μεταλλεύ</u> με επαγγέλματα εις μεταποίηση εις μεταποίηση	12.000 6.000.000

Από τα στοιχεία του ενεργητικού καταγράφομε πρώτα τα πάγια, μετά τα κυκλοφορούντα και τέλος τα διαθέσιμα. Από τα στοιχεία του πιθηκού πρώτα τα μακροπρόθεσμα, ύστερα τα μεσοπρόθεσμα και τέλος τα βραχυπρόθεσμα.

**Στο παράδειγμα που ακολουθεί φαίνεται καθαρά ο προορισμός και η χρήση των στηλών του βιβλίου.**

Άλλες εξηγήσεις για τον τρόπο γραφής των αθροισμάτων ή τη μεταφορά τους από σελίδα σε σελίδα ο μαθητής μπορεί να αναζητήσει στο τέταρτο Κεφάλαιο, όπου περιγράφεται η τήρηση του Ημερολογίου.

*Chrysocoma* sp. 39/12 '99  
"Succosa"

Логотип № 31/12/19  
(Рисунок)

	<u>Εγγυαρχία</u>	11900	683900
	<u>maracuumi 12541 R</u>		
Τερ. 1 προς ορ. 18000	18000	22900	6868700
<u>II ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ</u>			
4. <u>Εγγυητήσεις</u>			
a) <u>Επένδυση Σανδάς</u>			
μ³ 80 προς δοχ. 8000			
εο κύβινό μέρισμα	1060000		
b) <u>Επένδυση ορεινών μάνιν</u>			
μ³ 100 προς δοχ. 16000			
εο κύβινό μέρισμα	1600000		
c) <u>Επένδυση Ρευμάτων</u>			
7000 ορ. 12000 εο κύβινο			
εο μέρισμα	790000	3360000	
5. <u>Χρεωκότητες</u>			
a) <u>A. λογοτελέας από</u>			
τωνισμένα πεντάτ. Αριθμ.			
μηνιαίων ζηταρίων αν12	70000		
b) <u>B. ιατρόμ. από την</u>			
μην. βίντειας. Αριθμός			
μηνιαίων ζηταρίων αν19	30000	100000	
6. <u>Ζηταρχία σε σημαντικά</u>			
<u>Συναδρητικόν με-</u>			
<u>ζην 1.4.7. εντιστ. μεν</u>			
<u>ένδιον μεταποστ.</u>			
<u>ειδ. μεναρχία</u>	3660000	6868700	

Απογραφή της 31/12/19  
(Συνίκεια)

	<u>Εμμεραχοράς</u>	3660000	6868700
	<u>και Λ. Δαριόν</u>	70000	3680000
<u>III ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ</u>			
7	<u>Ταμεία</u>	620000	
8	<u>Εργατικά Τίτλων: Έπος μασάκου χωρίς μον.</u>		
	<u>Πανεπιστήμιο Εύρωση Εργατικών</u>	780000	1400000
			11348700
<u>ΠΛΩΝΤΙΚΟ</u>			
<u>I ΜΑΚΡΟΠΡΟΒΕΣΙΜΟ</u>			
1	<u>Ενυπότιμο δαίμονα: χρό στοιχηματικά, δερο 8% επιβολαιο χραστικά πράγματα αριθ 22501 5/σεν λόνιας διάρμικης δημασίου</u>	800000	800000
<u>II ΒΡΑΧΥΠΡΟΒΕΣΙΜΟ</u>			
2	<u>Πλογωτές</u>		
	<u>α) Α. Λυρίδης, από διάρμικης πράγματος εργασίαν</u>	1000000	
	<u>β) Σ. Κανιόν, από πρ- μβεια σύδεσίαν</u>	10000000	11000000
	<u>Εμμεραχορά</u>	1100000	800000

Фотоаппарат 31/12/19  
*(Svixera)*

	<u>Εν μεταρχούσι</u>	11000000	8000000
3	<u>Εργασίαια Υπηρεσία</u> παντοπλοκούσιο ανο- δοκή μιας εναστηθε- σης προγράμματος μετα- βολής των πολιτών σε <u>Β. Βακονούδης, Μήτρα</u>		
	<u>Σ. Σ. Υ...</u>	50.000	1150.000
	<u>Συνέργεια Καλαμουνί (α- ποχρεώσιας γραμμής)</u>		1950.000
	<u>ΚΑΘΑΡΗ ΤΕΡΙΟΥΣΙΑ</u>		
1	<u>Στεγανώσιο</u> <u>Συνέργεια Καλαμουνί</u>	9398700	11318700

## 1.2 Ισολογισμός.

**Ισολογισμός** είναι ο περιληπτικός πίνακας που μας δείχνει την οικονομική κατάσταση ενάς οικονομικού οργανισμού σε μιαν ορισμένη στιγμή.

Ο ισολογισμός συντάσσεται μετά από την απογραφή και είναι η συνοπτική της εικόνα.

Στην πιο συνηθισμένη του μορφή ο πίνακας του ισολογισμού είναι χωρισμένος σε δύο μέρη, το αριστερό και το δεξιό.

Στο αριστερό, που το λέμε **ενεργητικό**, γράφομε, κατά είδος και κατά αξία τα μέσα δράσεως του οικονομικού οργανισμού, δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν το ενεργητικό του.

Στο δεξιό, που το χαρακτηρίζουμε **παθητικό**, γράφομε όλα τα στοιχεία του παθητικού, δηλαδή όλες τις υποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού.

Η μορφή αυτή του ισολογισμού, όπου το ενεργητικό είναι αριστερά και το παθητικό, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η καθαρή περιουσία, δεξιά, είναι η πιο συνηθισμένη. Πολλές φορές δύμας διαβάζουμε ισολογισμούς με διαφορετική διάταξη, όπως π.χ. αριστερά το παθητικό και δεξιά το ενεργητικό ή σε κάθετη διάταξη, δηλαδή πρώτα το ενεργητικό και συνέχεια το παθητικό.

Τα δύο μέρη του ισολογισμού, ενεργητικό και παθητικό, είναι πάντοτε εξισωμένα. Στην παράγραφο 1.2(β) εξηγείται πώς συμβαίνει αυτό.

### a) Υπόδειγμα ισολογισμού.

Ο ισολογισμός που παρατίθεται πιο κάτω συντάχθηκε με τα δεδομένα του παραδείγματος της απογραφής. Διευκρινίζεται ότι και στον ισολογισμό διατηρούμε τη διάκριση του ενεργητικού σε πάγιο, κυκλοφορούν και διαθέσιμο. Επίσης και στο παθητικό σε μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό
<b>I. Πάγιο</b>		
Ακίνητα	6.800.000	
Έπιπλα και σκεύη	39.200	
Μηχανές γραφείου	29.500	
<b>II. Κυκλοφορούν</b>		
Εμπορεύματα	3.360.000	
Χρεώστες	20.000	
Γραμ. Εισ/κτέα	100.000	
<b>III. Διαθέσιμο</b>		
Ταμείο	620.000	
Τράπεζες	780.000	
	<b>11.748.700</b>	<b>11.748.700</b>

Τα σύνολα του ενεργητικού και του παθητικού γράφονται στο ίδιο ύψος. Εάν δε σε κάποια πλευρά του ισολογισμού υπάρχει κενός χώρος, όπως στο παράδειγμά μας στην πλευρά του παθητικού, αυτός ακυρώνεται με μια τεθλασμένη γραμμή.

#### **Ασκήσεις.**

1. Για την ίδρυση επιχειρήσεως ο Δ. Αντωνίου εισφέρει:
  - Μετρητά δρχ. 100.000.
  - Δύο γραφεία δρύινα με 6 συρτάρια διαστάσεων το κάθε ένα  $1,20 \times 0,75 \times 0,80$  m αξίας δρχ. 8.000 το ένα.
  - Μια πολυθρόνα γραφείου, δρύινη με δερμάτινη επένδυση αξίας δρχ. 9.000.
  - Μια πολυθρόνα γραφείου, από μεταλλικό σκελετό και επένδυση από πλαστικό αξίας δρχ. 4.000.
  - 'Ενα αυτοκίνητο I.X. ημιφορτηγό (αρ. κινητήρα 52347, σασί 7691245 και κυκλοφορίας ΖΟ 5132) αξίας δρχ. 450.000.
  - Απαιτήση του κατά του Ε. Λαπατά για δρχ. 20.000.

Ζητείται να συντάξετε την απογραφή της περιουσίας στο βιβλίο απογραφών και μετά να καταρτίσετε το σχετικό ισολογισμό.
2. Στις 31.12.19... η επιχείρηση ΕΜΠΟΡΙΑ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ «ΠΑΡΘΕΝΩΝ» βρέθηκε να κατέχει:
  - Μετρητά δρχ. 150.000.
  - Καταθέσεις στην Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα, υποκατάστημα Πλ. Συντάγματος, δρχ. 1.560.723.
  - Απαιτήσεις κατά:
    - α) Β. Βασιλείου από πωλήσεις υφασμάτων δρχ. 60.000.
    - β) Λ. Πουλοπούλου από διάφορες αιτίες δρχ. 50.000.
    - γ) Προμηθευτή Δ. Δανιήλ, από επιστροφή εμπορευμάτων δρχ. 200.000.
  - Γραμμάτια εισπρακτέα:
 

Συναλλαγματική αξίας δρχ. 10.000 εκδόσεως της επιχειρήσεως που λήγει στις 17.8.19... και που έκανε δεκτή ο οφειλέτης Ε. Γεωργίου.

    - Μια γραφομηχανή ελληνικού πληκτρολογίου OLIVETTI, αρ. κατασκευής 425730, φορητή, αξίας δρχ. 5.000.
    - 'Ενα γραφείο διευθυντή μεταλλικό με 6 συρτάρια σχήματος Π αξίας δρχ. 6.000.
    - Μια πολυθρόνα γραφείου από μεταλλικό σκελετό και επένδυση από πλαστικό αξίας δρχ. 4.500.
    - 'Ένας πάγκος δρύινος με οκτώ πόδια διαστάσεων  $8 \times 1 \times 0,80$  m αξίας δρχ. 9.000.
    - Κασμήρια ανδρικά, ελληνικής κατασκευής μέτρα 1000 προς δρχ. 500 το μέτρο.
    - Υποχρεώσεις προς τους:
      - α) Ελληνικό Δημόσιο, για φόρους δρχ. 150.000.
      - β) Προμηθευτή Κ. Ευαγγέλου για προμήθεια κασμηρίων δρχ. 600.000.
      - γ) Χαρτοπαλείο «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» για προμήθεια ειδών γραφικής ύλης δρχ. 40.000.

Ζητείται να καταστρώσετε την απογραφή στο βιβλίο απογραφών και να συντάξετε τον ισολογισμό.
  - 3. Στην επιχείρηση των Αφών Γεωργίου «ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ — Η ΦΙΛΟΞΕΝΗ ΓΩΝΙΑ» Δαμάρεως 10, Αθήνα η απογραφή απέδειξε:
    - Γραφείο μεταλλικό σχήματος Π, 6 συρταριών αξίας δρχ. 6.000.
    - Καθίσματα μεταλλικά μ' επένδυση από πλαστικό τεμ. 6 προς δρχ. 1500 το ένα δρχ. 9.000
    - Κρεββάτια μονά μεταλλικά τεμ. 50 προς δρχ. 5000 το ένα δρχ. 250.000
    - Ιματιοθήκες, μεταλλικές δίφυλλες διαστάσεων  $1,70 \times 2 \times 0,40$  τεμ. 20 προς δρχ. 4.000 η μία δρχ. 80.000

- Τραπέζια από λευκή ξυλεία, διαστ.  $1,30 \times 0,70 \times 0,80$  μ. τεμ. 30 προς δρχ. 1500 το ένα δρχ. 45.000
  - Καθίσματα κοινά, ξύλινα τεμ. 60 προς δρχ. 600 το ένα δρχ. 36.000
  - Στρώματα μονά, 50 προς δρχ. 1000 το ένα δρχ. 50.000
  - Κουβέρτες μονές, συνθετικές, 60 προς δρχ. 1000 η μία δρχ. 60.000
  - Σεντόνια μονά, λινά τεμ. 70 προς δρχ. 500 το ένα δρχ. 35.000
  - Μαξιλάρια βαμβακιού, τεμ. 70 προς δρχ. 500 το ένα δρχ. 35.000
  - Χρεώστες:
    - α) Κ.Λ. δρχ. 4.000
    - β) Β.Π. δρχ. 16.000
    - γ) Λ.Δ. δρχ. 20.000
  - Πιστωτές:
    - α) «ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ: Α.Ε. δρχ. 200.000
    - β) «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΛΙΝΟΠΟΙΙΑ» ΕΠΕ δρχ. 25.000
  - Γραμμάτια πληρωτέα:
- Συναλλαγματική αξίας δρχ. 30.000, λήξεως 7.9.19... που αποδέχθηκε η επιχείρηση και εκδόθηκε από τον Προμηθευτή Ε.Α.
- Μετρητά δρχ. 200.000
- Καταχωρίστε την απογραφή στο βιβλίο απογραφών και συντάξτε τον Ισολογισμό.
- 4. Με δικά σας στοιχεία, καταστρώστε απογραφή με 5 τουλάχιστον στοιχεία ενεργητικού και 2 παθητικού.**
- Επίσης συντάξτε το σχετικό Ισολογισμό.

### **β) Ερμηνεία Ισολογισμού.**

Είδαμε στην παράγραφο 1.2 ότι τα δύο μέρη του ισολογισμού είναι πάντοτε εξισωμένα. Αυτό έχει μια λογική ερμηνεία.

Γνωρίζομε ότι ο οικονομικός οργανισμός ο.τιδήποτε κατέχει το οφείλει είτε στο φορέα του, είτε σε τρίτους. Με άλλα λόγια στο παθητικό του ισολογισμού, όπου καταγράφονται όλες οι υποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού, περιλαμβάνονται τα κεφάλαια που απέκτησε αυτός ή από το φορέα του ή από τους τρίτους και τα οποία μετέτρεψε στη συνέχεια στα απαραίτητα μέσα για τη λειτουργία του. Τα μέσα αυτά καταχωρίζονται, όπως γνωρίζομε, στο ενεργητικό του ισολογισμού. Θα μπορούσαμε να πούμε λοιπόν ότι το μεν ενεργητικό περιλαμβάνει τα μέσα δράσεως το δε παθητικό τις πηγές χρηματοδοτήσεως. Επομένως η σχέση που υπάρχει μεταξύ ενεργητικού και παθητικού πρέπει να είναι σχέση ισότητας.

Αν λοιπόν συμβολίσουμε όπως μάθαμε ήδη, με Ε το ενεργητικό, με Π το παθητικό (ένενο κεφάλαιο) και με ΚΠ την καθαρή περιουσία, θα έχομε τήν εξίσωση

$$E = P + K\pi$$

### **γ) Μορφές Ισολογισμού.**

Οι μορφές του ισολογισμού προσδιορίζονται από τις περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού. Θα μελετήσουμε λοιπόν τις μορφές του ισολογισμού σε υποδυασμό με τις περιπτώσεις αυτές.

Ας πάρομε την περίπτωση που το ενεργητικό είναι μεγαλύτερο από το παθητικό. Τότε ο ισολογισμός παρουσιάζει ενεργητικό, που καλύπτει όλες τις υποχρεώσεις προς τους τρίτους και αφήνει και ένα πλεόνασμα. Το πλεόνασμα αυτό είναι η καθαρή περιουσία. Ο ισολογισμός της μορφής αυτής λέγεται **θετικός ισολογισμός**.

**Παράδειγμα:**

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	200.000	Πιστωτές	300.000
Εμπορεύματα	700.000	Καθαρή περιουσία	700.000
Ταμείο	100.000		
	<b>1.000.000</b>		<b>1.000.000</b>
	<b><u>1.000.000</u></b>		<b><u>1.000.000</u></b>

Στην περίπτωση που το ενεργητικό είναι ίσο με το παθητικό, δεν έχουμε καθαρή περιουσία. Το ενεργητικό του ισολογισμού η επιχείρηση το οφείλει στους τρίτους και επομένως καθαρή περιουσία δεν υπάρχει.

Ο ισολογισμός αυτός λέγεται **ουδέτερος**.

**Παράδειγμα:**

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	200.000	Πιστωτές	300.000
Εμπορεύματα	700.000	Γραμ. πληρωτέα	700.000
Ταμείο	100.000		
	<b>1.000.000</b>		<b>1.000.000</b>
	<b><u>1.000.000</u></b>		<b><u>1.000.000</u></b>

Όταν το ενεργητικό είναι μικρότερο από το παθητικό, τότε ο ισολογισμός παρουσιάζει ενεργητικό που δεν μπορεί να καλύψει τις υποχρεώσεις προς τους τρίτους και λέγεται **αρνητικός**.

**Παράδειγμα:**

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Έπιπλα και σκεύη	100.000	Πιστωτές	80.000
Ταμείο	50.000	Γραμμάτ. Πληρωτέα	120.000
Καθαρή περιουσία (έλλειμμα)	50.000		
	<b>200.000</b>		<b>200.000</b>
	<b><u>200.000</u></b>		<b><u>200.000</u></b>

Μια ακόμα περίπτωση οικονομικής καταστάσεως είναι όταν δεν υπάρχει παθητικό. Τότε, όπως είναι φανερό, ο ισολογισμός παρουσιάζει ενεργητικό, που οφείλεται αποκλειστικά στον επιχειρηματία. Και αυτός ο ισολογισμός λέγεται **θετικός**.

**Παράδειγμα:**

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Ακίνητα	.2.000.000	Καθαρή Περιουσία	2.300.000
Έπιπλα	100.000		
Ταμείο	200.000		
	<b>2.300.000</b>		<b>2.300.000</b>
	<b><u>2.300.000</u></b>		<b><u>2.300.000</u></b>

Τέλος, σπανιότερα συμβαίνει να μην υπάρχει καθόλου ενεργητικό. Στην περίπτωση αυτή ο ισολογισμός παρουσιάζει υποχρεώσεις προς τρίτους στο παθητικό και ισόποσο έλλειμμα στο ενεργητικό. Το έλλειμμα αυτό είναι απαίτηση της επιχειρήσεως κατά του επιχειρηματία.

Ο ισολογισμός και της μορφής αυτής λέγεται **αρνητικός**.

### Παράδειγμα:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Καθαρή περιουσία (έλλειμμα)	600.000	Πιστωτές	500.000
		Γραμμ. πληρωτέα	100.000
	<u>600.000</u>	<u>600.000</u>	

Ανακεφαλαιώνοντας μπορούμε να συμπεράνομε ότι αν:

$E > \Pi$	$\text{τότε } E = \Pi + K\Pi$	και ο	ισολογισμός	θετικός
$E = \Pi$	$\rightarrow K\Pi = 0$	$\rightarrow$	$\rightarrow$	ουδέτερος
$E < \Pi$	$\rightarrow E + \text{έλλειμμα} = \Pi$	$\rightarrow$	$\rightarrow$	αρνητικός
$\Pi = 0$	$\rightarrow E = K\Pi$	$\rightarrow$	$\rightarrow$	θετικός
$E = 0$	$\rightarrow \text{έλλειμμα} = \Pi$	$\rightarrow$	$\rightarrow$	αρνητικός

### Ασκήσεις

1. Να συντάξετε με δικά σας στοιχεία ένα ισολογισμό θετικό, ένα ουδέτερο και ένα αρνητικό.
2. Ο ισολογισμός, που ακολουθεί, είναι αρνητικός. Ο επιχειρηματίας δέχεται να καταθέσει ένα χρηματικό ποσό για να ενισχύσει την επιχείρηση. Να υποδειξετε:
  - α) Το ποσό που πρέπει να καταθέσει ο επιχειρηματίας, ώστε ο ισολογισμός να μετατραπεί σε ουδέτερο.
  - β) Ένα ποσό που πρέπει να καταθέσει ο επιχειρηματίας, ώστε ο ισολογισμός να μετατραπεί σε θετικό.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Ακίνητα	2.000.000	Πιστωτές	2.700.000
Χρεώστες	500.000	Γραμμάτια πληρωτέα	1.000.000
Καθαρή περιουσία	<u>1.200.000</u>		
	<u>3.700.000</u>	<u>3.700.000</u>	

3. Σε ποιες περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως έχουμε: Θετικό ισολογισμό: Αρνητικό ισολογισμό: Ουδέτερο ισολογισμό;

4. Η επιχείρηση του A. Κυριακίδη διαθέτει μετρητά δρχ. 50.000, έπιπλα δρχ. 100.000, μηχανήματα δρχ. 100.000. Χρεώστες δρχ. 20.000, ενώ χρωστά σε πιστωτές δρχ. 130.000.

Να προσδιορίσετε τη μορφή του ισολογισμού της επιχειρήσεως αυτής.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ**  
**ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ**

**2.1 Το πρόβλημα της παρακολουθήσεως - Κάθετες και οριζόντιες μεταβολές στοιχείων ισολογισμού.**

Έχομε μάθει ότι τα περιουσιακά στοιχεία ενός οικονομικού οργανισμού βρίσκονται σε συνεχή κίνηση και υφίστανται διάφορες μεταβολές καθώς ο οικονομικός οργανισμός λειτουργεί. Έτσι σε μια επιχείρηση π.χ., εμπορεύματα πωλούνται, άλλα αγοράζονται, εισπράττονται απαιτήσεις, εξοφλούνται διάφοροι λογαριασμοί κλπ. Γεννιέται λοιπόν το ερώτημα: πώς μπορούμε να παρακολουθούμε τις περιουσιακές αυτές μεταβολές, ώστε να είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε την οικονομική θέση σε ορισμένη στιγμή;

Έχοντας πρόσφατες τις γνώσεις περι ισολογισμού, μπορούμε εύκολα να απαντήσουμε ότι αυτό είναι δυνατό να γίνει με τη σύνταξη διαδοχικών ισολογισμών.

Εξετάζοντας αμέσως παρακάτω την περίπτωση αυτή θα καταλήξουμε στο ότι ο τρόπος αυτός είναι αδύνατο να εφαρμοσθεί στην πράξη.

Κάνομε λοιπόν τη σκέψη. Ο ισολογισμός παρουσιάζει τη συγκρότηση της περιουσίας του οικονομικού οργανισμού σε ορισμένη στιγμή. Έχοντας λοιπόν τον ισολογισμό στα χέρια μας θα παρακολουθούμε την κίνηση των περιουσιακών στοιχείων και κάθε μεταβολή θα τη σημειώνουμε σ' αυτόν. Βέβαια είναι αυτονόητο ότι μετά από κάθε μεταβολή θα συντάσσουμε νέο ισολογισμό έτσι, ώστε σε κάθε νέο πίνακα να παρουσιάζεται η πραγματική οικονομική θέση του οικονομικού οργανισμού.

Ας δούμε ένα παράδειγμα.

Έστω ότι ο ισολογισμός μιας επιχειρήσεως σε κάποια στιγμή είναι ο ακόλουθος:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1ος	Παθητικό
Εμπορεύματα	400.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	100.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	60.000		
	<b>560.000</b>		<b>560.000</b>

Μας πληροφορούν ότι πωλήθηκαν εμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 μετρητοίς. Μετά από αυτό, ο παραπάνω ισολογισμός δεν εκφράζει πια την πραγματικότητα. Τα εμπορεύματα που αναγράφει δεν ανταποκρίνονται σε δρχ. 400.000, αφού πωλήθηκαν από αυτά δρχ. 150.000· επίσης το ταμείο δεν έχει μόνο δρχ. 60.000, αφού από την πώληση των εμπορευμάτων εισπράχθηκαν δρχ. 150.000. Πρέπει λοιπόν να επιφέρουμε τη διόρθωση μειώνοντας τα εμπορεύματα και αυξάνοντας το ταμείο και να συντάξουμε το νέο ισολογισμό.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2ος	Παθητικό	
Εμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	100.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	210.000		
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Αμέσως μετά μας ειδοποιούν ότι ο Δ.Γ., που χρωστούσε δρχ. 40.000, ξόφλησε την υποχρέωσή του αυτή. Επομένως και ο 2ος ισολογισμός μετά την πράξη αυτή πρέπει να αναμορφωθεί. Οι χρεώστες πρέπει να παρουσιάζονται μειωμένοι κατά δρχ. 40.000 και το ταμείο αυξημένο κατά το ίδιο ποσό.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 3ος	Παθητικό	
Εμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	60.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	250.000		
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Στη συνέχεια μας γνωρίζουν ότι η διοίκηση του οικονομικού οργανισμού εξόφλησε τον πιστωτή Β.Δ., στον οποίο δόθειε δρχ. 50.000 υπογράφοντας εις διαταγήν του γραμμάτιο ίσου ποσού. Είμαστε πάλι υποχρεωμένοι να διορθώσουμε τον ισολογισμό παρουσιάζοντας τους πιστωτές μειωμένους κατά δρχ. 50.000 και εμφανίζοντας γραμμάτια πληρωτέα για το ίδιο ποσό.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 4ος	Παθητικό	
Εμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	150.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	250.000	Καθαρή περιουσία	360.000
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Κατόπιν μας πληροφορούν ότι ο επιχειρηματίας κατέθεσε στο ταμείο δρχ. 40.000, για να ενισχύσει τα ταμειακά διαθέσιμα της επιχειρήσεως.

Μετά τη διόρθωση του 4ου ισολογισμού προκύπτει ο νέος ως εξής:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 5ος	Παθητικό	
Εμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	150.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	290.000	Καθαρή περιουσία	400.000
	<u>600.000</u>		<u>600.000</u>

Τέλος μας ειδοποιούν ότι η επιχείρηση αγόρασε έπιπλα αξίας δρχ. 100.000 με πίστωση. Ο νέος ισολογισμός θα λάβει τη μορφή:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	6ος	Παθητικό
Εμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	250.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	290.000	Καθαρή περιουσία	400.000
Έπιπλα	100.000		
	<u>700.000</u>		<u>700.000</u>

Μελετώντας τις συνέπειες των συναλλαγών πάνω στα στοιχεία του ισολογισμού, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι τρεις πρώτες συναλλαγές είχαν ως συνέπεια την **κάθετη** μεταβολή στοιχείων ή του ενεργητικού ή του παθητικού. Αντίθετα προς αυτές, οι δύο τελευταίες επέφεραν **οριζόντιες** μεταβολές σε στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού. Ειδικότερα: **κάθετες** μεταβολές έχουμε, όταν μεταβάλλονται μεμονωμένα στοιχεία του ενεργητικού ή του παθητικού. Αντίθετα, όταν έχουμε σύγχρονη μεταβολή στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, τότε η μεταβολή είναι **οριζόντια**. Είναι δυνατόν όμως να έχουμε και συνδυασμό από τα δύο αυτά είδη των μεταβολών. Ας το δούμε:

Μετά από τον 6ο ισολογισμό του παραδείγματός μας έστω ότι η επιχείρηση πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 αντί δρχ. 210.000. Ο αγοραστής πληρώνει αμέσως δρχ. 105.000 και για το υπόλοιπο υπογράφει γραμμάτια.

Να ποιες θα είναι οι μεταβολές:

1. Μείωση των εμπορευμάτων κατά δρχ. 200.000
2. Αύξηση του ταμείου κατά δρχ. 105.000
3. Εμφάνιση γραμματίων εισπρακτέων αξίας δρχ. 105.000
4. Αύξηση της καθαρής περιουσίας κατά δρχ. 10.000, όσο είναι δηλαδή το κέρδος από την πώληση των εμπορευμάτων.

Δηλαδή έχουμε **κάθετη** μεταβολή στοιχείων ενεργητικού και συγχρόνως **οριζόντια** μεταβολή στα στοιχεία ενεργητικού και καθαρής περιουσίας. Ο ισολογισμός λοιπόν τώρα διαμορφώνεται ως εξης:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	7ος	Παθητικό
Εμπορεύματα	50.000	Πιστωτές	250.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Γραμμάτια εισπρακτέα	105.000	Καθαρή περιουσία	410.000
Ταμείο	395.000		
Έπιπλα	100.000		
	<u>710.000</u>		<u>710.000</u>

Η μέθοδος αυτή των διαδοχικών ισολογισμών δεν είναι εφαρμόσιμη στην πράξη, γιατί πρώτα απ' όλα δεν παρέχει ορισμένες πληροφορίες πολύ χρήσιμες, όπως π.χ. πότε έγινε η μεταβολή, για ποια αιτία έγινε κλπ. Έπειτα, και αυτό είναι το σπουδαιότερο, δεν μπορεί να παρακολουθήσει τις περιουσιακές μεταβολές με τη μεγάλη συχνότητα που συνήθως παρουσιάζονται αυτές.

Γ' αυτό οι περιουσιακές μεταβολές παρακολουθούνται με ένα άλλο λογιστικό μέσο, τους **λογαριασμούς**, τους οποίους περιγράφουμε στο επόμενο κεφάλαιο.

**Ασκήσεις.**

1. Ο ισολογισμός της ατομικής επιχειρήσεως του Κ. Χαραλάμπους έχει ως εξής:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Εμπορεύματα	200.000	Πιστωτές	400.000
Έπιπλα	100.000	Καθαρή περιουσία	200.000
Ταμείο	300.000		
	<hr/>		
	600.000		
	<hr/>		
		600.000	

Με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών να παρακολουθείτε τις μεταβολές της περιουσίας, που επέρχονται από τις παρακάτω πράξεις.

- Πώληση εμπορευμάτων αξίας δρχ. 80.000 σε μετρητά.
- Εξόφληση του πιστωτή Δ.Γ., στον οποίο η επιχείρηση όφειλε δρχ. 50.000.
- Κατάθεση από τον επιχειρηματία δρχ. 100.000 για ενίσχυση των ταμειακών διαθεσίμων.
- Πώληση εμπορευμάτων αξίας δρχ. 30.000 αντί δρχ. 35.000. Ο αγοραστής υπέγραψε γραμμάτιο για δρχ. 35.000.

— Αγορά ενός χρηματοκιβωτίου αξίας δρχ. 40.000. Για την αγορά αυτή η επιχείρηση πλήρωσε αμέσως δρχ. 15.000 και για το υπόλοιπο αποδέχθηκε συναλλαγματικές.

2. Να υποδείξετε διάφορες οικονομικές πράξεις, που να επιφέρουν τις παρακάτω μεταβολές:

- Αύξηση Ε και Π
- Αύξηση Ε και μείωση Ε
- Αύξηση Ε, μείωση Ε και αύξηση Π
- Αύξηση Π και μείωση Π
- Αύξηση Ε και αύξηση ΚΠ
- Αύξηση Π, μείωση Π και αύξηση ΚΠ.

3. Οι δύο ισολογισμοί που ακολουθούν είναι διαδοχικοί ισολογισμοί της ίδιας επιχειρήσεως. Προσδιορίστε την πράξη που μεσολάβησε, για να προκύψει ο δεύτερος ισολογισμός.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1ος	Παθητικό	
Ταμείο	200.000	Καθαρή περιουσία	400.000
Εμπορεύματα	100.000		
Χρεώστες	100.000		
	<hr/>		
	400.000		
	<hr/>		
		400.000	

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2ος	Παθητικό	
Ταμείο	210.000	Καθαρή περιουσία	405.000
Εμπορεύματα	80.000		
Χρεώστες	115.000		
	<hr/>		
	405.000		
	<hr/>		
		405.000	

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ**

### **ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ**

#### **3.1 Γενικό.**

Για την παρακολούθηση των μεταβολών της περιουσίας, τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται, με βάση ορισμένα κριτήρια, σε ομοειδείς κατηγορίες. Κάθε μια από τις κατηγορίες αυτές παρακολουθείται με έναν ειδικό πίνακα που ονομάζεται **Λογαριασμός**.

Συμπεραίνομε λοιπόν ότι λογαριασμός είναι ο πίνακας παρακολουθήσεως των μεταβολών μιας κατηγορίας ομοειδών περιουσιακών στοιχείων.

Επομένως όταν μιλούμε π.χ. για το λογαριασμό «Εμπορεύματα», θα εννοούμε τον πίνακα με τον οποίο παρακολουθούνται οι μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων που έχουν αγορασθεί, για να μεταπωληθούν.

Επίσης όταν αναφερόμαστε στο λογαριασμό «Έπιπλα και σκεύη» θα εννοούμε τον πίνακα παρακολουθήσεως των περιουσιακών στοιχείων που αγοράσθηκαν για την επίπλωση των γραφείων και των άλλων χώρων της επιχειρήσεως κλπ.

Κάθε λογαριασμός πρέπει να περιέχει τα εξής στοιχεία:

- Τον τίτλο π.χ. Γήπεδα, Χρεώστες, Ταμείο.
- Τη χρονολογία της μεταβολής.
- Τη δικαιολογία της μεταβολής.
- Το ποσό της μεταβολής.

#### **3.2 Μορφές λογαριασμών.**

Ο πίνακας του λογαριασμού δεν έχει ορισμένη γραμμική διάταξη. Αυτή καθορίζεται ανάλογα με τις ανάγκες των Λογιστηρίων. Παρακάτω παρατίθενται μερικοί πίνακες λογαριασμών, από αυτούς που συναντάμε στην πράξη, με διαφορετική γραμμική διάταξη.

Χρέωση

Πίστωση

Χρονολογία	Αιτιολογία		Ποσά		Χρονολογία	Αιτιολογία		Ποσά	
			Μήνας	Ημέρα				Μερικά	Ολικά

Χρέωση

Πίστωση

Ποσά	Χρονολογία		Αιτιολογία	Ποσά
	Μήνας	Ημέρα		

Χρονολογία	Αιτιολογία		Χρέωση	Πίστωση

## Χρέωση

## Πίστωση

Χρονολογία α/α Ημερ Μήνας Ημεράρδη				Αιτιολογία Ποσά				Χρονολογία α/α Ημερ Μήνας Ημεράρδη				Αιτιολογία Ποσά			

Αριθ.

Ημερομ. Αριθ. εγγρ.	Αιτία εγγραφής	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο	
				Χρεωστικό	Πιστωτικό

## 3.3 Τεχνικοί όροι περήφανες των λογαριασμών.

Είδαμε ότι με τους λογαριασμούς παρακολουθούμε τις περιουσιακές μεταβολές. Η μεταβολή μπορεί να σημαίνει αύξηση του περιουσιακού στοιχείου ή και ελάττωση. Οι λογαριασμοί έχουν δύο στήλες ποσών, μια για τη χρέωση και μια για την πίστωση.

Χρησιμοποιούμε την κατάλληλη από αυτές για την περίπτωση αυξήσεων ή ελαττώσεων των περιουσιακών στοιχείων.

Όταν ένα ποσό καταχωρίζεται στη χρέωση ενός λογαριασμού, τότε λέγεται ότι ο λογαριασμός **χρεώνεται**, ενώ όταν καταχωρίζεται στην πίστωση λέγεται ότι ο λογαριασμός **πιστώνεται**.

**Άνοιγμα λογαριασμού** ονομάζομε τη δημιουργία ενός νέου λογαριασμού, οπότε καθορίζομε τον τίτλο του και καταχωρίζομε την πρώτη εγγραφή.

**Κλείσιμο λογαριασμού**, είναι η κατάργηση του λογαριασμού. Λογιστικά αυτό γίνεται με την εξίσωση των ποσών της χρεώσεως και της πιστώσεως. Κάτω από τα ποσά αυτά σύρονται δύο παράλληλες γραμμές που λέγονται **εξισωτικές γραμμές**.

**Εξίσωση λογαριασμού** είναι ο προσδιορισμός του υπολοίπου του λογαριασμού, για το οποίο μιλάμε αμέσως πιο κάτω, και η καταχώρισή του στη στήλη με το

μικρότερο άθροισμα. Μετά από αυτό, τα αθροίσματα των δύο στηλών εξισώνονται, οπότε σύρονται οι εξισωτικές γραμμές. Η καταχώριση γίνεται με την ένδειξη «**Υπόλοιπο εις εξίσωση**».

Αν ωστόσο χρειασθεί να ξαναλειτουργήσει ο λογαριασμός, μεταφέρεται το υπόλοιπο στη στήλη από την οποία προέρχεται με την ένδειξη «**Υπόλοιπο εις νέον**» ή μέ κάποια άλλη ανάλογη ένδειξη.

Τα παρακάτω παραδείγματα δείχνουν τέτοιες περιπτώσεις.

Χρέωση		Χρεώστες		Πιστωση	
Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
...	.....	20.000	...	.....	15.000
		50.000			45.000
		60.000			110.000
		40.000			
		170.000			
		110.000			
	Υπόλοιπο εις νέο (άνοιγμα λ/σμού)			Υπόλοιπο εις εξίσωση	
					170.000

Χρέωση		Πιστωτές		Πιστωση	
Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
...	.....	30.000	...	.....	100.000
		20.000			50.000
	Υπόλοιπο εις εξίσωση	220.000			80.000
		270.000			40.000
		270.000			270.000
				Υπόλοιπο εις νέο (άνοιγμα λ/σμού)	
					220.000

Στην περίπτωση που το άθροισμα της χρεώσεως ενός λογαριασμού είναι ίσο με το άθροισμα της πιστώσεως, ο λογαριασμός λέγεται **εξισωμένος**.

Η διαφορά ανάμεσα στα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως ενός λογαριασμού λέγεται **υπόλοιπο**. Το υπόλοιπο λέγεται **χρεωστικό**; όταν το άθροισμα της

χρεώσεως είναι μεγαλύτερο από εκείνο της πιστώσεως. Στην αντίθετη περίπτωση λέγεται **πιστωτικό**.

Παραθέτουμε δύο περιπτώσεις λογαριασμών' ένα με χρεωστικό υπόλοιπο και ένα με πιστωτικό υπόλοιπο.

### Ταμείο

<b>Χρέωση</b>	<b>Ταμείο</b>	<b>Πίστωση</b>
---------------	---------------	----------------

Χρονικό <sup>1</sup> Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονικό <sup>1</sup> Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
				Αιτιολογία	Ποσά
		50.000			20.000
		80.000			70.000
		100.000			10.000
		200.000			10.000
	Σύνολο χρεώσεως	430.000		Σύνολο πιστώσεως	110.000

Διαφορά  $430.000 - 110.000 = 320.000$  υπόλοιπο χρεωστικό.

### Πιστωτές

<b>Χρέωση</b>	<b>Πιστωτές</b>	<b>Πίστωση</b>
---------------	-----------------	----------------

Χρονικό <sup>1</sup> Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονικό <sup>1</sup> Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
				Αιτιολογία	Ποσά
		15.000			200.000
		15.000			10.000
		25.000			50.000
		45.000			20.000
	Σύνολο χρεώσεως	100.000		Σύνολο πιστώσεως	280.000

Διαφορά  $280.000 - 100.000 = 180.000$  υπόλοιπο πιστωτικό.

'Όταν ένας λογαριασμός παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο λέγεται **χρεωστικός λογαριασμός**, ενώ όταν παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο ονομάζεται **πιστωτικός λογαριασμός**.

Πολλές φορές βρισκόμαστε στην ανάγκη να συνεχίσουμε ένα λογαριασμό σε μιαν άλλη σελίδα, γιατί αυτή που χρησιμοποιούμε συμπληρώθηκε. Αυτό λέγεται **μεταφορά λογαριασμού** και γίνεται ως εξής:

Στην τελευταία γραμμή της σελίδας που συμπληρώνεται γράφομε τα αθροίσματα της χρεώσεως και της πιστώσεως και απέναντι από αυτά αναγράφομε τις λέξεις **εις μεταφορά**. Ακριβώς πάνω από τα αθροίσματα στην προ-τελευταία

γραμμή της σελίδας έχομε σύρει προηγουμένως αθροιστικές γραμμές. Στη νέα σελίδα και στην πρώτη γραμμή καταχωρίζομε τα αθροίσματα στις ανάλογες στήλες και απέναντι από αυτά την ένδειξη *εκ μεταφοράς*.

Να ένα παράδειγμα μεταφοράς λογαριασμού.

Σελίδα 1  
Χρέωστη

Ταμείο

Σελίδα 1  
Πιστωση

Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
		20.000			10.000
		50.000			20.000
		70.000			15.000
		40.000			16.000
		10.440			5.000
	εις μεταφορά	120.000		εις μεταφορά	60.000

Σελίδα 2  
Χρέωστη

Ταμείο

Σελίδα 2  
Πιστωση

Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ. Μήν.Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
	εκ μεταφοράς	190.000		εκ μεταφοράς	60.000

Στην πράξη συνήθως η σελίδα εξαντλείται πρώτα από τη μια στήλη, της χρεώσεως ή της πιστώσεως, οπότε είμαστε υποχρεωμένοι να μεταφέρουμε το λογαριασμό ως προς τη στήλη αυτή, ενώ μπορούμε να συνεχίσουμε την άλλη στήλη στην παλιά σελίδα. Μπορούμε όμως να μεταφέρουμε και τις δύο στήλες ακυρώνοντας με μια γραμμή, όπως στο παρακάτω παράδειγμα, τον ελεύθερο χώρο της σελίδας.

Χρέωση		Ταμείο		Πίστωση	
Χρονολ. Μήν/Ημ	Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ. Μήν/Ημ	Αιτιολογία	Ποσά
		30.000			15.000
		20.000			10.000
		10.000			
		40.000			
		5.000			
		15.000			
		60.000			
		80.000			
		10.000			
		20.000			
		20.000			
	εις μεταφορά	310.000		εις μεταφορά	25.000

### 3.4 Βασικές κατηγορίες λογαριασμών.

Οι λογαριασμοί διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: Σε λογαριασμούς ενεργητικού, σε λογαριασμούς παθητικού και σε λογαριασμούς της καθαρής περιουσίας.

**Λογαριασμοί ενεργητικού** είναι εκείνοι, με τους οποίους παρακολουθούμε όλα τα στοιχεία του ενεργητικού. Άρα οι λογαριασμοί «Ταμείο», «Εμπορεύματα», «Ακίνητα», «Μεταφορικά μέσα», «Χρεώστες», είναι λογαριασμοί ενεργητικού, γιατί το ταμείο, τα εμπορεύματα, τα ακίνητα κλπ. είναι στοιχεία του ενεργητικού.

**Λογαριασμοί παθητικού** είναι εκείνοι, με τους οποίους παρακολουθούμε τις υποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού προς τρίτα πρόσωπα. Τέτοιοι λογαριασμοί π.χ. είναι οι «Πιστωτές», τα «Γραμμάτια πληρωτέα» κλπ.

**Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας** είναι εκείνοι, με τους οποίους παρακολουθούμε το ίδιο κεφάλαιο των οικονομικών οργανισμών. Με άλλα λόγια σε μια επιχείρηση οι λογαριασμοί της κατηγορίας αυτής παρακολουθούν τις υποχρεώσεις που έχει η επιχείρηση προς τον επιχειρηματία (ή και τα δικαιώματα απέναντι στον επιχειρηματία, στην περίπτωση που το ενεργητικό είναι μικρότερο από το παθητικό). Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας είναι το «Κεφάλαιο», το «Τακτικό αποθεματικό», το «Ειδικό αποθεματικό» κ.ά.

### 3.5 Κανόνες λειτουργίας λογαριασμών.

Ας δούμε τώρα πώς λειτουργούν οι λογαριασμοί. Γνωρίζομε ότι με τους λογαριασμούς παρακολουθούμε τις μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων, δηλα-

δή τις αυξήσεις και τις μειώσεις τους. Είναι ανάγκη λοιπόν να μάθομε πώς σημειώνομε στους λογαριασμούς την αύξηση του περιουσιακού στοιχείου και πώς τη μείωση.

Για το θέμα αυτό υπάρχουν οι παρακάτω κανόνες, που έχουν βασική σημασία για την όλη λογιστική εργασία τους κανόνες αυτούς πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά αυτός που ασχολείται με τη λογιστική. Αυτοί είναι:

**α) Οι λογαριασμοί του ενεργητικού πρώτα χρεώνονται και μετά πιστώνονται.** Χρεώνονται με όσα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν κατά την απογραφή και με τις αυξήσεις. Πιστώνονται με τις ελαττώσεις.

**β) Οι λογαριασμοί του παθητικού πρώτα πιστώνονται και μετά χρεώνονται.** Πιστώνονται με όσα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν κατά την απογραφή και με τις αυξήσεις. Χρεώνονται με τις ελαττώσεις.

**γ) Οι λογαριασμοί της καθαρής περιουσίας πιστώνονται ή χρεώνονται κατά περίπτωση σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής. Πιστώνονται δηλαδή όταν το Ε>Π και χρεώνονται όταν Ε<Π.**

Στη συνέχεια οι λογαριασμοί αυτοί πιστώνονται με κάθε αύξηση της καθαρής περιουσίας και χρεώνονται με κάθε της ελάττωση.

Στην παρακάτω διάταξη βλέπομε τι σημαίνει «χρέωση» και τι «πίστωση» για κάθε μια από τις βασικές κατηγορίες λογαριασμών.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Ενεργητικού Παθητικού Καθαρής περιουσίας }	Αύξηση Μείωση	Μείωση Αύξηση

Δηλαδή σε αύξηση ή μείωση του περιουσιακού στοιχείου οι λογαριασμοί του ενεργητικού λειτουργούν **αντίθετα** από τους λογαριασμούς του παθητικού και καθαρής περιουσίας. Και πάλι μπορούμε να πούμε ότι η χρέωση σημαίνει αύξηση σε λογαριασμούς του ενεργητικού και μείωση σε λογαριασμούς του παθητικού και καθαρής περιουσίας, ενώ η πίστωση σημαίνει μείωση στους πρώτους και αύξηση στους τελευταίους.

Οι λογαριασμοί του ενεργητικού ή θα εμφανίζουν χρεωστικό υπόλοιπο (λογαριασμοί χρεωστικοί) ή θα είναι εξισωμένοι. Το ταμείο π.χ. ή θα έχει χρεωστικό υπόλοιπο ή θα είναι εξισωμένο. Στην τελευταία περίπτωση οι εισπράξεις είναι ίσες με τις πληρωμές. Είναι φανερό ότι πιστωτικό υπόλοιπο δεν μπορεί να παρουσιάσει, γιατί αυτό θα σήμαινε ότι έγιναν πληρωμές περισσότερες από τις εισπράξεις. Άλλα αυτό είναι αδύνατο.

Οι λογαριασμοί του παθητικού ή θα εμφανίζουν πιστωτικό υπόλοιπο (λογαριασμοί πιστωτικοί) ή θα είναι εξισωμένοι. Χρεωστικό υπόλοιπο δεν μπορούν να παρουσιάσουν, γιατί αυτό θα σήμαινε ότι για εξόφληση κάποιας υποχρεώσεως η επιχείρηση πλήρωσε περισσότερα από αυτά που χρωστούσε.

Οι λογαριασμοί καθαρής περιουσίας παρουσιάζουν συνήθως πιστωτικό υπόλοιπο.

Όταν όμως το ενεργητικό είναι μικρότερο από το παθητικό, η καθαρή

περιουσία περιορίζεται σε ένα λογαριασμό με υπόλοιπο χρεωστικό.

Είναι δυνατό, επίσης, οι λογαριασμοί αυτοί να εμφανισθούν εξισωμένοι.

Ως συμπέρασμα λοιπόν μπορούμε να πούμε:

**α) Λογαριασμοί ενεργητικού:**

- Ανοίγουν με χρέωση
- Αυξάνουν με χρέωση
- Ελαττώνονται με πίστωση
- Είναι λογαριασμοί χρεωστικοί
- Μπορούν να εμφανισθούν με χρεωστικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι
- Δεν παρουσιάζονται με πιστωτικό υπόλοιπο.

**β) Λογαριασμοί παθητικού:**

- Ανοίγουν με πίστωση
- Αυξάνουν με πίστωση
- Ελαττώνονται με χρέωση
- Είναι λογαριασμοί πιστωτικοί
- Μπορούν να εμφανισθούν με πιστωτικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι
- Δεν παρουσιάζονται με χρεωστικό υπόλοιπο.

**γ) Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας:**

- Ανοίγουν με πίστωση ή χρέωση
- Αυξάνουν με πίστωση
- Ελαττώνονται με χρέωση
- Μπορούν να εμφανισθούν με πιστωτικό ή χρεωστικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι.

**Παράδειγμα:**

Στα βιβλία της επιχειρήσεως Δ.Κ. υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί. (Σημείωση. Οι λογαριασμοί χάρη απλουστεύσεως της εργασίας θα ανοίγονται με τη μορφή Τ, δηλαδή μόνο με δύο στήλες, χρεώσεως και πιστώσεως, όπου θα καταχωρίζονται τα σχετικά ποσά).

Ταμείο	Εμπορεύματα	Χρεώστες
50.000	60.000	40.000
Κεφάλαιο		Πιστωτές
	80.000	70.000

Κατά την 1.3.19... έγιναν οι ακόλουθες πράξεις:

α) Ο χρεώστης Γ., που χρωστούσε δρχ. 10.000 εξόφλησε την υποχρέωσή του.

β) Η επιχείρηση αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 60.000. Πληρώνει δρχ. 20.000 και το υπόλοιπο το οφείλει.

γ) Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 25.000 αντί δρχ. 30.000. Ο αγοραστής πληρώνει αμέσως δρχ. 20.000 και για το υπόλοιπο παραμένει χρεώστης.

δ) Εξοφλείται ο πιστωτής Δ.Γ., προς τον οποίο η επιχείρηση όφειλε δρχ. 50.000.

Ο πιστωτής έκανε ειδική έκπτωση για την απαίτησή του 10%.

Ζητείται να γίνουν οι καταχωρήσεις στους λογαριασμούς.

Από την πρώτη πράξη μεταβάλλονται οι λογαριασμοί «Χρεώστες» και «Ταμείο». Και οι δύο είναι λογαριασμοί ενεργητικού.

Ο πρώτος λογαριασμός ελαττώνεται, άρα πρέπει να πιστωθεί. Ο δεύτερος αυξάνεται και πρέπει να χρεωθεί. Το ποσό με το οποίο θα κινηθούν οι λογαριασμοί είναι 10.000.

Από τη δεύτερη πράξη μεταβάλλονται οι λογαριασμοί «Ταμείο» «Πιστωτές» και ανοίγεται νέος λογαριασμός «Έπιπλα».

Ο λογαριασμός «Ταμείο» ελαττώνεται κατά δρχ. 20.000 και άρα πρέπει να πιστωθεί. Ο λογαριασμός «Πιστωτές» αυξάνεται κατά δρχ. 40.000 και πρέπει να πιστωθεί και αυτός. Ο νέος λογαριασμός «Έπιπλα» παρουσιάζει αύξηση και πρέπει να χρεωθεί με δρχ. 60.000.

Από την τρίτη πράξη μεταβάλλονται οι λογαριασμοί «Εμπορεύματα» «Ταμείο» «Χρεώστες» και «Κεφάλαιο».

Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ελαττώνεται κατά δρχ. 25.000 και επομένως πρέπει να πιστωθεί. Ο λογαριασμός «Ταμείο» αυξάνεται κατά δρχ. 20.000 και πρέπει να χρεωθεί. Ο λογαριασμός «Χρεώστες» αυξάνεται κατά δρχ. 10.000 και πρέπει να χρεωθεί. Τέλος από την πράξη αυτή προέκυψε κέρδος, που αυξάνεται το κεφάλαιο. Επομένως ο λογαριασμός «Κεφάλαιο» πρέπει να πιστωθεί. Το ποσό είναι δρχ. 5.000.

Από την τέταρτη πράξη μεταβάλλονται οι λογαριασμοί «Ταμείο», «Πιστωτές» και «Κεφάλαιο».

Ο λογαριασμός «Ταμείο» ελαττώνεται κατά δρχ. 45.000 και πρέπει να πιστωθεί. Ο λογαριασμός «Πιστωτές» ελαττώνεται κατά δρχ. 50.000 άρα πρέπει να χρεωθεί. Τέλος η ωφέλεια που προέκυψε για την επιχείρηση, αφού με δρχ. 45.000 εξόφλησε υποχρέωσή της για 50.000 δρχ. αυξάνεται το κεφάλαιο, άρα ο λογαριασμός «Κεφάλαιο» πρέπει να πιστωθεί με δρχ. 5.000.

Η εικόνα που θα παρουσιάζουν οι λογαριασμοί μετά τις παραπάνω καταχωρίσεις θα είναι:

Ταμείο		Εμπορεύματα		Χρεώστες	
50.000	20.000	60.000	25.000	40.000	10.000
10.000	45.000			10.000	
20.000					
Κεφάλαιο		Πιστωτές		Έπιπλα	
	80.000	50.000	70.000	60.000	
	5.000		40.000		
	5.000				

#### Ασκήσεις.

1. Από τήν απογραφή της περιουσίας της επιχειρήσεως Δ. Λαμπρίδη διαπιστώθηκαν τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία:

- Εμπορεύματα δρχ. 500.000
- Γραμμάτια εισπρακτέα δρχ. 100.000
- Έπιπλα δρχ. 150.000
- Μηχανές γραφείου δρχ. 50.000
- Αυτοκίνητα δρχ. 200.000

- Πιστωτές δρχ. 300.000
  - Γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 200.000
  - Κεφάλαιο δρχ. 500.000.

Μετά την απογραφή έγιναν οι πράξεις που αναφέρονται στη συνέχεια:

α) Μηχανή γραφείου αξίας δρχ. 20.000 κρίθηκε ακατάλληλη και πωλείται μετρητοίς αντί δρχ. 8.000.

β) Ο επιχειρηματίας Δ. Λαμπρίδης καταθέτει μετρογιά δρχ. 100.000.

γ) Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 αντί 220.000. Ο αγοραστής πιληρώνει αμέσως δρχ. 150.000 και αποδέχεται συναλλαγματική που λήγει σε τρεις μήνες για το υπόλοιπο.

δ) Εισπράττεται υρανιώτιο αξίας δρχ. 40.000.

ε) Εξοφλούνται πιστωτές προς τους οποίους η επιχείρηση χρωστούσε δοχ. 120.000.

στ) Αγοράζονται έπιπλα αξίας δρχ. 50.000 μετρητοίς

ζ) Μετά από συμβιβασμό η επιχείρηση εξόφλει τον πιστωτή της ΔΒ προς τον οποίο χρωστούνε δρχ. 70.000 με ποσόν δρχ. 55.000.

Zotegitau:

1) Να συνταχθεί ο Ισολογισμός με τα δεδομένα της απογραφής.

2) Να ανοιχθούν οι λογαριασμοί σε σχήμα Τ και να καταχωρισθούν τα δεδομένα της απονομής.

**3) Να καταχωρισθούν στους λογαριασμούς που πρέπει οι μεταβολές από τις παραπάνω οικονομικές πρόδειξης.**

**2. Από τις παρακάτω μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων ενός οικονομικού οργανισμού να προσδιορίσετε τις οικονομικές πράξεις:**

- Αύξηση ταμείου δρχ. 100.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 100.000.
  - Μείωση ταμείου δρχ. 20.000. Αύξηση εμπορευμάτων δρχ. 20.000.
  - Αύξηση χρεωστών δρχ. 10.000. Μείωση εμπορευμάτων δρχ. 10.000.
  - Μείωση μηχανημάτων δρχ. 200.000. Μείωση κεφαλαίου δρχ. 200.000.
  - Μείωση εμπορευμάτων δρχ. 60.000. Αύξηση ταμείου δρχ. 40.000. Αύξηση γραμματίων πρακτέων δρχ. 25.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 5.000.  
...κινήτων δρχ. 2.000.000. Αύξηση ταμείου δρχ. 1.500.000. Αύξηση χρεωστών πρακτέων δρχ. 200.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 200.000.

τοικήσ την επιχειρήσεως ο Γ. Γρηγορίδης έχει τους παρακάτω

Κεφάλαιο		Ταμείο		Τράπεζες	
		100.000	100.000	50.000	50.000
	100.000	200.000	200.000	160.000	25.000
		25.000	40.000		
		40.000			
Εμπορεύματα		Χρεώστες		Πιστωτές	
160.000	60.000	60.000	40.000		160.000
200.000					

Na prosoodioirísete tis oikonomikés práxeis pou upiokhréwasan to logiosth tis epixeiropóseis, na kánei tis kataxwórisiesis pou phainontai stous pio pánw lounaridamouús.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

### ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

#### 4.1 Γενικά.

Έχοντας υπόψη μας όσα αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο «Μεταβολές της Περιουσίας» μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η μεταβολή ενός περιουσιακού στοιχείου γίνεται αιτία να μεταβληθεί τουλάχιστον ένα ακόμα περιουσιακό στοιχείο έτσι, ώστε μετά τη μεταβολή αυτή να παραμένει η ισότητα:  $E = \Pi + KP$ .

Ας δούμε μερικά παραδείγματα.

1. Η διάθεση από το ταμείο ποσού δρχ. 100.000 για την αγορά επίπλων, έχει ως συνέπεια τη μείωση των μετρητών του ταμείου κατά δρχ. 100.000 (πρώτη μεταβολή) και την αύξηση των επίπλων κατά το διο ποσό (δεύτερη μεταβολή).

2. Η πώληση εμπορευμάτων κόστους δρχ. 50.000 αντί δρχ. 53.000 με είσπραξη δρχ. 10.000 και έκδοση συναλλαγματικών για το υπόλοιπο ποσό των δρχ. 43.000 έχει ως αποτέλεσμα: τη μείωση των εμπορευμάτων κατά δρχ. 50.000 (πρώτη μεταβολή), την αύξηση του ταμείου κατά δρχ. 10.000 (δεύτερη μεταβολή), την αύξηση των γραμματίων εισπρακτέων κατά δρχ. 43.000 (τρίτη μεταβολή) και την αύξηση της καθαρής περιουσίας κατά δρχ. 3.000 (τέταρτη μεταβολή).

Οι μεταβολές του δευτέρου παραδείγματος απεικονίζονται ως εξής:

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Λογαριασμοί χρεωστικοί)		ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π+ΚΠ) (Λογαριασμοί πιστωτικοί)	
	ΑΥΞΗΣΗ (Χρέωση λ/σμού)	ΕΛΑΤΤΩΣΗ (Πίστωση λ/σμού)	ΑΥΞΗΣΗ (Πίστωση λ/σμού)	ΕΛΑΤΤΩΣΗ (Χρέωση λ/σμού)
Εμπορεύματα Ταμείο Γραμμάτια εισπρακτέα Καθαρή περιουσία	10.000 43.000	50.000	3.000	
	53.000	50.000	3.000	

Από τον πίνακα αυτόν παρατηρούμε:

**a) Στο ενεργητικό**

— Αύξηση	53.000	
— Ελάττωση	<u>50.000</u>	
— Διαφορά	<u>3.000</u>	αύξηση

**β) Στο παθητικό**

— Αύξηση	3.000	
— Ελάττωση	<u>—</u>	
— Διαφορά	<u>3.000</u>	αύξηση

Επομένως και μετά από τις μεταβολές αυτές η ισότητα  $E = P + K\pi$  εξακολουθεί να παραμένει αφού, τόσο το  $E$  όσο και η  $K\pi$  αυξήθηκαν κατά το ίδιο ποσό δρχ. 3.000.

Από τον ίδιο πίνακα επίσης φαίνεται καθαρά ότι οι χρεώσεις αντισταθμίζονται από αντίστοιχες πιστώσεις.

α) Χρεώσεις ενεργητικού	53.000	
β) Χρεώσεις παθητικού	<u>—</u>	
<b>Σύνολο χρεώσεων</b>	<b>53.000</b>	
α) Πιστώσεις ενεργητικού	50.000	
β) Πιστώσεις παθητικού	<u>3.000</u>	
<b>Σύνολο πιστώσεων</b>	<b>53.000</b>	

Με άλλα λόγια ως συνέπεια ενός οικονομικού γεγονότος (πώληση εμπορευμάτων) έχουμε διπλή, ταυτόχρονη και ισόποση μεταβολή περιουσιακών στοιχείων. Επομένως για την παρακολούθηση των μεταβολών αυτών είναι αναγκαία διπλή καταχώριση, μια σε χρέωση λογαριασμών και μια σε πίστωση.

Στις παρατηρήσεις αυτές στηρίζεται η **διπλογραφική μέθοδος** (ή **διγραφική**) που διδάσκει ότι όσοι λογαριασμοί και αν χρεώνονται μετά από κάθε συναλλαγή και όσοι και αν πιστώνονται, σε τελική ανάλυση το σύνολο των χρεώσεων θα είναι ίσο προς το σύνολο των πιστώσεων.

#### 4.2 Ανάλυση οικονομικών πράξεων.

Με όσα αναφέραμε στην προηγούμενη παράγραφο γίνεται φανερό ότι για τη σωστή παρακολούθηση των περιουσιακών μεταβολών πρέπει σε κάθε περίπτωση να είμαστε σε θέση να απαντήσουμε στα ερωτήματα:

- α) Ποια περιουσιακά στοιχεία μεταβάλλονται;
- β) Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι λογαριασμοί;
- γ) Πώς λειτουργούν οι λογαριασμοί αυτοί;
- δ) Ποια είναι η μεταβολή κάθε περιουσιακού στοιχείου;

ε) Ποιο είναι το ποσόν της μεταβολής;

Τις πληροφορίες αυτές τις εξασφαλίζουμε με την **ανάλυση των οικονομικών πράξεων**, όπως στα παραδείγματα που ακολουθούν.

1. Έστω ότι η επιχείρηση X αποφασίζει και διαθέτει από το ταμείο της δρχ. 50.000 και εξοφλεί ισόποσο χρέος της στον προμηθευτή της Β.

#### **Ανάλυση.**

α) Μετά τη συναλλαγή αυτή το ταμείο θα διαθέτει μετρητά λιγότερα κατά το ποσόν που πλήρωσε, αλλά και οι υποχρεώσεις της επιχειρήσεως προς τους τρίτους θα είναι λιγότερες κατά το χρέος που εξόφλησε. Άρα τα στοιχεία που μεταβάλλονται είναι το ταμείο και οι υποχρεώσεις προς τρίτους.

β) Το ταμείο, όπως είναι γνωστό, παρακολουθείται από το λογαριασμό «**Ταμείο**» και η συγκεκριμένη υποχρέωση έστω ότι παρακολουθείται από το λογαριασμό «**Προμηθευτές**». Έχοντας στη διάθεσή μας τους λογαριασμούς που κινεί η επιχείρηση, μπορούμε εύκολα να επισημάνουμε εκείνον, που παρακολουθεί το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο. Εδώ θεωρούμε ότι ο λογαριασμός αυτός είναι «**Προμηθευτές**».

γ) Ο λογαριασμός «**Ταμείο**» είναι λογαριασμός ενεργητικού, συνεπώς χρεώνεται με την αύξηση και πιστώνεται με την ελάττωση. Ο λογαριασμός «**Προμηθευτές**» είναι λογαριασμός παθητικού και άρα πιστώνεται με την αύξηση και χρεώνεται με την ελάττωση.

δ) Το ταμείο, αφού πλήρωσε, ελαττώθηκε. Οι προμηθευτές επίσης λιγόστεψαν, αφού ο Β εισέπραξε την απαίτησή του.

ε) Το ποσόν της μεταβολής είναι δρχ. 50.000.

2. Η ίδια επιχείρηση πώλησε εμπορεύματα κόστους δρχ. 70.000 αντί δρχ. 75.000 και εξέδωσε συναλλαγματικές αποδοχής του αγοραστή Γ.Δ.

#### **Ανάλυση.**

α) **Μεταβαλλόμενα περιουσιακά στοιχεία:** Εμπορεύματα, γραμμάτια εισπρακτέα και καθαρή περιουσία.

β) **Αντίστοιχοι λογαριασμοί:** Οι λογαριασμοί «**Εμπορεύματα**», «**Γραμμάτια εισπρακτέα**» και «**Καθαρή περιουσία**».

γ) **Λειτουργία λογαριασμών:** Οι δύο πρώτοι λογαριασμοί, ως λογαριασμοί ενεργητικού, χρεώνονται με κάθε αύξηση και πιστώνονται με κάθε μείωση. Ο τρίτος πιστώνεται με κάθε αύξηση και χρεώνεται με κάθε μείωση.

δ) **Μεταβολή περιουσιακών στοιχείων:** Τα εμπορεύματα μειώνονται, τα γραμμάτια εισπρακτέα αυξάνουν και η καθαρή περιουσία αυξάνει επίσης.

ε) **Ποσόν μεταβολής:** Εμπορεύματα μείωση: δρχ. 70.000. Γραμμάτια εισπρακτέα: αύξηση δρχ. 75.000. Καθαρή περιουσία: αύξηση δρχ. 5.000.

### **4.3 Το Ημερολόγιο.**

#### **α) Αναγκαιότητα.**

Είδαμε ότι για την παρακολούθηση των περιουσιακών μεταβολών καταχωρίζομε τις διάφορες πράξεις στους αντίστοιχους λογαριασμούς. Αυτό, από όσα μάθαμε,

γίνεται με την εξής σειρά: Μόλις πληροφορηθούμε το οικονομικό γεγονός που συνεπάγεται μεταβολή στην περιουσία του οικονομικού οργανισμού, βρίσκομε με την ανάλυση ποιοι λογαριασμοί χρεώνονται και ποιοι πιστώνονται καθώς και τα αντίστοιχα ποσά, οπότε ενεργούμε τις καταχωρίσεις.

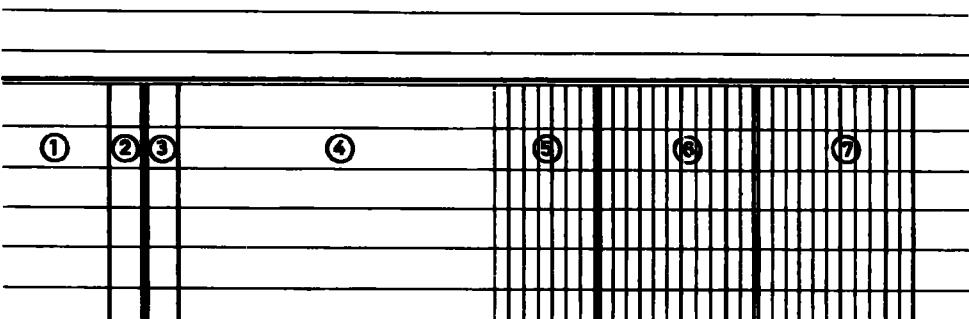
Ο τρόπος αυτός μπορεί να είναι πιο απλός αλλά έχει πολλά μειονεκτήματα. Δεν μας παρουσιάζει τη χρονολογική σειρά των διαφόρων πράξεων του οικονομικού οργανισμού. Το σπουδαιότερο όμως δεν μας διευκολύνει στην εργασία μας, όταν θέλομε να ελέγχουμε την ορθότητα των καταχωρίσεων κλπ.

Έτοι, για να αποφευχθούν όλα αυτά τα μειονεκτήματα, οι πράξεις καταχωρίζονται πρώτα σε ειδικό βιβλίο, που ονομάζεται *Ημερολόγιο* και από εκεί μεταφέρονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς.

### **β) Περιγραφή.**

Πρώτα θα γνωρίσουμε τη γραμμογράφηση του Ημερολογίου και μετά θα εξηγήσουμε τον προορισμό και τη χρήση των στηλών του.

Το Ημερολόγιο παρουσιάζεται με την παρακάτω μορφή.



Στη στήλη 1 καταχωρίζεται ο αύξων αριθμός της εγγραφής.

Στη στήλη 2 καταχωρίζεται ο αριθμός της σελίδας του *Γενικού Καθολικού* (θα μάθομε παρακάτω για το βιβλίο αυτό), όπου βρίσκεται ο λογαριασμός που χρεώνεται ή πιστώνεται.

Στη στήλη 3 γράφομε τον αριθμό της σελίδας του *Αναλυτικού Καθολικού* όπου βρίσκεται ο *δευτεροβάθμιος λογαριασμός* που χρεώνεται ή πιστώνεται (και για τις δύο αυτές νέες έννοιες θα μιλήσουμε σε επόμενο κεφάλαιο).

Στη στήλη 4, την οποία υποδιαιρούμε νοητά σε δύο τμήματα, καταχωρίζομε στο πρώτο τμήμα τους λογαριασμούς που πρόκειται να χρεώσουμε και στό δεύτερο τους λογαριασμούς που πρόκειται να πιστώσουμε. Ακόμα στη στήλη αυτή και σε όλο το πλάτος της γράφομε ένα σύντομο ιστορικό της πράξεως, αναφέροντας και τα σχετικά με την πράξη δικαιολογητικά.

Στη στήλη 5 εγγράφομε τα μερικά ποσά των λογαριασμών που χρεώνομε ή που πιστώνομε.

Στη στήλη 6 καταχωρίζονται τα ολικά ποσά των χρεουμένων λογαριασμών.

Στη στήλη 7 εγγράφονται τα ολικά ποσά των πιστουμένων λογαριασμών.

Στο Ημερολόγιο οι καταχωρίσεις γίνονται κατά χρονολογική σειρά.

Ο μήνας και το έτος γράφονται στην αρχή της σελίδας, ενώ η ημέρα γράφεται αριθμητικά στη στήλη των χρεουμένων και πιστουμένων λογαριασμών, όπως αναφέρεται πιο κάτω.

### **γ) Τρόπος τηρίσεως.**

Για κάθε μεταβολή στην περιουσιακή συγκρότηση του οικονομικού οργανισμού, που, όπως ξέρουμε, πρέπει να παρακολουθείται λογιστικά, γίνεται εγγραφή στο Ημερολόγιο. Η εγγραφή αυτή περιλαμβάνει τους χρεούμενους και πιστούμενους λογαριασμούς με τα ποσά τους, όπως προσδιορίζονται από την ανάλυση της οικονομικής πράξεως. Προηγούνται πρώτα οι λογαριασμοί, που πρόκειται να χρεωθούν, στο πρώτο τμήμα της στήλης, και ακολουθούν οι λογαριασμοί, που θα πιστωθούν στην αμέσως επόμενη σειρά από τον τελευταίο χρεούμενο λογαριασμό και στο δεύτερο τμήμα της στήλης. Ακόμα η εγγραφή στο Ημερολόγιο περιλαμβάνει και μια περίληψη της πράξεως με αναφορά σε σχετικά δικαιολογητικά.

Η εγγραφή λέγεται **Ημερολογιακή εγγραφή** ή **Ημερολογιακό άρθρο** ή απλώς **άρθρο** ή **διγραφική διατύπωση**.

Το ημερολογιακό άρθρο όταν περιλαμβάνει ένα χρεούμενο λογαριασμό και ένα πιστούμενο λέγεται **απλό**, ενώ όταν περιλαμβάνει περισσότερους από δύο λογαριασμούς λέγεται **σύνθετο**.

Τα άρθρα χωρίζονται μεταξύ τους με μια γραμμή που σύρομε στο τμήμα των χρεουμένων λογαριασμών και άλλη μια στο τμήμα των πιστουμένων. Οι δύο αυτές γραμμές δεν συναντώνται αλλά παραμένει μεταξύ τους διάκενο. Στό διάκενο αυτό γράφεται η ημέρα αριθμητικά.

Εάν την ίδια μέρα έχομε περισσότερες ημερολογιακές εγγραφές, τότε από τη δευτέρη εγγραφή και ώστερα στη θέση του αριθμού της ημέρας βάζομε τη λέξη *do*, που σημαίνει «την ίδια μέρα», ή σημειώνομε πάλι τον αριθμό της ημέρας, ή δεν γράφομε τίποτε.

Όταν χρειασθεί να αλλάξουμε σελίδα και να συνεχίσουμε τις καταχωρίσεις στην επόμενη, πρέπει να μεταφέρουμε τα αθροίσματα. Για το σκοπό αυτό στη σελίδα που εξαντλείται και στην προτελευταία γραμμή της σύρομε αθροιστική γραμμή και αθροίζουμε τα ποσά στις στήλες χρεώσεως και πιστώσεως γράφοντάς τα αμέσως κάτω από την αθροιστική γραμμή (τελευταία γραμμή της σελίδας). Στην ίδια γραμμή και στο χώρο όπου αναγράφομε τους τίτλους χρεουμένων και πιστουμένων λογαριασμών δεν θα ξεχάσουμε να γράψουμε την ένδειξη «εις μεταφορά».

Μετά από αυτό περνάμε στη νέα σελίδα, όπου στις αντίστοιχες θέσεις γράφομε «εκ μεταφοράς» και τα μεταφερόμενα αθροίσματα. Δεν πρέπει να ανησυχήσουμε, αν τα αθροίσματα αυτά δεν είναι ίσα. Αυτό οφείλεται στο ότι το άρθρο διασπάσθηκε και ορισμένα ποσά βρίσκονται στην πρώτη σελίδα και άλλα στην επόμενη. Αν η εγγραφή συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα, τότε προχωρούμε στην καταχώριση του υπολοίπου άρθρου στη νέα σελίδα, αμέσως κάτω από την ένδειξη «εκ μεταφοράς».

Πάντως τα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως πρέπει να είναι ίσα εφ' όσον δεν υπάρχει διάσπαση άρθρου.

**Ας δούμε ένα παράδειγμα.**

Ο Α. Ανδρέου καταθέτει την 1 Μαρτίου 19... δρχ. 1.000.000 για την έναρξη λειτουργίας της επιχειρήσεώς του, που εμπορεύεται λάστιχα αυτοκινήτων.

Στη συνέχεια σημειώνομε τις παρακάτω πράξεις.

**2 Μαρτίου 19..** Αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 50.000 μετρητοίς από την «ΕΠΙΠΛΟΤΕΧΝΙΚΗ» Α.Ε. Σχετικά εκδόθηκε το υπ' αριθ. 312/2.3.19.. τιμολόγιο της εταιρείας αυτής.

**2 Μαρτίου 19..** Καταθέτει στην Εθνική Τράπεζα δρχ. 400.000 για σύσταση λογαριασμού καταθέσεων όψεως.

**3 Μαρτίου 19..** Προμηθεύεται εμπορεύματα αξίας δρχ. 600.000 με πίστωση από την «ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ και ΣΙΑ» Ο.Ε. Σχετικά εκδόθηκε το υπ' αριθ. 012/3.3.19... τιμολόγιο της εταιρείας αυτής.

**3 Μαρτίου 19..** Αγοράζει ημιφορτηγό αυτοκίνητο αξίας δρχ. 400.000 και πληρώνει το 1/2 της αξίας σε μετρητά. Για το υπόλοιπο αποδέχεται συναλλαγματικές για ίσο ποσό. Η αγορά έγινε από τα καταστήματα εμπορίας αυτοκινήτων «ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ» Α.Ε. και εκδόθηκε το υπ' αριθ. 173/3.3.19.. τιμολόγιο της εταιρείας αυτής.

**4 Μαρτίου 19..** Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 αντί δρχ. 175.000. Ο αγοραστής πληρώνει αμέσως δρχ. 75.000 και υπογράφει γραμμάτια για το υπόλοιπο. Εκδόθηκε το υπ' αριθ. 1/4.3.19.. τιμολόγιο της επιχειρήσεως.

**4 Μαρτίου 19..** Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 80.000 με πίστωση στον Β.Γ. Εκδόθηκε το υπ' αριθ. 2/4.3.19.. τιμολόγιο της επιχειρήσεως.

**5 Μαρτίου 19..** Αποσύρει από τις καταθέσεις στην Εθνική Τράπεζα δρχ. 250.000.

**6 Μαρτίου 19..** Πληρώνει στον προμηθευτή δρχ. 200.000 έναντι του χρέους. Εκδόθηκε η υπ' αριθ. 54/6.3.19.. απόδειξη εισπράξεως της «ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ και ΣΙΑ» Ο.Ε.

**10 Μαρτίου 19...** Ο χρεώστης Β.Γ. καταβάλλει στο ταμείο της επιχειρήσεως δρχ. 70.000 και δηλώνει αδυναμία εξοφλήσεως του υπολοίπου. Μετά από αυτό η επιχείρηση του χορηγεί έκπτωση δρχ. 10.000 για το σύνολο του χρέους του.

Η απεικόνιση των συναλλαγών αυτών στο Ημερολόγιο θα έχει ως εξής:

Майюс 197.

1	1	Тарасіо	1		
2	2	Кегідало		1000000	1000000
		Архів'є магазину з м. Іванівськ			
2	2				
3	3	Еніна, Рим	2	50000	50000
1	1	Барбіо			
		Агрорід бахчевицького т.н. № 312/23.11. Епідеміологічна АС			
3	3	do			
4	4	Еніна, Григорія		600000	600000
1	1	Тарасіо			
		Знісення архів'є магазину з м. Іванівськ			
4	4	do	3		
5	5	Букорічна		600000	600000
6	6	Урожайність			
		Пригодівка зеленін. т.н. 02/3.19. АРХІВАТИЧН. ГІА ОЕ.			
5	5	do			
7	7	Методична			
		Міса			
1	1	Тарасіо		400000	400000
		do, підсумок'		2150000	2250000

May 197

	6	Επιμεληθότης Εργασίαν Τηγυρέτα	2650000	2250000
		Δημοτική πληρωμή σε- ριανήν. Τ.Ν.º 173/3.3.19..		2000000
		"ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΓΟΥ ΚΙΛΟΤΩΝ" A.E.		
6	1	Τερψίδη	1	
	9	Εργασίαν Επιμεληθά	75000	
	5	Επιμεληθότης	100000	
	2	Τερψίδη	150000	
		Πλήρης επανεκπαίδευσης Τηγυρέ- τας μέχρι την Η.º 1/4.3.19..	25000	
7		do		
	10	Καρδινάλιος	80000	
	5	Εργασίαν Πλήρης επανεκπαίδευσης Β.Γ. με πλήρωση Επιμεληθότης Nº 2/4.3.19..	80000	
8	1	Τερψίδη	150000	
	4	Επιμεληθότης Ανάπτυξη κοινωνίας	2100000	
		Επιμεληθότης	2955000	2955000

Major 197

### **Ασκήσεις.**

Για τη λύση των ασκήσεων ο μαθητής να χρησιμοποιήσει λογιστικές κόλλες, που μπορεί πολύ εύκολα να προμηθευθεί από τα βιβλιοχαρτοπωλεία.

Με τις οδηγίες του καθηγητή του θα συνηθίσει σιγά σιγά να καταχωρίζει τις διάφορες εγγραφές με την τάξη που πρέπει, αποφεύγοντας μουντζούρες, σβησίματα κ.λπ. και θα διατηρεί την κόλλα του καθαρή. Ο μαθητής δεν πρέπει να ξεχνά ότι η τάξη είναι μια από τις σοβαρότερες αρετές στη Λογιστική εργασία.

1. Ο Κ. Κωνσταντίνου αρχίζει την επιχείρησή του την 1 Ιουλίου 19.. εισφέροντας δρχ. 500.000.

Ακολούθως γίνονται οι επόμενες οικονομικές συναλλαγές:

1 Ιουλίου 19.. Αγοράζονται από την Χ Α.Ε. έπιπλα αξίας δρχ. 60.000. Σε εξόφληση της αξίας τους η επιχείρηση αποδέχεται συναλλαγματικές ίσου ποσού (τιμολόγιο Νο 6129/1.7.19.. Χ Α.Ε.).

2 Ιουλίου 19.. Αγοράζονται εμπορεύματα αξίας δρχ. 100.000 με πίστωση από τον προμηθευτή Α. Ρήγα (τιμολόγιο Νο 120/2.7.19.. Ρήγα).

3 Ιουλίου 19.. Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 40.000 για δρχ. 45.000. Ο διακανονισμός γίνεται αμέσως σε μετρητά (τιμολόγιο Νο1/3.7.19.. Κωνσταντίνου).

4 Ιουλίου 19.. Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 30.000 για δρχ. 32.000. Ο αγοραστής Π. Ρέντης πληρώνει αμέσως δρχ. 10.000 και αποδέχεται συναλλαγματική για το υπόλοιπο (τιμολόγιο Νο 2/4.7.19.. Κωνσταντίνου).

5 Ιουλίου 19.. Ο προμηθευτής Λ. Ρήγας ειδοποιεί ότι παρέχει έκπτωση 5% επί της απαίτησεώς του, εάν η επιχείρηση πληρώσει το χρέος της μέχρι 10/7/19..

8 Ιουλίου 19.. Η επιχείρηση εισπράττει τη συναλλαγματική, που έχει αποδεχθεί ο Πελάτης Π. Ρέντης.

8 Ιουλίου 19.. Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 10.000 για δρχ. 12.000. Ο αγοραστής Π. Βελής πληρώνει αμέσως δρχ. 7.000 και για το υπόλοιπο παραμένει χρεώστης (τιμολόγιο Νο 3/8.7.19.. Κωνσταντίνου).

9 Ιουλίου 19.. Η επιχείρηση εξοφλεί το χρέος της προς τον προμηθευτή της Α. Ρήγα και ωφελείται την ειδική έκπτωση 5% (απόδειξη εισπράξεως Νο 83/9.7.19.. Ρήγα και Πιστωτικό Σημείωμα Νο 3/9.7.19.. Ρήγα).

10 Ιουλίου 19.. Ο Π. Βελής πληρώνει για το χρέος του δρχ. 1.500 και για το υπόλοιπο αποδέχεται συναλλαγματική.

#### **Ζητείται:**

Να γίνει η καταχώριση των πράξεων αυτών στο Ημερολόγιο.

2. Η επιχείρηση του Γ. Χρηστίδη κάνει έναρξη των εργασιών της την 1.4.19.. έχοντας στη διάθεσή της τα επόμενα περιουσιακά στοιχεία, που έχει εισφέρει ο επιχειρηματίας:

Ακίνητο δρχ. 3.000.000., Αυτοκίνητο δρχ. 400.000., Μετρητά δρχ. 200.000., Απαίτηση κατά του Α. Λαδά για δρχ. 50.000., Εμπορεύματα αξίας δρχ. 800.000.

Κατά την πορεία των εργασιών γίνονται οι παρακάτω συναλλαγές:

2 Απριλίου 19.. Πωλούνται εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 με πίστωση στον Α. Πανά (τιμολόγιο Νο 1/2.4.19.. Γ. Χρηστίδη).

3 Απριλίου 19.. Πωλείται το αυτοκίνητο για δρχ. 350.000. Ο αγοραστής Π. Τρανός πλήρωσε αμέσως δρχ. 100.000 και για το υπόλοιπο αποδέχθηκε συναλλαγματικές. Συμβόλαιο Νο 5131/19.. συμβολαιογράφου Π.Ρ.

4 Απριλίου 19.. Ο Α. Πανάς επιστρέφει τα εμπορεύματα που αγόρασε ως ακατάλληλα (δελτίο αποστολής Νο 5/4.4.19.. Α. Πανά).

5 Απριλίου 19.. Ο Α. Λαδάς εξοφλεί το χρέος του προς την επιχείρηση.

**5 Απριλίου 19..** Αγοράζονται εμπορεύματα αξίας δρχ. 300.000. Η επιχείρηση πληρώνει δρχ. 100.000. Αποδέχεται συναλλαγματικές για δρχ. 150.000 και παραμένει χρεώστης για το υπόλοιπο (τιμολόγιο Νο 713/5.4.19.. «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε.).

**6 Απριλίου 19..** Ο επιχειρηματίας Γ. Χρηστίδης καταθέτει ποσό δρχ. 100.000 στο ταμείο της επιχειρήσεως (γραμμάτιο εισπράξεως Νο 8/6.4.19..).

**8 Απριλίου 19..** Η επιχείρηση πληρώνει στον προμηθευτή «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε. δρχ. 50.000 για εξόφληση του χρέους της (απόδειξη εισπράξεως Νο 1056/8.4.19.. «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε.).

**Ζητείται:**

Να γίνει η καταχώριση των πράξεων αυτών στο Ημερολόγιο.

**3. Ο Γ. Κανελλόπουλος** την πρώτη Σεπτεμβρίου 19.. ανοίγει κατάστημα εμπορίας εγχωρίων προϊόντων. Οι συναλλαγές του στο πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου είναι:

**1 Σεπτεμβρίου 19..** Καταθέτει στην επιχείρηση μετρητά δρχ. 500.000.

**2 Σεπτεμβρίου 19..** Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 από την «ΦΑΕΘΩΝ» Ο.Ε. (τιμολόγιο Νο 6/2.9.19.. «ΦΑΕΘΩΝ» Ο.Ε.). Η επιχείρηση πληρώνει σε μετρητά το 50% της αξίας και αποδέχεται συναλλαγματικές για το υπόλοιπο.

**3 Σεπτεμβρίου 19..** Αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 50.000 από την «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ» Α.Ε. και καταβάλλει αμέσως την αξία τους σε μετρητά (εκδίδεται το υπ' αριθ. Α 563/3.9.19.. τιμολόγιο της Α.Ε.).

**4 Σεπτεμβρίου 19..** Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 50.000 για δρχ. 53.000 και εισπράττει το αντίτιμο σε μετρητά (εκδίδεται το υπ' αριθμ. 1 τιμολόγιο της 4.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

**4 Σεπτεμβρίου 19..** Προμηθεύεται εμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 με πίστωση από τον Β. Βασιλείου (τιμολόγιο 303/4.9.19.. Β. Βασιλείου).

**5 Σεπτεμβρίου 19..** Ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων όψεως στην Εμπορική Τράπεζα Υποκατάστημα..... και καταθέτει δρχ. 100.000. (Γ.Ε. 70579/5.9.19.. Εμπορικής Τράπεζας.....).

**6 Σεπτεμβρίου 19..** Εξοφλεί το ½ του χρέους της προς τον προμηθευτή Β. Βασιλείου σε μετρητά (απόδειξη εισπράξεως Βασιλείου Νο 12 της 6.9.19..).

**7 Σεπτεμβρίου 19..** Αγοράζει εμπορεύματα από τον Α. Λεωνίδου αξίας δρχ. 120.000 και αποδέχεται συναλλαγματικές για ίσο ποσό (τιμολόγιο Νο 164 Λεωνίδου της 7.9.19..).

**9 Σεπτεμβρίου 19..** Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 για δρχ. 160.000 στον Β. Γεωργιάδη, ο οποίος πληρώνει αμέσως το 25% σε μετρητά. Το υπόλοιπο διακανονίζεται ως εξής: Αποδέχεται συναλλαγματική για δρχ. 80.000 και παραμένει χρεώστης για δρχ. 40.000 (τιμολόγιο Νο 2 της 9.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

**10 Σεπτεμβρίου 19..** Ο προμηθευτής Β. Βασιλείου ειδοποιεί ότι παρέχει έκπτωση δρχ. 2.000 αν η επιχείρηση εξοφλήσει το χρέος της μέσα σε πέντε μέρες. Μετά από αυτό η επιχείρηση τακτοποιεί αυθημερόν την υποχρέωσή της προς τον Β. Βασιλείου (απόδειξη εισπράξεως Νο 31/10.9.19.. Βασιλείου).

**10 Σεπτεμβρίου 19..** Ο χρεώστης Β. Γεωργιάδης εξοφλεί το χρέος του (απόδειξη εισπράξεως Νο 42 της 10.9.19..) και αγοράζει μετρητοίς εμπορεύματα αξίας δρχ. 80.000 για δρχ. 90.000 (τιμολόγιο Νο 3 της 10.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

**Ζητείται:**

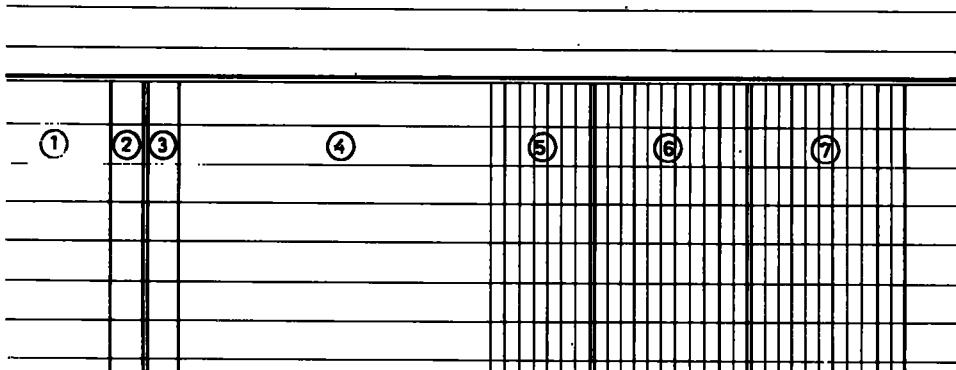
Να γίνει η καταχώριση των πράξεων αυτών στο Ημερολόγιο.

#### 4.4 Τό Γενικό Καθολικό.

Μετά την ενημέρωση του Ημερολογίου έρχεται η σειρά του Γενικού Καθολικού. Οι περιουσιακές μεταβολές παρακολουθούνται με τους λογαριασμούς. Πρέπει λοιπόν να μεταφέρομε τα ποσά κάθε άρθρου του Ημερολογίου στους αντίστοιχους λογαριασμούς.

##### **a) Περιγραφή.**

Οι λογαριασμοί τηρούνται σε ένα ειδικό βιβλίο που λέγεται **Γενικό Καθολικό**. Οι σελίδες του βιβλίου αυτού έχουν την ίδια γραμμογράφηση με εκείνες του Ημερολογίου. Την παραθέτομε παρακάτω για να δώσουμε τις αναγκαίες εξηγήσεις. Σημειώνομε ωστόσο ότι το βιβλίο αυτό μπορεί να τηρείται και σε κινητά φύλλα, δηλαδή σε καρτέλλες. Στην περίπτωση αυτή μάλιστα η γραμμογράφηση ποικίλλει σύμφωνα με όσα περιγράφονται στην παράγραφο 3.2.



Στη στήλη 1 καταχωρίζεται το έτος και στη συνέχεια ο μήνας.

Στη στήλη 2 σημειώνεται η ημέρα αριθμητικά.

Στη στήλη 3 γράφεται ο αύξων αριθμός του ημερολογιακού άρθρου, ώστε να είναι δυνατή η συσχέτιση.

Στη στήλη 4 συμπληρώνεται η αιτιολογία της μεταβολής. Ως αιτιολογία μπορούμε να αναφέρομε τον τίτλο του λογαριασμού που χρεώνεται ή πιστώνεται αντίστοιχα. Εάν οι λογαριασμοί αυτοί είναι πολλοί τότε στη θέση τους γράφουμε τη λέξη «διάφοροι».

Στη στήλη 5 που είναι στήλη βοηθητική, εγγράφομε τα αναλυτικά ποσά.

Στη στήλη 6 καταχωρίζομε τα μερικά ποσά.

Στη στήλη 7 σημειώνομε τα ολικά ποσά.

##### **b) Η ανάπτυξη του λογαριασμού και η μεταφορά των εγγραφών από το Ημερολόγιο.**

Ο λογαριάσμος εκτείνεται σε δύο σελίδες, που η μία είναι δίπλα στην άλλη. Η πρώτη που είναι αριστερά, αναφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού και η άλλη που είναι δεξιά στην πίστωση. Και οι δύο σελίδες, που έχουν βέβαια την ίδια γραμμογράφηση, παίρνουν κοινό αριθμό κατά την αρίθμηση και σελιδομέτρηση του βιβλίου.

Ο τίτλος του λογαριασμού γράφεται με κεφαλαία γράμματα στην πρώτη οριζόντια γραμμή. Έτσι ώστε να χρησιμοποιούνται και οι δύο σελίδες. Στην άκρη

αριστερά του λογαριασμού σημειώνομε την ένδειξη «χρέωση» και στην áκρη δεξιά την ένδειξη «πίστωση».

Η γραμμογράφηση που περιγράψαμε πιο πάνω είναι αυτή που θα συναντήσουμε αν αγοράσσουμε από το εμπόριο ένα βιβλίο Γενικού Καθολικού και εξετάσουμε τις σελίδες του. Μπορεί να υπάρξει μια μικρή παραλλαγή. Οι δύο πρώτες στήλες να έχουν ενοποιηθεί ή να λείπει η βοηθητική στήλη.

Οι λογαριασμοί στο Γενικό Καθολικό ενημερώνονται από το Ημερολόγιο, που περιγράψαμε ήδη. Η ενημέρωση αυτή λέγεται **μεταφορά**.

Μετά τη μεταφορά γράφουμε τον αύξοντα αριθμό του ημερολογιακού άρθρου στη στήλη 3 της χρεώσεως ή της πιστώσεως του λογαριασμού. Αντίστοιχα στη στήλη 2 του Ημερολογίου σημειώνομε τη σελίδα του Καθολικού, όπου βρίσκεται ο λογαριασμός.

Με την ενημέρωση λοιπόν των λογαριασμών όλα τα ποσά της στήλης χρεώσεως του ημερολογίου έχουν μεταφερθεί σε χρεώσεις λογαριασμών και όλα τα ποσά της στήλης πιστώσεως σε πιστώσεις λογαριασμών.

Άρα μπορούμε να καταλήξουμε στο εξής συμπέρασμα.

Τα αθροίσματα των στηλών χρεώσεως και πιστώσεως του Ημερολογίου πρέπει να είναι ίσα προς τα αθροίσματα όλων των χρεώσεων και όλων των πιστώσεων των λογαριασμών.

Αν παραλείψαμε να μεταφέρουμε ένα άρθρο ή μεταφέραμε λάθος ποσά, τότε δεν θα υπάρχει η συμφωνία που αναφέραμε και θα πρέπει να ψάξουμε για το σφάλμα.

Ο υπολογισμός του αθροίσματος όλων των χρεώσεων και όλων των πιστώσεων των λογαριασμών γίνεται με ένα πίνακα που ονομάζεται **Ισοζύγιο**. Για το ισοζύγιο δύως θα μιλήσουμε σε άλλο κεφάλαιο.

## γ) Εφαρμογή.

Άλλα ας επανέλθομε στους λογαριασμούς και στην ενημέρωσή τους και ας μελετήσουμε το θέμα με μια εφαρμογή.

Αναφερόμαστε στο παράδειγμα της σελ. 41 που χρησιμοποιήθηκε για την κατάστρωση ημερολογιακών εγγραφών. Στις σελίδες που ακολουθούν παρατίθενται οι λογαριασμοί, που ήταν απαραίτητοι για τη μεταφορά των εγγραφών από το Ημερολόγιο (σελ. 43-45), ενημερωμένοι. Ο μαθητής μπορεί να εξετάσει τη χρήση των στηλών των λογαριασμών, την εξαγωγή **πλαγίων** αθροισμάτων (απαραίτητη η αθροιστική γραμμή κάτω από το τελευταίο ποσό και η αναγραφή του αθροίσματος πλαγίως στην άλλη στήλη αλλά στην ίδια σειρά με το ποσόν αυτό) κ.λπ.

Ed. 1

T A M

ΧΡΕΩΣΙΗ

19.	Номер	1 1	Название		1000000 -
"	4 6	Диагорс		75000 -	
"	5 8	Единиц Гарнела		250000 .	
"	10 10	Креистес		70000 -	1085000

E.J. 2

# K E φ A N

ΧΡΕΩΣΗ

مکالمہ

# E P I N I A &

ΧΡΕΩΣΗ

E / 0

卷一

ΤΙΣΤΟΣΗ

19...				
Mayr.	2	2	Экспедиция	50000
.	2	3	Сборник	100000
.	3	5	Метрополис	300000
.	6	9	Коопература	200000
				850000

A10

Ex. 2

TIEGOSH

19	Mayo	1	1	Eduardo		1000000	
	-	4	6	Domingo		25000	1025000

E K E Y H

3

Digitized by srujanika@gmail.com

Sec. 4

# EONIKH

YRF054

143. 5

E M P O P

XPEROSH

卷之六

## ΤΡΟΜΗΘΕ

XPEFSH

# T P A N E Z A

• 24. 4

TURKISH

19-	Mápt.	5 8	Cóagulo		250000	250000

Lec. 5 E Y M A T A

ΤΙΣΤΩΣΗ

Ex. 6 Y T E S

**7470EH**

244.?

# M E T A φ O P I

XPERIENCE

19	Hojas	3	5	Aciculares			lanceoladas	lanceoladas

卷八

## GRAMMATIA

ΧΡΕΩΓΗ

٢٥٣

## ΕΡΑΜΜΑΤΙΑ

ΥΡΕΦΣΗ

K A M E L A

7.

TIETREKH

II A 4 P : T E A

243

TIETZEN

Majora 8 in *Mesopotamia* Vjde

1

#### *ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ*

2

THE FRESH

*X P E*

ХРЕФОН

I T E SΕα. Σ.ΠΙΣΤΩΣΗ

79.	Ημέρας 10/10	Θεοφόρος	80000	80000

**Ασκήσεις:**

Στη λύση των παρακάτω ασκήσεων ο μαθητής να χρησιμοποιήσει λογιστικές κόλλες, στους οι λογαριασμοί θα ανοιγούν σύμφωνα με τα υποδείγματα.

Κατά την κρίση του καθηγητή η εργασία της μεταφοράς μπορεί να επαναληφθεί και σε καρτέλλες με γραμμική διάταξη της επ' λογής του.

1. Ανοίξτε τους λογαριασμούς που χρειάζονται και μεταφέρετε σ' αυτούς τις εγγραφές από το Ημερολόγιο των ασκήσεων 1 και 2 της σελ. 46.
2. Επαναλάβετε το ίδιο πράγμα και για την άσκηση 3 της σελ. 47.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

### ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ

#### 5.1 Γενικά.

Ας εξετάσουμε τον λογαριασμό «Εμπορεύματα». Με το λογαριασμό αυτόν παρακολουθούμε την κίνηση όλων των εμπορευμάτων της επιχειρήσεως στο σύνολό τους. Και αν η επιχείρηση εμπορεύεται ένα είδος π.χ. λάστιχα αυτοκινήτων, ο λογαριασμός αυτός μας παρέχει βέβαια αρκετές πληροφορίες γύρω από την κίνηση του είδους αυτού. Εάν όμως τα είδη είναι περισσότερα, όπως σε μια επιχείρηση που ασχολείται με την πώληση ραδιοφώνων, μαγνητοφώνων, τηλεοράσεων, ψυγείων, κουζινών, πλυντηρίων, απορροφητήρων κ.ά. τότε πρέπει να δημιουργήσουμε μια νέα σειρά λογαριασμών, για την παρακολούθηση κάθε είδους χωριστά. Έτσι διασπούμε τον λογαριασμό εμπορεύματα σε πολλούς μερικότερους λογαριασμούς, από τους οποίους ο κάθε ένας μπορεί να διασπασθεί ακόμα παραπέρα, αν οι λογιστικές ανάγκες το απαιτούν.

Σχηματικά μπορούμε να έχουμε την εικόνα.



#### 5.2 Λογαριασμοί γενικοί, ειδικοί, απλοί.

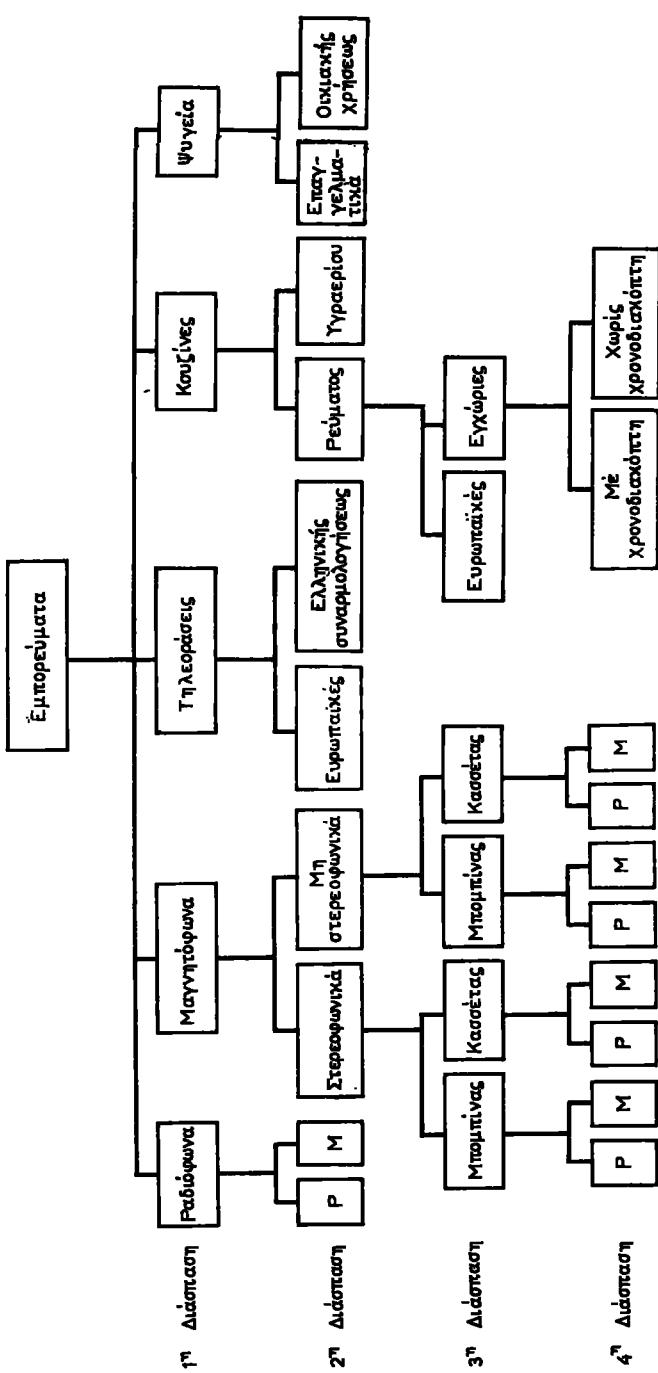
Ο λογαριασμός, με τον οποίο παρακολούθουμε την κίνηση μιας κατηγορίας ομοειδών περιουσιακών στοιχείων συνολικά, λέγεται **γενικός ή περιληπτικός λογαριασμός**. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι οι λογαριασμοί: «εμπορεύματα», «χρεώστες», «έπιπλα και σκεύη», «μεταφορικά μέσα», «πιστωτές», «προμηθευτές», κ.ά.

Οι λογαριασμοί, στους οποίους αναλύεται ο γενικός ή περιληπτικός, λέγονται **ειδικοί ή αναλυτικοί λογαριασμοί**.

Έτσι, στο παράδειγμα που αναφέραμε παραπάνω, ο λογαριασμός «εμπορεύματα» είναι γενικός ή περιληπτικός. Οι λογαριασμοί: «ραδιόφωνα», «τηλεοράσεις», «κουζίνες», κλπ. είναι ειδικοί ή αναλυτικοί του λογαριασμού «εμπορεύματα».

Ο λογαριασμός «κουζίνες» είναι ειδικός ως προς το λογαριασμό «εμπορεύματα» αλλά και ο ίδιος είναι γενικός, αφού παρακολουθεί στο σύνολό της την κατηγορία των κουζινών που υποδιαιρείται σε «κουζίνες ρεύματος» και «κουζίνες υγραερίου». Επομένως οι λογαριασμοί «κουζίνες ρεύματος» και «κουζίνες υγραερίου» είναι ειδικοί ή αναλυτικοί του γενικού λογαριασμού «κουζίνες», που όπως είπαμε είναι ειδικός του γενικού λογαριασμού «εμπορεύματα».

Οι λογαριασμοί που δεν είναι γενικοί ή περιληπτικοί, ώστε να μπορούν να



χλπ.

χλπ.

P = Ρεύματος  
 M = Μπαμπίνας

αναλυθούν σε ειδικούς, αλλά δημιουργούνται για την παρακολούθηση ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου λέγονται **απλοί ή ατομικοί λογαριασμοί**.

Απλοί είναι οι λογαριασμοί «Ταμείο», «Κεφάλαιον», «Ακίνητο ... οδ ... αρ...» κλπ.

### 5.3 Λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ.

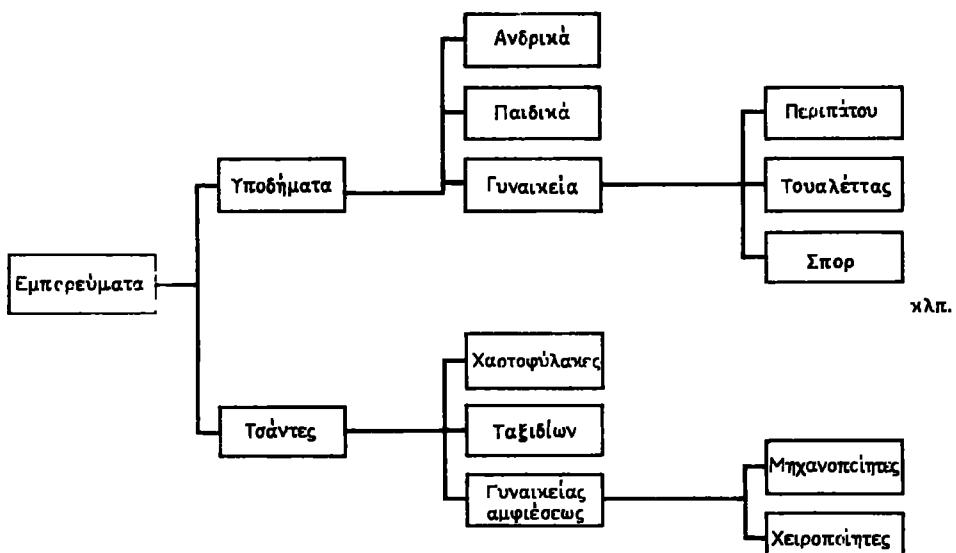
Οι γενικοί ή περιληπτικοί λογαριασμοί όπως και οι απλοί, που ανοίγονται στο Γενικό Καθολικό, χαρακτηρίζονται ως **πρωτοβάθμιοι**. Όταν χρειασθεί να αναλύσουμε κάποιον γενικό ή περιληπτικό λογαριασμό από αυτούς, τότε χρησιμοποιούμε ένα δεύτερο βιβλίο. Το βιβλίο αυτό λέγεται **αναλυτικό καθολικό Α**. Επομένως χρειαζόμαστε τόσα αναλυτικά καθολικά Α, όσα και οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού, που πρέπει να αναλυθούν.

Στην περίπτωση που κάποιος λογαριασμός του αναλυτικού καθολικού Α πρέπει να αναλυθεί περισσότερο, τότε χρησιμοποιούμε νέο βιβλίο, παρόμοιο με το προηγούμενο, που ονομάζεται **αναλυτικό καθολικό Β**. Εφόσον δε οι ανάγκες το επιβάλλουν, μπορούμε να έχουμε και αναλυτικά καθολικά Γ, Δ κλπ. Με τα αναλυτικά καθολικά θα ξανασχοληθούμε στο Κεφάλαιο περί λογιστικών βιβλίων.

Οι λογαριασμοί, που αναπτύσσονται στο αναλυτικό καθολικό Α, χαρακτηρίζονται **δευτεροβάθμιοι**, αυτοί που αναπτύσσονται στο αναλυτικό καθολικό Β, **τριτοβάθμιοι κ.ο.κ.**

Σχετικός είναι ο παρακάτω πίνακας:

Γεν. καθολικό	Αναλ. καθολική Α	Αναλ. καθολική Β	Αναλ. καθολική Γ
Λαγ. πρωτοβάθμιοι	Λαγ. δευτεροβάθμιοι	Λαγ. τριτοβάθμιοι	Λαγ. τεταρτοβάθμιοι



#### 5.4 Η λογιστική γενικών και ειδικών λογαριασμών.

Οι ειδικοί λογαριασμοί γράφονται στο ημερολογιακό άρθρο αμέσως κάτω από το γενικό λογαριασμό και υπογραμμίζονται. Τα ποσά των ειδικών λογαριασμών σημειώνονται στη βοηθητική στήλη του ημερολογίου, (στήλη των μερικών ποσών). Οι ειδικοί λογαριασμοί αναγράφονται έστω και αν είναι περισσότεροι από ένας.

##### **Παράδειγμα:**

Μια επιχείρηση που εμπορεύεται αποικιακά είδη πώληση μετρητοίς καφέ αντί δρχ. 40.000, τσάι αντί δρχ. 80.000 και κανέλλα αντί δρχ. 5.000.

Η ημερολογιακή διατύπωση θα γίνει ως εξής:

7	1	6	1	2	3	Ταμείο	Εμπορεύματα	40.000	125.000	125.000		
						<u>Καφές</u>	80.000					
						<u>Τσάι</u>	5.000					
						<u>Κανέλλα</u>						
						Πώληση Εμπορευμάτων. Τιμολόγιο μας No 212/3.3.19.						

Η ίδια επιχείρηση διέθεσε δρχ. 100.000 και εξόφλησε υποχρεώσεις της προς τον Α. Ανδρέου δρχ. 50.000, προς τον Β. Καλογιάννη δρχ. 35.000 και προς τον Δ. Ιωάννου δρχ. 15.000.

Το ημερολογιακό άρθρο:

14	5	1	2	6	9	Πιστωτές	—	50.000	100.000			
			<u>Α. Ανδρέου</u>					35.000				
			<u>Β. Καλογιάννης</u>					15.000				
			<u>Δ. Ιωάννου</u>									
						Ταμείο						
						Εξόφληση πιστωτών μας						

Η χρέωση ή η πίστωση εγγράφεται πρώτα στο γενικό λογαριασμό και ύστερα μεταφέρεται στους ειδικούς. Άρα κάθε χρέωση του γενικού μετατρέπεται σε μια ή περισσότερες χρεώσεις ειδικών λογαριασμών. Το ανάλογο γίνεται και στην περίπτωση πιστώσεως.

#### 5.5 Σχέση αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικών λογαριασμών.

Από τα παραπάνω συμπεραίνομε ότι ανάμεσα στο γενικό ή περιληπτικό λογαριασμό και στους ειδικούς ή αναλυτικούς στους οποίους υποδιαιρείται, υπάρχει μια σχέση αριθμητικής συμφωνίας.

— Η χρέωση του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίση προς το άθροισμα των χρεώσεων των ειδικών λογαριασμών.

— Η πίστωση του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίση προς το άθροισμα των πιστώσεων των ειδικών λογαριασμών.

— Το υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίσο προς το άθροισμα των υπολοίπων των ειδικών λογαριασμών.

Στο παράδειγμα που ακολουθεί για συντομία παραλείπομε τη σύνταξη ημερολογιακών άρθρων:

Μια επιχείρηση έχει εμπορεύματα αξίας δρχ. 1.500.000 που διακρίνονται σε κασμήρια ανδρικά αξίας δρχ. 600.000, υφάσματα λινά αξίας δρχ. 400.000 και έτοιμα ανδρικά ενδύματα αξίας δρχ. 500.000.

Ακολουθούν οι εξής πράξεις:

1. Πωλεί κασμήρια αξίας δρχ. 200.000 και λινά αξίας δρχ. 50.000.
2. Αγοράζει έτοιμα ενδύματα αξίας δρχ. 40.000.
3. Πωλεί έτοιμα ενδύματα αξίας δρχ. 150.000 και λινά αξίας δρχ. 100.000.
4. Πωλεί κασμήρια αξίας δρχ. 300.000.

Ας δούμε τώρα τους λογαριασμούς.

#### ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Απόθεμα	1.500.000	1η πώληση	200.000	
1η αγορά	40.000		50.000	250.000
		2η πώληση	150.000	
			100.000	250.000
		3η πώληση		300.000
	1.540.000			800.000
↓				
Κασμήρια ανδρικά		Υφάσματα λινά		Έτοιμα ανδρικά ενδύματα
Απόθεμα	600.000	Απόθεμα	400.000	Απόθεμα
	200.000		50.000	500.000
	300.000		100.000	40.000
600.000	500.000	400.000	150.000	540.000
Q	Q	Q	Q	Q

Επαλήθευση αριθμητικής συμφωνίας.

	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
<b>ΕΙΔΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ</b>			
Κασμήρια ανδρικά	600.000	500.000	100.000
Υφάσματα λινά	400.000	150.000	250.000
Έτοιμα ανδρικά ενδύματα	540.000	150.000	390.000
	<b>1.540.000</b>	<b>800.000</b>	<b>740.000</b>
<b>ΓΕΝΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ</b>			
Εμπορεύματα	<b>1.540.000</b>	<b>800.000</b>	<b>740.000</b>

**Σημείωση:** Στην πράξη παρουσιάζεται η περίπτωση κατά την οποία ένας γενικός λογαριασμός με χρεωστικό υπόλοιπο αναλύεται εις ειδικούς από τους οποίους άλλοι έχουν χρεωστικό υπόλοιπο και άλλοι **πιστωτικό**, (λογαριασμοί **διπλών υπολοίπων**). Αυτό μπορεί να συμβεί εάν ένας πελάτης που οφείλει στην επιχείρηση π.χ. 30.000 — από αγορά εμπορευμάτων. εμβάσει δρχ. 50.000 — με την εντολή να εξοφληθεί το χρέος του και το υπόλοιπο να παραμείνει σε πίστωση του για μια νέα παραγγελία. Καταλαβαίνουμε τότε ότι ο λογαριασμός του πελάτου όταν πιστωθεί με 50.000 ενώ παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο 30.000 θα εμφανίζει **πιστωτικό** υπόλοιπο 20.000.

Κάτι ανάλογο μπορεί να συμβεί και με γενικό λογαριασμό που παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο. Να αναλύεται δηλαδή εις ειδικούς από τους οποίους άλλοι να έχουν πιστωτικό και άλλοι **χρεωστικό** υπόλοιπο.

Στις περιπτώσεις αυτές το υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού είναι (σο με τη **διαφορά χρεωστικών και πιστωτικών υπολοίπων** που παρουσιάζουν οι ειδικοί λογαριασμοί. δηλαδή με το **αλγεβρικό διάρθροισμα** των υπόλοιπων των ειδικών λογαριασμών.

Ας δούμε παραδείγματα:

#### Παράδειγμα 1ο:

##### Χρεώστες

		150.000   80.000	
Ανδρέου	Βασιλείου	Γεωργιάδης	Δρόσος
30.000	40.000	10.000   30.000	70.000   50.000

Ο γενικός λογαριασμός παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο 70.000 (150.000 — 80.000).

Οι ειδικοί λογαριασμοί παρουσιάζουν υπόλοιπα:

##### Χρεωστικό υπόλοιπο                          Πιστωτικό υπόλοιπο

Ανδρέου	30.000	—
Βασιλείου	40.000	—
Γεωργιάδης	—	20.000
Δρόσος	20.000	—
<b>Σύνολο</b>	<b>90.000</b>	<b>20.000</b>

Διαφορά χρεωστικών και πιστωτικών υπόλοιπων ειδικών λογαριασμών 70.000 (90.000 — 20.000).

#### Παράδειγμα 2ο:

##### Προμηθευτές

200.000	500.000
---------	---------

##### Λαρέντης

##### «ΦΟΙΝΙΞ» Ο.Ε.

##### «ΛΑΤΟ» Α.Ε.

60.000	100.000	100.000	80.000	40.000	320.000
--------	---------	---------	--------	--------	---------

Ο γενικός λογαριασμός παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο 300.000 (500.000 — 200.000).

Οι ειδικοί λογαριασμοί παρουσιάζουν υπόλοιπα:

	<b>Χρεωστικό υπόλοιπο</b>	<b>Πιστωτικό υπόλοιπο</b>
Λαρέντης	—	40.000
«ΦΟΙΝΙΞ» Ο.Ε.	20.000	—
«ΑΛΤΟ» Α.Ε.	—	280.000
<b>Σύνολο</b>	<b>20.000</b>	<b>320.000</b>

Διαφορά πιστωτικών και χρεωστικών υπολοίπων ειδικών λογαριασμών 300.000 (320.000 — 20.000).

## 5.6 Αναλυτικές καταστάσεις ελέγχου (Ισοζύγια) αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικών λογαριασμών.

### a) Γενικά.

Η διαπίστωση της αριθμητικής συμφωνίας για την οποία μιλήσαμε στη προηγούμενη παράγραφο γίνεται με την κατάρτιση ειδικών αναλυτικών καταστάσεων (ισοζυγίων).

Οι καταστάσεις αυτές (ισοζύγια) περιλαμβάνουν όλους τους ειδικούς λογαριασμούς, στους οποίους αναλύεται ο συγκεκριμένος γενικός, με τα ποσά χρεώσεων πιστώσεων και υπολοίπων και παίρνουν το χαρακτηρισμό τους από τα αναλυτικά καθολικά. Έτσι έχουμε αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) του αναλυτικού καθολικού χρεωστών ή αναλυτική κατάσταση χρεωστών ή απλώς ισοζύγιο χρεωστών. Επίσης αναλυτική κατάσταση πιστωτών ή ισοζύγιο πιστωτών, εμπορευμάτων κλπ.

Στο παράδειγμά μας η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο), που είναι αναλυτική κατάσταση εμπορευμάτων (ισοζύγιο εμπορευμάτων), θα έχει την παρακάτω μορφή (σημειώνομε ότι στη δεύτερη στήλη γράφομε τη σελίδα του αναλυτικού καθολικού όπου βρίσκεται ο λογαριασμός):

### ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1	1	Κασμήρια ανδρικά	600.000	500.000	100.000	—
2	2	Υφάσματα λινά	400.000	150.000	250.000	—
3	3	Έτοιμα ανδρικά ενδύματα	540.000	150.000	390.000	—
			1.540.000	800.000	740.000	—
			<b>=====</b>	<b>=====</b>	<b>=====</b>	<b>=====</b>

**ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ «ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ» ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ (ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ**

	<i>Λ/σμός «Εμπορεύματα»</i>	<i>Αναλ. Κατάστ. Εμπορ.</i>	<i>Διαφορές</i>
Χρέωση	1.540.000	1.540.000	—
Πίστωση	800.000	800.000	—
Υπόλοιπο χρεωστικό	740.000	740.000	—
Υπόλοιπο πιστωτικό	—	—	—

Στη συνέχεια θα μελετήσουμε παραδείγματα συντάξεως αναλυτικών καταστάσεων (ισοζυγίων) χρεωστών, πιστωτών και εμπορευμάτων.

**β) Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών.**

Στο γενικό καθολικό της επιχειρήσεως Σ υπάρχει ο γενικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Χρεώστες» με την παρακάτω εικόνα:

<b>Χρεώστες</b>	
.....	.....
.....	.....
<b>10.000.000</b>	<b>7.000.000</b>

Η επιχείρηση κρατά αναλυτικό καθολικό Α χρεωστών με τους παρακάτω ειδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

B. Παναγόπουλος	G. Ελευθερίου	P. Πάνου
500.000	1.000.000	500.000
E. Δάνης	Δ. Φωτίου	A. Αντωνίου
200.000	600.000	400.000
100.000	500.000	300.000
R. Μακρής	X. Παρίσης	Λ. Νίνος
2.000.000	1.500.000	900.000
1.800.000	1.200.000	600.000
K. Κυριακίδης	K. Λάμπρου	N. Νικολάου
1.000.000	600.000	500.000
800.000	500.000	400.000

Η αναλυτική κατάσταση χρεωστών (ισοζύγιο χρεωστών) θα έχει την εξής μορφή:

**Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών**

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Β. Παναγόπουλος	500.000	—	500.000	—
2		Γ. Ελευθερίου	1.000.000	500.000	500.000	—
3		Π. Πάνου	800.000	300.000	500.000	—
4		Ε. Δάνης	200.000	100.000	100.000	—
5		Δ. Φωτίου	600.000	500.000	100.000	—
6		Α. Αντωνίου	400.000	300.000	100.000	—
7		Ρ. Μακρής	2.000.000	1.800.000	200.000	—
8		Χ. Παρίδης	1.500.000	1.200.000	300.000	—
9		Λ. Νίνος	900.000	600.000	300.000	—
10		Κ. Κυριακίδης	1.000.000	800.000	200.000	—
11		Κ. Λάμπρου	600.000	500.000	100.000	—
12		Ν. Νικολάου	500.000	400.000	100.000	—
			10.000.000	7.000.000	3.000.000	—

Μετά τη σύνταξη του πίνακα αυτού μπορούμε εύκολα να επαληθεύσουμε την αριθμητική συμφωνία μεταξύ του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Χρεώστες» και των ειδικών δευτεροβάθμιων λογαριασμών στους οποίους αναλύεται.

**γ) Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) πιστωτών.**

Στο γενικό καθολικό της επιχειρήσεως Φ ο γενικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Πιστωτές» παρουσιάζεται ως εξής:

**Πιστωτές**

.....	.....
.....	.....
2.000.000	2.700.000

Το αναλυτικό καθολικό Α «Πιστωτών» περιλαμβάνει τους πιο κάτω ειδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

«ΗΛΙΟΣ» Ο.Ε.	Δ. Φραγκής	M. Νάκος
300.000   400.000	200.000   300.000	150.000   200.000
Ε. Δάρας	Π. Παρίδης	«ΟΛΥΜΠΟΣ» Ε.Ε.
400.000   500.000	150.000   250.000	100.000   150.000
Γ. Λάγκας	Φ. Λακρίδης	Δ. Μάνος
50.000   100.000	500.000   600.000	150.000   200.000

Η αναλυτική κατάσταση πιστωτών (ισοζύγιο πιστωτών) θα έχει ως εξής:

**Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) πιστωτών**

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		«ΗΛΙΟΣ» Ο.Ε.	300.000	400.000	—	100.000
2		Δ. Φραγκής	200.000	300.000	—	100.000
3		Μ. Νάκος	150.000	200.000	—	50.000
4		Ε. Δάρας	400.000	500.000	—	100.000
5		Π. Παριδης	150.000	250.000	—	100.000
6		«ΟΛΥΜΠΟΣ» Ε.Ε.	100.000	150.000	—	50.000
7		Γ. Λάγκας	50.000	100.000	—	50.000
8		Φ. Λακρίδης	500.000	600.000	—	100.000
9		Δ. Μάνος	150.000	200.000	—	50.000
			2.000.000	2.700.000	—	700.000

**δ) Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) εμπορευμάτων.**

Στο γενικό καθολικό της επιχειρήσεως «Ω — ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΙΔΗ» ο γενικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Εμπορεύματα» εμφανίζει την παρακάτω εικόνα:

**Εμπορεύματα**

.....	.....
.....	.....
14.250.000	8.400.000

Το αναλυτικό καθολικό Α «Εμπορευμάτων» περιλαμβάνει τους επόμενους ειδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

Σακάκια		Πανταλόνια		Υποκάμισα	
2.000.000	1.600.000	1.500.000	800.000	1.800.000	700.000
Γραββάτες		Πουλόβερ		Κάλτσες	
200.000	50.000	700.000	500.000	300.000	200.000
Καπαρντίνες		Παλτά		Γάντια	
2.000.000	1.400.000	4.000.000	2.500.000	100.000	50.000
Υποδήματα		Καπέλλα		Μανδήλια	
1.200.000	400.000	400.000	200.000	50.000	

Η αναλυτική κατάσταση εμπορευμάτων (ισοζύγιο) θα έχει την παρακάτω μορφή.

**Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) εμπορευμάτων**

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Σακκάκια	2.000.000	1.600.000	400.000	—
2		Πανταλόνια	1.500.000	800.000	700.000	—
3		Υποκάμισα	1.800.000	700.000	1.100.000	—
4		Γραββάτες	200.000	50.000	150.000	—
5		Πουλόβερ	700.000	500.000	200.000	—
6		Κάλτσες	300.000	200.000	100.000	—
7		Καπαρντίνες	2.000.000	1.400.000	600.000	—
8		Παλτά	4.000.000	2.500.000	1.500.000	—
9		Γάντια	100.000	50.000	50.000	—
10		Υποδήματα	1.200.000	400.000	800.000	—
11		Καπέλλα	400.000	200.000	200.000	—
12		Μανδήλια	50.000	—	50.000	—
			<hr/> 14.250.000	<hr/> 8.400.000	<hr/> 5.850.000	<hr/> —

**Ασκήσεις.**

1. Στα βιβλία της ατομικής επιχειρήσεως του Α.Δ. υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

α) ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ  
(λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι)

Εμπορεύματα

600.000

β) ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ Α' ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ  
(λογαριασμοί δευτεροβάθμιοι)

Σερβίτσια τσαγιού	Σερβίτσια νες-καφέ	Σερβίτσια καφέ
150.000	250.000	50.000

**Ζητείται:**

- α) Να συμπληρωθεί το ποσό στην πίστωση του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Εμπορεύματα».
- β) Να συμπληρωθεί το ποσό στη χρέωση του ειδικού δευτεροβάθμιου λογαριασμού «Σερβίτσια τσαγιού».
- γ) Να ρυνταχθεί η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο εμπορευμάτων).
- δ) Να γίνει ο έλεγχος της αριθμητικής συμφωνίας γενικού πρωτοβάθμιου και ειδικών δευτεροβάθμιων λογαριασμών.

2. Στα βιβλία της επιχειρήσεως του Ε.Κ. υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

		Χρεώστες					
		500.000	300.000				
Αρνής	Bήγκος			Γέρου			Λάϊος
50.000	20.000	250.000	180.000	60.000	100.000	140.000	

Ζητείται:

α) Να ελεγχθεί και δικαιολογηθεί η συμφωνία των υπολοίπων γενικού και ειδικών λογαριασμών.

β) Να συνταχθεί η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών.

3. Στο αναλυτικό καθολικό Α' πιστωτών της επιχειρήσεως Μ υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί.

Πιστωτές Μακεδονίας	Πιστωτές Θεσσαλίας	Πιστωτές Νήσων
10.000	60.000	40.000
<b>Πιστωτές Πελοποννήσου</b>		
	70.000	80.000
		60.000
		100.000
		90.000

Ζητείται:

α) Να προσδιορισθούν τα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Πιστωτές».

β) Να συνταχθεί η αναλυτική κατάσταση πιστωτών.

γ) Να γίνει ο έλεγχος της αριθμητικής συμφωνίας γενικού πρωτοβάθμιου και ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών.

4. Η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών στην επιχείρηση Δ., που διαθέτει τα προϊόντα της με το σύστημα των δόσεων, παρουσιάζει την εξής εικόνα, στις 5 Απριλίου 19...

X	Π	Υ/Χ	Υ/Π
Γεωργίου	200.000	150.000	50.000
Δημητρίου	300.000	60.000	240.000
Πανδής	150.000	50.000	100.000
Ράπτης	60.000	40.000	20.000
Λεωνίδου	50.000	20.000	30.000
Φακής	80.000	60.000	20.000
	840.000	380.000	460.000
			—

Στη συνέχεια γίνονται οι επόμενες πράξεις:

6 Απριλίου.. Ο Γεωργίου καταβάλλει δρχ. 30.000, ο Δημητρίου δρχ. 50.000 και ο Φακής δρχ. 10.000.

7 Απριλίου.. Ο Λεωνίδου αποστέλλει δρχ. 30.000 και ο Ράπτης δρχ. 15.000.

8 Απριλίου.. Ο Πανδής καταβάλλει δρχ. 60.000 και ο Δημητρίου δρχ. 60.000.

9 Απριλίου.. Προστίθεται νέος χρεώστης, ο Βασιλείου, για δρχ. 40.000 από αγορά εμπορευμάτων της επιχειρήσεως με πίστωση.

10 Απριλίου.. Ο Δημητρίου καταβάλλει δρχ. 20.000, ο Πανδής δρχ. 10.000 και ο Βασιλείου δρχ. 10.000.

**Ζητείται:**

α) Η σύνταξη του γενικού λογαριασμού «Χρεώστες» κατά την 5 Απριλίου 19... (σύνολα χρεώσεως και πιστώσεως).

β) Η καταχώριση στο ημερολόγιο των παραπάνω πράξεων.

γ) Η ενημέρωση γενικού και ειδικών λογαριασμών.

δ) Σύνταξη αναλυτικής καταστάσεως χρεωστών.

ε) Έλεγχος αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικών λογαριασμών.

5. Ο Α. αρχίζει τις εμπορικές του συναλλαγές στις 1.2.19... καταθέτοντας ως κεφάλαιο δρχ. 1.600.000.

Στη συνέχεια διενεργεί τις επόμενες συναλλαγές:

2 Φεβρουαρίου.. Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 1.000.000. Συγκεκριμένα αγοράζει φωτογραφικές μηχανές αξίας δρχ. 400.000. Κινηματογραφικές μηχανές λήψεως αξίας δρχ. 400.000 και κινηματογραφικές μηχανές προβολής αξίας δρχ. 200.000. Η συνολική αξία διακανονίστηκε σε μετρητά.

3 Φεβρουαρίου.. Πωλεί εμπορεύματα με πίστωση στον Α. Δήμου. Ειδικότερα πώλησε φωτογραφικές μηχανές αξίας δρχ. 100.000 και κινηματογραφικές μηχανές προβολής αξίας δρχ. 50.000.

4 Φεβρουαρίου.. Αγοράζει φωτογραφικές μηχανές από τον Π. Ρένον αξίας δρχ. 50.000 με πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής από τον Λ. Δελή αξίας δρχ. 70.000 επίσης με πίστωση.

5 Φεβρουαρίου.. Πωλεί κινηματογραφικές μηχανές λήψεως αξίας δρχ. 30.000 στον Φ. Χήρα με πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής αξίας 40.000 στον Ε. Λιάκον επίσης με πίστωση.

8 Φεβρουαρίου.. Πωλεί φωτογραφικές μηχανές αξίας δρχ. 20.000 στον Κ. Ρήκον με πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές λήψεως αξίας δρχ. 15.000 στο Ζ. Λιανόν επίσης με πίστωση.

9 Φεβρουαρίου.. Αγοράζει φωτογραφικές μηχανές αξίας δρχ. 120.000 από τον Α. Φίφα με πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής αξίας δρχ. 90.000 από τον Κ. Ράκη επίσης με πίστωση.

**Ζητείται:**

α) Η καταχώριση των πράξεων στο ημερολόγιο.

β) Η μεταφορά των εγγραφών στο γενικό καθολικό (λογαριασμοί σε σχήμα Τ).

γ) Άνοιγμα και ενημέρωση λογαριασμών αναλυτικών καθολικών (λογαριασμοί σε σχήμα Τ).

δ) Σύνταξη αναλυτικών καταστάσεων χρεωστών, πιστωτών και εμπορευμάτων.

ε) Επαλήθευση αριθμητικής συμφωνίας μεταξύ γενικών πρωτοβαθμίων και ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

### ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥΣ

#### 6.1 Γενικά.

Ας αναφέρομε τίτλους μερικών λογαριασμών που γνωρίσαμε μέχρι τώρα σε παραδείγματα ή σε ασκήσεις:

«Έπιπλα και σκεύη», «Μεταφορικά μέσα», «Γραμμάτια εισπρακτέα», «Χρεώστες», «Πιστωτές», «Γραμμάτια πληρωτέα», «Εμπορεύματα», «Μηχανήματα».

Κοντά σ' αυτούς ας παραθέσουμε και τίτλους από άλλους λογαριασμούς, που για πρώτη φορά συναντάμε:

«Κέρδη από κλήρωση λαχείου», «Ζημιά από πυρκαγιά», «Κέρδος από εκποίηση ακινήτου», «Μισθοί τεχνιτών», «Μεταφορικά εμπορευμάτων».

Με μια πρόχειρη εξέταση των λογαριασμών αυτών και με τη μικρή εμπειρία της λογιστικής, ο μαθητής μπορεί εύκολα να σημειώσει τις διαφορές που παρουσιάζουν οι λογαριασμοί αυτοί, ως προς το περιεχόμενό τους.

Οι λογαριασμοί π.χ. «Κέρδη από κλήρωση λαχείου» και «Ζημιά από πυρκαγιά» παρουσιάζουν ένα τυχαίο αποτέλεσμα.

Οι λογαριασμοί «Μισθοί τεχνιτών» και «Μεταφορικά εμπορευμάτων» περιλαμβάνουν θυσίες οικονομικές που δέχεται η επιχείρηση για χάρη κάποιου σκοπού.

Οι λογαριασμοί «Μηχανήματα», «Μεταφορικά μέσα», «Έπιπλα και σκεύη» δείχνουν ορισμένα υλικά περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο οικονομικός οργανισμός, ενώ οι λογαριασμοί «Χρεώστες» και «Πιστωτές» παρακολουθούν τις συναλλακτικές σχέσεις της επιχείρησεως προς τρίτους που της οφείλουν ή προς τους οποίους οφείλει, κ.ο.κ.

Για να μπορέσουμε να μελετήσουμε καλύτερα τους λογαριασμούς, μια και αυτοί αποτελούν το κυριότερο όργανο για τη λογιστική εργασία, τους κατατάσσουμε στις παρακάτω κατηγορίες ανάλογα με το περιεχόμενο του καθένα.

1. Λογαριασμοί αξιών
2. Λογαριασμοί προσωπικοί
3. Λογαριασμοί εξόδων
4. Λογαριασμοί εσόδων
5. Λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως ή κυκλοφορίας
6. Λογαριασμοί αποτελεσμάτων
7. Λογαριασμοί αμιγείς
8. Λογαριασμοί μικτοί.

Ακολουθώντας την πιο πάνω σειρά θα εξετάσουμε το περιεχόμενο των λογαριασμών κάθε κατηγορίας και θα περιγράψουμε τον τρόπο λειτουργίας τους.

## 6.2 Λογαριασμοί αξιών.

**Περιεχόμενο:** Λογαριασμοί Αξιών είναι εκείνοι με τους οποίους παρακολουθούμε τα υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι «Ακίνητα», «Μηχανήματα», «Εγκαταστάσεις», «Μεταφορικά μέσα», «Ταμείο», «Προϊόντα», «Εμπορεύματα», «Προνόμιο Ευρεσιτεχνίας» κλπ.

**Λειτουργία:** Οι λογαριασμοί της κατηγορίας αυτής λειτουργούν όπως όλοι οι λογαριασμοί του Ενεργητικού.

**Ειδικότερα:** Ανοίγουν με **χρέωση**, **χρεώνονται** με τις αιχήσεις των περιουσιακών στοιχείων και **πιστώνονται** με τις ελαττώσεις αυτών.

Στο τέλος οι λογαριασμοί αυτοί θα έχουν χρεωστικό υπόλοιπο ή θα είναι εξισωμένοι.

## 6.3 Λογαριασμοί προσωπικοί.

**Περιεχόμενο:** Λογαριασμοί προσωπικοί είναι εκείνοι, με τους οποίους παρακολουθούμε τις σχέσεις της επιχειρήσεως προς τρίτους. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι, «Χρεώστες», «Πελάτες», «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Αντιπρόσωποι», «Προκαταβολές Πελατών» κλπ.

Από τις σχέσεις αυτές είναι δυνατόν να απορρέουν απαιτήσεις της επιχειρήσεως προς τους τρίτους ή και υποχρεώσεις προς αυτούς. «Χρεώστες», «Πελάτες», π.χ. είναι προσωπικοί λογαριασμοί της πρώτης περιπτώσεως, ενώ «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Αντιπρόσωποι», «Προκαταβολές Πελατών», είναι προσωπικοί λογαριασμοί της δεύτερης περιπτώσεως.

Έτσι καταλήγομε στο συμπέρασμα ότι οι προσωπικοί λογαριασμοί εμφανίζονται με δύο μορφές:

- Προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων
- Προσωπικοί λογαριασμοί υποχρεώσεων

**Λειτουργία:** Θα εξετάσουμε χωριστά τον τρόπο λειτουργίας προσωπικών λογαριασμών απαιτήσεων και προσωπικών λογαριασμών υποχρεώσεων.

### a) Προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων.

Οι λογαριασμοί αυτοί είναι λογαριασμοί ενεργητικού, άρα ανοίγουν με **χρέωση** και στη συνέχεια **χρεώνονται** με τις αιχήσεις και **πιστώνονται** με τις ελαττώσεις. Παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο ή είναι εξισωμένοι.

### b) Προσωπικοί λογαριασμοί υποχρεώσεων.

Οι λογαριασμοί αυτοί είναι λογαριασμοί του παθητικού, επομένως η λειτουργία τους είναι αντίθετη από την προηγούμενη. Ειδικότερα. Ανοίγουν με **πίστωση** και ακολούθως **πιστώνονται** με κάθε αύξηση και **χρεώνονται** με κάθε ελάττωση.

Οι λογαριασμοί υποχρεώσεων καταλήγουν να έχουν πιστωτικό υπόλοιπο ή να είναι εξισωμένοι.

Πρέπει να θυμίσουμε στο σημείο αυτό ότι στη διάρκεια της λειτουργίας ενός λογαριασμού είναι ενδεχόμενον το υπόλοιπό του από χρεωστικό να μετατραπεί σε πιστωτικό και αντίστροφα. (λογαριασμοί διπλών ή εναλλασσομένων υπολοίπων).

Ένας χρεώστης π.χ. στέλλει χρήματα για εξόφληση του χρέους του και για προκαταβολή μελλοντικής του παραγγελίας κλπ. Στην περίπτωση αυτή ο λογαριασμός παύει πια να είναι λογαριασμός απαιτήσεως και γίνεται λογαριασμός υποχρεώσεως. Παραμένει βέβαια ως ειδικός του (διου γενικού λογαριασμού και αυτό είναι μια ανωμαλία. Εν τούτοις η κατάσταση αυτή γίνεται ανεκτή για περιορισμένο χρονικό διάστημα και εφ' όσον δεν πρόκειται να συνταχθεί Ισολογισμός.

Το θέμα των λογαριασμών με εναλλασσόμενα υπόλοιπα μελετήσαμε από άλλη πλευρά στην παράγραφο 5.5.

#### 6.4 Λογαριασμοί εξόδων.

##### a) Γενικά περί εξόδων.

Έξοδο είναι κάθε ανάλωση οικονομικών αξιών που γίνεται για να επιτευχθεί ο σκοπός του οικονομικού οργανισμού. Το ενοίκιο π.χ. που πληρώνει μια επιχείρηση για να εγκαταστήσει την έκθεση των προϊόντων της είναι έξοδο. Έξοδο επίσης είναι και ο μισθός του τεχνίτη υποδηματοποίας σε μία επιχείρηση κατασκευής υποδημάτων γιατί με το μισθό αυτό η επιχείρηση εξασφαλίζει την εργασία του τεχνίτη που της χρειάζεται για την παραγωγή του προϊόντος της, από την πώληση του οποίου θα προέλθει το κέρδος της.

Τα έξοδα διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

— **Άμεσα ή ειδικά, και έμμεσα ή γενικά.** Άμεσα ή ειδικά έξοδα είναι εκείνα που γίνονται αποκλειστικά για μια ορισμένη λειτουργία της επιχειρήσεως ή για ένα ορισμένο αγαθό και που, όπως είναι φυσικό, επιβαρύνουν τελικά τη λειτουργία αυτή ή το αγαθό αυτό. Τα μεταφορικά έξοδα που πληρώνει π.χ. η επιχείρηση για να μεταφέρει τα εμπορεύματά της από το Τελωνείο στις αποθήκες της είναι άμεσο έξοδο ή ειδικό έξοδο που επιβαρύνει τα εμπορεύματα αυτά. Έμμεσα ή γενικά έξοδα θεωρούμε όσα δεν αφορούν σε ορισμένη λειτουργία της επιχειρήσεως ή σε ορισμένο αγαθό αλλά σε όλη την επιχείρηση και επομένως επιβαρύνουν όλες τις λειτουργίες της επιχειρήσεως ή όλα τα παραγόμενα αγαθά. Ο μισθός π.χ. του Γενικού Διευθυντή σε μία επιχείρηση με περισσότερες λειτουργίες είναι έμμεσο έξοδο που αφορά όλες τις λειτουργίες της επιχειρήσεως.

— **Οργανικά και ανόργανα.** Οργανικά είναι τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη του κύριου σκοπού της επιχειρήσεως ενώ ανόργανα όσα γίνονται για παρεπόμενες επιδιώξεις της επιχειρήσεως. Σε μία επιχείρηση π.χ. που εκμεταλλεύεται τουριστικά λεωφορεία ο μισθός του οδηγού είναι οργανικό έξοδο.

— **Ομαλά και ανώμαλα.** Ομαλά χαρακτηρίζονται όλα τα κανονικά και φυσιολογικά έξοδα, δηλαδή αυτά που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις προβλέψεις της επιχειρήσεως. Αντίθετα, τα έξοδα που γίνονται πέρα από τα κανονικά είναι έξοδα ανώμαλα. Ομαλό έξοδο π.χ. είναι ο μισθός του τεχνίτη ενώ ανώμαλο η αποζημίωση που πληρώνει η επιχείρηση στο προσωπικό της όπως ορίζει ο Νόμος όταν αρνηθεί να χορηγήσει σ' αυτό την κανονική του ετήσια άδεια.

— **Δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα.** Ένα έξοδο λέγεται δεδουλευμένο ως προς μία χρήση όταν αφορά αποκλειστικά σ' αυτή άσχετα αν πληρώθηκε ή οφείλεται. Εάν αφορά στην επόμενη τότε το έξοδο λέγεται μη δεδουλευμένο. Εάν π.χ. την πρώτη ημέρα της χρήσεως η επιχείρηση πληρώσει ενοίκια δύο ετών για τα γραφεία της είναι φανερό ότι εις το τέλος της χρήσεως το μισό του ποσού που

πλήρωσε θα είναι δεδουλευμένο ενώ το άλλο μισό μη δεδουλευμένο γιατί θα αφορά την επόμενη χρήση.

### **β) Περιεχόμενο και λειτουργία.**

**Περιεχόμενο:** Οι λογαριασμοί εξόδων παρακολουθούν όλα τα έξοδα, όπως αναφέρονται παραπάνω. Λογαριασμοί εξόδων είναι: «Ενοίκια», «Μεταφορικά», «Ασφάλιστρα», «Ημερομίσθια», «Αποσβέσεις», «Επισκευές», «Θέρμανση», «Διαφημίσεις» κλπ.

**Λειτουργία:** Οι λογαριασμοί της κατηγορίας αυτής λειτουργούν όπως οι λογαριασμοί του ενεργητικού. Επομένως ανοίγουν με **χρέωση** και κατόπιν **χρεώνται** με κάθε αύξηση, ενώ **πιστώνονται** με κάθε ελάττωση.

## **6.5 Λογαριασμοί εσόδων.**

### **α) Γενικά περί εσόδων.**

Έσοδο είναι κάθε αξία ή δικαίωμα που αποκτούν οι οικονομικοί οργανισμοί από τη λειτουργία τους. Έσοδο π.χ. είναι ό,τι εισπράττει μία επιχείρηση από την πώληση εμπορευμάτων της ή ότι δικαιούται να εισπράξει αν πώλησε τα εμπορεύματά της με πίστωση.

Τα έσοδα διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

— **Οργανικά και ανόργανα**, ανάλογα του αν προέρχονται από την κύρια δραστηριότητα των επιχειρήσεως ή όχι. Έτσι οι εισπράξεις από την πώληση των εμπορευμάτων σε μία εμπορική επιχείρηση που έχει κύριο σκοπό την αγορά και μεταπώληση διαφόρων αγαθών είναι οργανικά έσοδα, ενώ οι τόκοι που καρπώνεται η ίδια επιχείρηση από κάποιο δάνειο που έκανε προς τρίτο είναι ανόργανο έσοδο.

— **Ομαλά και ανώμαλα**. Ομαλά είναι τα κανονικά και φυσιολογικά έσοδα που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις προβλέψεις ενώ ανώμαλα όσα πραγματοποιούνται πέρα από το κανονικό. Οι εισπράξεις μιας επιχειρήσεως εμπορίας τροφίμων εφ' όσον πραγματοποιούνται κάτω από ομαλές συνθήκες είναι ομαλό έσοδο. Οι επιπλέον εισπράξεις όμως της ίδιας επιχειρήσεως σε μία περίοδο πανικού της αγοράς που οι τιμές ανεβαίνουν σημαντικά είναι έσοδο ανώμαλο.

— **Δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα**. Τα έσοδα θεωρούνται δεδουλευμένα, ως προς μια χρήση αν αφορούν αποκλειστικά σ' αυτή άσχετα αν έχουν εισπραχθεί ή όχι. Αντίθετα αν αφορούν επόμενη χρήση λέγονται μη δεδουλευμένα. Η ασφαλιστική λοιπόν επιχείρηση που εισέπραξε ασφάλιστρα από μία άλλη επιχείρηση για την οιμαδική ασφάλιση του προσωπικού της τελευταίας και για την περίοδο από 1 Αυγούστου έως 31 Ιουλίου του επόμενου έτους, θα πρέπει στο τέλος της χρήσεως. 31 Δεκεμβρίου να θεωρήσει δεδουλευμένο έσοδο από ασφάλιστρα τα 5/12 του συνολικού ποσού, όσα δηλαδή αντιστοιχούν στην περίοδο των πέντε μηνών (Αύγουστος-Δεκέμβριος) και μη δεδουλευμένο τα 7/12.

### **β) Περιεχόμενο και λειτουργία.**

**Περιεχόμενο:** Οι λογαριασμοί των εσόδων παρακολουθούν τα έσοδα του οικονομικού οργανισμού. Λογαριασμοί εσόδων είναι: «Προμήθειες από τρίτους», «Συνδρομές», «Έσοδα από τροφεία», «Έσοδα από δευτερεύουσες εργασίες», «Εκποίηση άχρηστου υλικού» κλπ.

**Λειτουργία:** Οι λογαριασμοί εσόδων λειτουργούν όπως οι λογαριασμοί του παθητικού. Ανοίγουν με **πίστωση** και **πιστώνονται** με κάθε αύξηση, ενώ **χρεώνονται** με κάθε ελάττωση.

## 6.6 Παρατηρήσεις επί των λογαριασμών Εσόδων- Εξόδων.

1. Οι λογαριασμοί με τα ομαλά, οργανικά και δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται στους λογαριασμούς κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως όπως θα δούμε παρακάτω, και έτσι εξισώνονται. Από τους λογαριασμούς αυτούς θα προσδιορισθεί το αποτέλεσμα της εκμεταλλεύσεως, κέρδος ή ζημία, που με τη σειρά του θα μεταφερθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

2. Οι λογαριασμοί με τα ανόργανα και ανώμαλα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται απ' ευθείας στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» και εξισώνονται και αυτοί.

3. Οι λογαριασμοί με τα μη δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα όπως θα μάθομε σε άλλο κεφάλαιο της Λογιστικής παραμένουν στον Ισολογισμό για να μεταφερθούν στη χρήση στην οποία ανήκουν.

## 6.7 Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως.

**Περιεχόμενο:** Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως είναι οι λογαριασμοί, στους οποίους συγκεντρώνομε όλα τα έσοδα και όλα τα έξοδα που έγιναν για το ίδιο αντικείμενο εκμεταλλεύσεως. Έτσι συγκρίνοντας έσοδα και έξοδα προσδιορίζομε το οικονομικό αποτέλεσμα, που προέκυψε από την εκμετάλλευση του αντικειμένου αυτού.

Κάθε οικονομικός οργανισμός, ανάλογα με το αντικείμενο των εργασιών του, ανοίγει ένα ή περισσότερους τέτοιους λογαριασμούς. Η επιχείρηση π.χ. που εκμεταλλεύεται κομμωτήριο καταρτίζει ένα τέτοιο λογαριασμό, που αναφέρεται στην εκμετάλλευση του κομμωτηρίου και που θα συμπεριλάβει τα έσοδα και τα έξοδα που έχουν σχέση με τη λειτουργία του.

Εάν εκτός από το κομμωτήριο διατηρεί και «Ινστιτούτο αισθητικής», τότε τηρεί και δεύτερο λογαριασμό για την εκμετάλλευση αυτού κ.ο.κ.

Ο συσχετισμός εσόδων-εξόδων κατά κλάδο εκμεταλλεύσεως πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, γιατί το αποτέλεσμα που θα προκύψει έχει μεγάλη σημασία για τη διοίκηση του οικονομικού οργανισμού.

Τα έξοδα π.χ. πρέπει να είναι φυσιολογικά. Πρέπει δηλαδή να είναι σε έκταση και ποικιλία αυτά που έχουν προβλεφθεί και αναμένονται ως συνέπεια μιας συνετής διαχειρίσεως (**ομαλά έξοδα**). Επομένως η προσαύξηση του φόρου ή το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην επιχείρηση για πλημμελή εκτέλεση των φορολογικών της υποχρεώσεων δεν είναι ομαλά έξοδα και δεν υπολογίζονται.

Ακόμη τα έξοδα πρέπει να αφορουν στη διαχειριστική περίοδο, της οποίας θέλομε να προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα και μόνο σ' αυτή (**έξοδα δεδουλευμένα**). Τα έξοδα αυτά μπορεί και να μην έχουν πληρωθεί, αλλά να οφείλονται. Αυτό δεν ενδιαφέρει. Άρα οι μισθοί του προσωπικού για τον τελευταίο μήνα της χρήσεως, τους οποίους η επιχείρηση δεν κατέβαλε ακόμα έστω και αν η χρήση έληξε, θα

υπολογισθουν ως έξοδα. Αντίθετα, αν έχουν καταβληθεί ενοίκια για δυο χρόνια, πρέπει να ξεχωρίσουμε τα ενοίκια που αντιστοιχούν στον επόμενο χρόνο και να μη τα υπολογίσουμε.

Τέλος τα έξοδα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί για το συγκεκριμένο κλάδο εκμεταλλεύσεως (**έξοδα οργανικά**). Έτσι το ενοίκιο που πληρώνει η επιχείρηση για να στεγάσει π.χ. το εστιατόριό της, είναι οργανικό έξοδο, της εκμεταλλεύσεως του εστιατορίου. Η μισθοδοσία του προσωπικού μαγειρείου επίσης. Δεν είναι όμως τέτοιο έξοδο οι αποσβέσεις του δικού της κτηρίου όπου έχει εγκαταστήσει και εκμεταλλεύεται ξενοδοχείο ύπνου.

Αλλά και τα έσοδα πρέπει να είναι και αυτά **ομαλά, δεδουλευμένα, και οργανικά**, σύμφωνα με τις διακρίσεις που αναφέραμε παραπάνω. Τα δίδακτρα π.χ. που εισπράττει μια επιχείρηση που εκμεταλλεύεται σχολείο είναι έσοδο ομαλό, εφ' όσον εισπράττονται κανονικά και σύμφωνα με τις προβλέψεις της επιχειρήσεως. Είναι έσοδο δεδουλευμένο, αν άφορούν στη συγκεκριμένη χρήση και οργανικό, επειδή προέρχονται από την εκμετάλλευση του κλάδου «Σχολείο». Το μίσθωμα όμως, που εισπράττει η επιχείρηση ενοικιάζοντας μια από τις αίθουσες του σχολείου σε σύλλογο για κάποια γιορταστική εκδήλωση, είναι έσοδο ανόργανο, ως προς την εκμετάλλευση του σχολείου.

**Λειτουργία:** Οι λογαριασμοί κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως **χρεώνονται** με όλα τα ομαλά, δεδουλευμένα και οργανικά έξοδα, τα οποία αφορούν στον κλάδο εκμεταλλεύσεως που παρακολουθούν, και **πιστώνονται** με όλα τα ομαλά, δεδουλευμένα και οργανικά έσοδα επίσης του κλάδου αυτού.

Ο λογαριασμός εξισώνεται με τη μεταφορά του αποτελέσματος κέρδους ή ζημίας στο λογαριασμό «**Κέρδη από την εκμετάλλευση.....**» ή «**Ζημίες από την εκμετάλλευση.....**».

Οι λογαριασμοί αυτοί καταλήγουν στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως».

Για καλύτερη κατανόηση όσων περιγράφονται παραπάνω παραθέτομε τα επόμενα παραδείγματα εφαρμογής:

**a) Εφαρμογή σε επιχείρηση με ένα κλάδο εκμεταλλεύσεως.**

Η επιχείρηση του Γ. Γεωργίου «Βαφείο Αυτοκινήτων Η ΙΡΙΣ» έχει στα βιβλία της τους παρακάτω λογαριασμούς εσόδων και εξόδων:

Αμοιβές προσωπικού	Εργοδοτικές εισφορές	Ενοίκια
340.000 Ασφάλιστρα	65.000 Αποσβέσεις μηχανημάτων	50.000 Έξοδα υλικών βαφής
6.000 Ηλεκτροφωτισμός	10.000 Βοηθητικά αναλώσιμα υλικά	80.000 Γραφική ύλη
12.000 Έξοδα υδρεύσεως	20.000 Διάφορα έξοδα	3.000 Έσοδα Βαφείου
5.000	40.000	800.000

Με την προϋπόθεση ότι όλα τα έξοδα και έσοδα είναι ομαλά, δεδουλευμένα και οργανικά η κατάρτιση του λογαριασμού εκμεταλλεύσεως θα γίνει ως εξής:

## Ημερολογιακές εγγραφές

	<b>Εκμετάλλευση Βαφείου</b>		<b>631.000</b>
	Αμοιβές προσωπικού		340.000
	Εργοδοτικές εισφορές		65.000
	Ενοίκια		50.000
	Ασφάλιστρα		6.000
	Αποσβέσεις μηχ/των		10.000
	Έξοδα υλικών βαφής		80.000
	Ηλεκτροφωτισμός		12.000
	Βοηθητικά αναλώ- σιμα υλικά		20.000
	Γραφική ύλη		3.000
	Έξοδα υδρεύσεως		5.000
	Διάφορα έξοδα		40.000
	<b>Μεταφορά λογαριασμών εξόδων εις λογαριασμόν εκμεταλλεύσεως</b>		
	 <b>Έσοδα Βαφείου</b>		
	<b>Εκμετάλλευση Βαφείου</b>	<b>800.000</b>	
	<b>Μεταφορά λογαριασμού εσόδων εις λογαριασμόν εκμεταλλεύσεως</b>		<b>800.000</b>

**Μετά από τη μεταφορά των εγγραφών του ημερολογίου στους λογαριασμούς, αυτοί θα παρουσιάζουν την παρακάτω εικόνα:**

Αμοιβές προσωπικού		Εργοδοτικές εισφορές		Ενοίκια	
<u><u>340.000</u></u>	<u><u>340.000</u></u>	<u><u>65.000</u></u>	<u><u>65.000</u></u>	<u><u>50.000</u></u>	<u><u>50.000</u></u>
Ασφάλιστρα		Αποσβέσεις μηχανημάτων		'Εξοδα υλικών βαφής	
<u><u>6.000</u></u>	<u><u>6.000</u></u>	<u><u>10.000</u></u>	<u><u>10.000</u></u>	<u><u>80.000</u></u>	<u><u>80.000</u></u>
Ηλεκτροφωτισμός		Βοηθητικά αναλώσιμα υλικά		Γραφική ύλη	
<u><u>12.000</u></u>	<u><u>12.000</u></u>	<u><u>20.000</u></u>	<u><u>20.000</u></u>	<u><u>3.000</u></u>	<u><u>3.000</u></u>
'Εξοδα υδρεύσεως		Διάφορα έξοδα		'Εσοδα Βαφείου	
<u><u>5.000</u></u>	<u><u>5.000</u></u>	<u><u>40.000</u></u>	<u><u>40.000</u></u>	<u><u>800.000</u></u>	<u><u>800.000</u></u>
Εκμετάλλευση Βαφείου					
		<u><u>631.000</u></u>	<u><u>800.000</u></u>		

Παρατηρούμε ότι ο λογαριασμός εκμεταλλεύσεως έχει πιστωτικό υπόλοιπο:  $800.000 - 631.000 = 169.000$  άρα η επιχείρηση απεκόμισε κέρδη δρχ. 169.000. Το υπόλοιπο αυτό το μεταφέρουμε στο λογαριασμό «Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου», οπότε ο λογαριασμός εκμεταλλεύσεως εξισώνεται.

Να η νημερολογιακή εγγραφή:

		Εκμετάλλευση Βαφείου		169.000	
		Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου			169.000
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως.			

Και οι λογαριασμοί μετά από τη μεταφορά:

Εκμετάλλευση Βαφείου	Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου
631.000	169.000
169.000	
<u>800.000</u>	<u>800.000</u>

Ο λογαριασμός «Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου» θα καταλήξει στον λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» με την ακόλουθη νημερολογιακή εγγραφή:

		Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου		169.000	
		Αποτελέσματα Χρήσεως			169.000
		Μεταφορά τελικού αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως.			

Και η τελική εικόνα των λογαριασμών:

Κέρδη από την εκμετάλλευση Βαφείου	Αποτελέσματα Χρήσεως
<u>169.000</u>	<u>169.000</u>

**β) Εφαρμογή σε επιχείρηση με δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως — Το φύλλο μερισμού.**

Η επιχείρηση Κ. Κυριακού «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ-ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ: Η ΚΑΛΗ ΑΓΩΓΗ» έχει δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως: «σχολείο» και «οικοτροφείο».

Οι λογαριασμοί εξόδων και εσόδων παρουσιάζονται ως εξής:

Αποβέσεις επίπλων σχολείου	Μισθοί διδακτικού προσωπικού	Εργοδοτικές εισφορές (σχολείου)
10.000	400.000	80.000
Αναλώσιμα μικροϋλικά (σχολείου)	Αποβέσεις επίπλων οικοτροφείου	Αποβέσεις συσκευών κουζίνας
30.000	15.000	10.000
Μισθοί προσωπικού (οικοτροφείου)	Εργοδοτικές εισφορές (οικοτροφείου)	Υλικά καθαριότητας (οικοτροφείου)
200.000	40.000	120.000
Τρόφιμα	Καύσιμα	Αποβέσεις επίπλων Διοικήσεως
300.000	20.000	10.000
Μισθοί προσωπικού Διοικήσεως	Εργοδοτικές εισφορές Διοικήσεως	Ηλεκτροφωτισμός
300.000	60.000	50.000
Θέρμανση	Υδρευση	Γραφική ύλη
40.000	10.000	20.000
Ενοικία	Ασφάλιστρα	Διαφημίσεις
100.000	30.000	20.000
Έσοδα σχολείου		Έσοδα οικοτροφείου
	800.000	1.200.000

Κάνομε τις παρακάτω διευκρινίσεις:

— όλα τα έξοδα και τα έσοδα είναι οργανικά, ομαλά και δεδουλευμένα,

— τα καύσιμα χρησιμοποιήθηκαν για τη λειτουργία του μαγειρείου.

Από μια απλή επισκόπηση των λογαριασμών μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι ορισμένοι από αυτούς αφορούν μόνον στην εκμετάλλευση του σχολείου, όπως ο

λογαριασμός «Μισθοί διδακτικού προσωπικού», ενώ άλλοι αναφέρονται στην εκμετάλλευση του οικοτροφείου όπως ο λογαριασμός «Αποσβέσεις επίπλων οικοτροφείου» (λογαριασμοί **αμέσων εξόδων**). Στη διάκριση αυτή καταλήγομε κρίνοντας είτε από τον τίτλο του λογαριασμού είτε από τη φύση του εξόδου. Έτσι ο λογαριασμός «Αναλώσιμα μικροϋλικά σχολείου» είναι λογαριασμός εξόδου που γίνεται ειδικά για το σχολείο. Ο λογαριασμός «Τρόφιμα» είναι λογαριασμός που αφορά στο οικοτροφείο γιατί τα τρόφιμα χρειάζονται για τη λειτουργία του οικοτροφείου.

Εκτός όμως από τους παραπάνω λογαριασμούς υπάρχουν και άλλοι (λογαριασμοί **εμμέσων εξόδων**), που περιλαμβάνουν έξοδα, τα οποία δεν έχουν γίνει αποκλειστικά ούτε για το σχολείο ούτε για το οικοτροφείο, αλλά και για τα δυο μαζύ. Δηλαδή είναι έξοδα κοινά. Τέτοια έξοδα είναι ο ηλεκτροφωτισμός, η θέρμανση, τα ενοίκια, όλα τα έξοδα διοικήσεως κ.ά.

Είμαστε λοιπόν υποχρεωμένοι να μοιράσσουμε κάθε ένα από τα κοινά αυτά έξοδα ανάμεσα στους δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως. Ο μερισμός αυτός γίνεται με τη βοήθεια ενός πίνακα που λέγεται **«Φύλλο μερισμού»**.

Για το μερισμό των εξόδων αυτών χρησιμοποιούνται διάφορα κριτήρια Π.χ. μπορούν να μερισθούν ανάλογα προς τα κεφάλαια, την επιφάνεια ή τη χωρητικότητα που απασχολεί κάθε κλάδος κλπ.

Παρακάτω παρατίθεται το φύλλο μερισμού με τα δεδομένα του παραδείγματος, όπου ο μερισμός των εξόδων για την απλούστευση της εργασίας υπολογίζεται ως εξής ποσοστιαία:

	<u>Σχολείο</u>	<u>Οικ/φειο</u>
Αποσβέσεις επίπλων Διοικήσεως	30%	70%
Μισθοί προσωπικού Διοικήσεως	50%	50%
Εργοδοτικές εισφορές Διοικήσεως	50%	50%
Ηλεκτροφωτισμός	40%	60%
Θέρμανση	40%	60%
Υδρευση	10%	90%
Γραφική ύλη	80%	20%
Ενοίκια	60%	40%
Ασφάλιστρα	55%	45%
Διαφημίσεις	70%	30%

**ΦΥΛΛΟ ΜΕΡΙΣΜΟΥ**

α/α	ΕΞΟΔΑ	ΠΟΣΑ ΓΙΑ ΜΕΡΙΣΜΟ	ΒΑΣΗ ΜΕΡΙΣΜΟΥ		ΚΛΑΔΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΕΩΣ	
			ΣΧΟΛ.	ΟΙΚΟΤΡ.	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ
1	Αποσβέσεις επίπλων Διοικήσεως	10.000	30%	70%	3.000	7.000
2	Μισθοί προσωπικού Διοικήσεως	300.000	50%	50%	150.000	150.000
3	Εργοδοτικές εισφορές Διοικήσεως	60.000	50%	50%	30.000	30.000
4	Ηλεκτροφωτισμός	50.000	40%	60%	20.000	30.000
5	Θέρμανση	40.000	40%	60%	16.000	24.000
6	Ύδρευση	10.000	10%	90%	1.000	9.000
7	Γραφική ύλη	20.000	80%	20%	16.000	4.000
8	Ενοικία	100.000	60%	40%	60.000	40.000
9	Ασφάλιστρα	30.000	55%	45%	16.500	13.500
10	Διαφημίσεις	20.000	70%	30%	14.000	6.000
		<hr/> <b>640.000</b> <hr/>			<hr/> <b>326.500</b> <hr/>	<hr/> <b>313.500</b> <hr/>

Τώρα πλέον μπορούμε να καταστρώσουμε τους λογαριασμούς κυκλοφορίας.

Θα αρχίσουμε από τις ημερολογιακές εγγραφές μεταφοράς στους λογαριασμούς αυτούς των λογαριασμών με τα άμεσα έξοδα.

			Εκμετάλλευση Σχολείου			
			Αποσβέσεις επί- πλων σχολείου		520.000	
			Μισθοί διδακτικού προσωπικού			10.000
			Εργοδοτικές εισφο- ρές (σχολείου)			400.000
			Αναλώσιμα μι- κροϋλικά σχολείου			80.000
			Μεταφορά λ/σμών εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως.			30.000

			<b>Εκμετάλλευση Οικοτροφείου</b>		
			Αποσβέσεις επίπλων οικοτροφείου	15.000	
			Αποσβέσεις συσκευών κουζίνας	10.000	
			Μισθοί προσωπικού (οικοτροφείου)	200.000	
			Εργοδοτικές εισφορές (οικοτροφείου)	40.000	
			Υλικά καθαριότητας (οικοτροφείου)	120.000	
			Τρόφιμα	300.000	
			Καύσιμα	20.000	
			<b>Μεταφορά λ/σμών εξόδων εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως.</b>		

Συνεχίζομε με τη μεταφορά στους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως αναλογίας από τα έμμεσα (κοινά) έξοδα όπως αυτή προσδιορίζεται στο φύλλο μερισμού.

			<b>Εκμετάλλευση Σχολείου</b>		
			Απο/σεις επίπλων Διοικήσεως	3.000	
			Μισθοί προσω- πικού Δ/σεως	150.000	
			Εργοδοτικές εισφορές Δ/σεως	30.000	
			Ηλεκτροφωτισμός	20.000	
			Θέρμανση	16.000	
			Έγδειυση	1.000	
			Γραφική Ύλη	16.000	
			Ενοίκια	60.000	
			Ασφάλιστρα	16.500	
			Διαφημίσεις	14.000	
			<b>Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως</b>		

		<b>Εκμετάλλευση Οικοτροφείου</b>		313.500	
		Αποσβέσεις επίπλων		7.000	
		Διευθύνσεως		150.000	
		Μισθοί προσωπικού Δ/σεως		30.000	
		Εργοδοτικές εισφορές Δ/σεως		30.000	
		Θέρμανση		24.000	
		Έγραψη		9.000	
		Γραφική ύλη		4.000	
		Ενοίκια		40.000	
		Ασφάλιστρα		13.500	
		Διαφημίσεις		6.000	
		<b>Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως</b>			

Τέλος ακολουθούν οι εγγραφές μεταφοράς των εσόδων στους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως.

		<b>Έσοδα Σχολείου</b>	<b>Εκμετάλλευση Σχολείου</b>	800.000	800.000
		Μεταφορά λ/σμού εσόδων εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως			
		<b>Έσοδα Οικοτροφείου</b>	<b>Εκμετάλλευση Οικοτροφείου</b>	1.200.000	1.200.000
		Μεταφορά λ/σμού εσόδων εις λ/σμό εκμεταλλεύσεως			

Τώρα πλέον έχομε τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα από την εκμετάλλευση του σχολείου και του οικοτροφείου. Εξετάζοντας λοιπόν τους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως που παρατίθενται παρακάτω παρατηρούμε ότι από την εκμετάλλευση του σχολείου προέκυψε ζημιά δρχ. 46.500 (χρεωστικό υπόλοιπο 46.500) ενώ από την εκμετάλλευση του οικοτροφείου κέρδος δρχ. 181.500 (πιστωτικό υπόλοιπο 181.500).

Οι λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως εξισώνονται με τη μεταφορά των υπολοίπων τους στους κατάλληλους λογαριασμούς.

Οι σχετικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

		Ζημία από την εκμετάλλευση Σχολείου		46.500	46.500
		Εκμετάλλευση Σχολείου			
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως σχολείου		181.500	181.500
		Εκμετάλλευση Οικοτροφείου			
		Κέρδη από την εκμετάλλευση Οικοτροφείου			
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως οικοτροφείου			

Οι λογαριασμοί μετά από τη μεταφορά των εγγραφών θα παρουσιάζουν την παρακάτω εικόνα:

Αποσβέσεις επίπλων σχολείου	Μισθοί διδακτικού πρ/κού	Εργοδοτικές εισφορές (σχολείου)
<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>400.000</u>
		<u>400.000</u>
		<u>80.000</u>
		<u>80.000</u>
Αναλώσιμα μικροϋλλικά (σχολείου)	Αποσβέσεις επίπλων οικοτ/φείου	Αποσβέσεις ουσικ/ών κουζίνας
<u>30.000</u>	<u>30.000</u>	<u>15.000</u>
		<u>15.000</u>
		<u>10.000</u>
		<u>10.000</u>
Μισθοί προσωπικού (οικοτροφείου)	Εργοδοτικές εισφορές (οικοτροφείου)	Υλικά καθαριότητας (οικοτροφείου)
<u>200.000</u>	<u>200.000</u>	<u>40.000</u>
		<u>40.000</u>
		<u>120.000</u>
		<u>120.000</u>
Τρόφιμα	Καύσιμα	Αποσβέσεις επίπλων Δ/σεως
<u>300.000</u>	<u>20.000</u>	<u>10.000</u>
	<u>20.000</u>	
		<u>3.000</u>
		<u>7000</u>
		<u>10.000</u>
		<u>10.000</u>

Μισθοί προσωπικού Δ/σεως	Εργοδότικές εισφ/ρές Δ/σεως		Ηλεκτροφωτισμός
300.000	150.000	60.000	30.000
	150.000		30.000
<b>300.000</b>	<b>300.000</b>	<b>60.000</b>	<b>60.000</b>

Θέρμανση	Υδρευση		Γραφική ύλη
40.000	16.000	10.000	1.000
	24.000		9.000
<b>40.000</b>	<b>40.000</b>	<b>10.000</b>	<b>10.000</b>

Ενοίκια	Ασφάλιστρα		Διαφημίσεις
100.000	60.000	30.000	16.500
	40.000		13.500
<b>100.000</b>	<b>100.000</b>	<b>30.000</b>	<b>30.000</b>

Έσοδα σχολείου	Έσοδα οικοτροφείου		
<b>800.000</b>	<b>800.000</b>	<b>1.200.000</b>	<b>1.200.000</b>

Εκμετάλλευση σχολείου	Εκμετάλλευση οικοτροφείου	
520.000	800.000	705.000
326.500	46.500	313.500
		181.500
<b>846.500</b>	<b>846.500</b>	<b>1.200.000</b>

Ζημία από την εκμετάλλευση σχολείου	Κέρδη από την εκμετάλλευση οικοτροφείου	
<b>46.500</b>		<b>181.500</b>

Ακολουθούν οι ημερολογιακές εγγραφές μεταφοράς των λογαριασμών κερδών και ζημίας στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως».

			Αποτελέσματα Χρήσεως			46.500	
			Ζημία από την εκμετάλλευση Σχολείου				46.500
			Μεταφορά αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως				
			Κέρδη από την εκ- μετάλλευση Οικο- τροφείου			181.500	
			Αποτελέσματα Χρήσεως				181.500
			Μεταφορά αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως				

Και η τελική εικόνα των λογαριασμών.

Ζημία από την εκμετάλλευση σχολείου	Κέρδη από την εκμετάλλευση οικοτροφείου	Αποτελέσματα χρήσεως
46.500	181.500	46.500

**γ) Εφαρμογή σε επιχείρηση με τρεις ή περισσότερους κλάδους εκμεταλλεύσεως.**

Η εργασία στην περίπτωση αυτή παρουσιάζει ομοιότητα με την περίπτωση των δύο κλάδων εκμεταλλεύσεως. Για το λόγο αυτό δεν θα γίνει ανάπτυξη πάραδειγμάτως. Περιοριζόμαστε μόνο στο να επιστήσουμε την προσοχή των μαθητών στη σύνταξη του φύλλου μερισμού, όπου τα έμμεσα έξοδα θα κατανέμονται σε τρεις ή περισσότερους κλάδους εκμεταλλεύσεως.

**Ασκήσεις.**

- Ο Α. Αργυρίου εκμεταλλεύεται ένα ξενοδοχείο ύπνου. Στο τέλος της χρήσεως οι λογαριασμοί εξόδων και εσόδων παρουσιάζονται ως εξής.

Μισθοί προσωπικού	Εργοδοτικές εισφορές	Αποσβέσεις επίπλων
500.000	200.000	40.000
Ηλεκτρική ενέργεια	Θέρμανση	Διαφημίσεις
100.000	80.000	50.000
Έξοδα καθαριότητας	Ενοίκια κτηρίου	Ασφάλιστρα
150.000	400.000	50.000

Πλύση λινοσκευής	Δημοτικά τέλη	Ενοίκια δωματίων
120.000	10.000	2.000.000

**Ζητείται:**

- α) Η κατάστρωση του λογαριασμού κυκλοφορίας, (μεταφορά λογαριασμών εσόδων-εξόδων).
- β) Να προσδιορισθεί το αποτέλεσμα της εκμεταλλεύσεως και να μεταφερθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

**Σημείωση.**

Όλα τα έξοδα και τα έσοδα θεωρούνται οργανικά, ομαλά και δεδουλευμένα.

— Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

2. Η επιχείρηση του Λ. Λεωνάρδου έχει δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως: συνεργείο μηχανικών επισκευών αυτοκινήτων και συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών αυτοκινήτων.

Στο τέλος της χρήσεως τα έξοδά του είχαν διαμορφωθεί ως εξής:

- Μισθοί μηχανικών δρχ. 300.000.
- Εργοδοτικές εισφορές πάνω στους μισθούς των μηχανικών δρχ. 60.000.
- Μισθοί ηλεκτρολόγων δρχ. 200.000.
- Εργοδοτικές εισφορές πάνω στους μισθούς των ηλεκτρολόγων δρχ. 40.000.
- Ηλεκτροφωτισμός συνεργείου μηχανικών επισκευών δρχ. 30.000.
- Ηλεκτροφωτισμός συνεργείου ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ. 20.000.
- Αποσβέσεις μηχανημάτων συνεργείου μηχανικών επισκευών δρχ. 15.000.
- Αποσβέσεις μηχανημάτων και οργάνων συνεργείου ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ.

20.000.

- Ασφάλιστρα για τα δύο συνεργεία δρχ. 30.000.
- Ενοίκια για τα δύο συνεργεία δρχ. 120.000.
- Ύδρευση για τα δύο συνεργεία δρχ. 20.000.
- Αμοιβές λογιστή δρχ. 100.000.

Την ίδια περίοδο τα έσοδά του ήταν:

- Από το συνεργείο μηχανικών επισκευών δρχ. 800.000.
- Από το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ. 600.000.

**Ζητείται:**

- α) Να συνταχθεί το φύλλο μερισμού των εμμέσων εξόδων με βάση μερισμού ως εξής:
- **Ασφάλιστρα**, ο μερισμός να γίνει ποσοστιαία με συντελεστή 60% για το συνεργείο μηχανικών επισκευών και 40% για το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών.

- **Ενοίκια**, ο μερισμός να γίνει ανάλογα προς την επιφάνεια του χώρου που απασχολεί κάθε συνεργείο. Σημειώστε ότι το συνεργείο μηχανικών επισκευών χρησιμοποιεί 150 m<sup>2</sup> και το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών 100 m<sup>2</sup>.

- **Ύδρευση**, ο μερισμός να γίνει όπως και στα ασφάλιστρα.

- **Αμοιβές λογιστή**, ο μερισμός να γίνει με συντελεστή 50% για το κάθε συνεργείο.

- β) Να ανοιγούν οι λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως και να γίνει η μεταφορά σ' αυτούς των εξόδων και των εσόδων.

- .γ) Να προσδιορισθούν τα αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως στους δύο κλάδους χωριστά και να μεταφερθούν στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

**Σημείωση:**

Όλα τα έξοδα και τα έσοδα κρίνονται οργανικά, ομαλά και δεδουλευμένα.

— Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

3. Η κλινική του γιατρού Κ. Καρύδη έχει τους παρακάτω κλάδους εκμεταλλεύσεως:

— Χειρουργείο

- Ακτινολογικό εργαστήριο
- Μικροβιολογικό εργαστήριο
- Φαρμακείο.

Στο τέλος της χρήσεως υπήρχαν οι παρακάτω λογαριασμοί για τον κάθε κλάδο:

Έξοδα χειρουργείου	Έσοδα χειρουργείου
500.000	1.000.000
<b>Έξοδα ακτινολογικού εργαστηρίου</b>	<b>Έσοδα ακτινολογικού εργαστηρίου</b>
100.000	180.000
<b>Έξοδα μικροβιολογικού εργαστηρίου</b>	<b>Έσοδα μικροβιολογικού εργαστηρίου</b>
80.000	170.000
<b>Έξοδα φαρμακείου</b>	<b>Έσοδα φαρμακείου</b>
120.000	250.000

Επίσης υπήρχαν και οι επόμενοι λογαριασμοί εμμέσων εξόδων:

Ενοίκια κτηρίου	Ασφάλιστρα	Αμοιβές διοικητικού προσωπικού
200.000	60.000	300.000
<b>Θέρμανση</b>	<b>Ηλεκτρική ενέργεια</b>	<b>Υδρευση</b>
80.000	100.000	40.000

#### Ζητείται:

α) Η σύνταξη φύλλου μερισμού με τους εξής όρους:

— Τα **ενοίκια** μερίζονται κατά ποσοστά 30% για το χειρουργείο, 25% για το ακτινολογικό εργαστήριο, 35% για το μικροβιολογικό εργαστήριο και 10% για το φαρμακείο.

— Τα **ασφάλιστρα** και οι **αμοιβές του διοικητικού προσωπικού** μερίζονται ανάλογα προς τα άμεσα έξοδα κάθε κλάδου (500.000, 100.000, 80.000 και 120.000).

— Η **θέρμανση** και η **υδρευση** μερίζονται ανάλογα προς τα έσοδα κάθε κλάδου.

— Η **ηλεκτρική ενέργεια** μερίζεται κατά ποσοστό 40% για το χειρουργείο, 35% για το ακτινολογικό εργαστήριο, 20% για το μικροβιολογικό εργαστήριο και 5% για το φαρμακείο.

β) Η κατάστρωση των λογαριασμών εκμεταλλεύσεως.

γ) Ο προσδιορισμός του αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως κατά κλάδον και συνολικά και η μεταφορά στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

#### Σημείωση:

— Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

### 6.8 Λογαριασμοί αποτελεσμάτων.

**Περιεχόμενο:** Λογαριασμοί αποτελεσμάτων ή αποτελεσματικοί είναι οι λογαριασμοί

που παρουσιάζουν ένα οικονομικό αποτέλεσμα, κέρδος ή ζημία. Τέτοιοι είναι π.χ. οι λογαριασμοί: «Κέρδη από εμπορεύματα», «Ζημίες από εμπορεύματα», «Ζημία από πώληση αυτοκινήτου», «Κέρδη από κλήρωση λαχείου», «Ζημίες από πυρκαγιά», «Ζημίες από άβαρίες» κλπ.

Αποτελεσματικοί είναι επίσης και όλοι οι λογαριασμοί που απεικονίζουν ανώμαλα ή ανόργανα έσοδα και έξοδα. Δηλαδή, έσοδα και έξοδα, τα οποία όπως έχομε μάθει δεν μπορούν να συσχετισθούν σε λογαριασμούς κυκλοφορίας. Λογαριασμοί της περιπτώσεως αυτής είναι «Τόκοι υπερημερίας», «Πρόσθετοι φόροι», «Έσοδα από λειτουργία ποινικής ρήτρας», «Έκτακτη φύρα» κλπ.

**Λειτουργία:** Οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων είναι αναλυτικοί του λογαριασμού καθαρής περιουσίας, επομένως ακολουθούν τον (διον κανόνα λειτουργίας με αυτόν. Δηλαδή, σύμφωνα με όσα περιγράψαμε στην παράγραφο 3.5 (σελ. 33) χρεώνονται με κάθε ελάττωση της καθαρής περιουσίας και ποτώνονται με κάθε της αύξηση. Ειδικότερα, οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρεώνονται με τις ζημίες και τα ανώμαλα ως και ανόργανα έξοδα ενώ πιστώνονται με τα κέρδη και τα ανώμαλα ως και ανόργανα έσοδα.

Οι αποτελεσματικοί λογαριασμοί στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται στο γενικό αποτελεσματικό λογαριασμό, «Αποτελέσματα χρήσεως» και επομένως με ημερολογιακό άρθρο, όπως στο παρακάτω παράδειγμα:

Υποθέτομε ότι έχομε τους εξής λογαριασμούς:

Έκτακτα κέρδη από λαχείο	Έκτακτες ζημίες από πυρκαγιά	Κέρδη από εμπορεύματα
50.000 Εισπράξεις από απαιτήσεις που έχουν αποσβεσθεί	30.000	150.000 Ζημίες από πώληση μηχανημάτων
10.000	35.000	

Οι ημερολογιακές εγγραφές θα είναι οι εξής:

		Έκτακτα κέρδη από λαχείο Κέρδη από εμπορεύματα Εισπράξεις από απαιτήσεις που έχουν αποσβεσθεί  Αποτελέσματα χρήσεως Συγκέντρωση αποτελεσματικών λογαριασμών	50.000 150.000  10.000  210.000	
		Έκτακτες ζημίες από πυρκαγιά Ζημίες από πώληση μηχανημάτων  Συγκέντρωση αποτελεσματικών λογαριασμών	65.000  30.000  35.000	

Και οι λογαριασμοί μετά τη μεταφορά:

Έκτακτα κέρδη από λαχείο	Έκτακτες ζημίες από πυρκαγιά	Κέρδη από εμπορεύματα
<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>150.000</u>
Εισπράξεις από αγαιτήσεις που έχουν αποσβεσθεί		Zημίες από πώληση μηχανημάτων
<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>35.000</u>
Αποτελέσματα χρήσεως		
	<u>65.000</u>	<u>210.000</u>

Μετά τη μεταφορά των εγγραφών του ημερολογίου στους λογαριασμούς, αυτοί εξισώνονται εκτός από το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Ο λογαριασμός αυτός είναι ο γενικός και τελικός αποτελεσματικός λογαριασμός και με το υπόλοιπό του δείχνει τη μεταβολή θετική ή αρνητική της καθαρής περιουσίας. Αύξηση της περιουσίας αυτής θα έχουμε, όταν το υπόλοιπό του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως» είναι πιστωτικό. Στην αντίθετη περίπτωση θα έχουμε αρνητική μεταβολή της καθαρής περιουσίας δηλαδή, μείωση.

Πάντως το υπόλοιπό του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως» μόνο σε περιπτώσεις ατομικής επιχειρήσεως μεταφέρεται στο λογαριασμό «Κεφάλαιο». Όταν πρόκειται για εταιρική επιχείρηση, όπου το κεφάλαιο δεν μπορεί να μεταβληθεί χωρίς τροποποίηση του καταστατικού τους, ακολουθείται άλλη διαδικασία. Εάν είναι πιστωτικό, διανέμεται ή μεταφέρεται σε λογαριασμούς αποθεματικών, εάν δε είναι χρεωστικό παραμένει στον ισολογισμό. Άλλα για τη διανομή του αποτελέσματος θα ασχοληθούμε σε άλλο κεφάλαιο της Λογιστικής.

### Ο λογαριασμός ατομικές απολήψεις.

Στη διάρκεια της χρήσεως ο επιχειρηματίας αποσύρει από το ταμείο της επιχειρήσεως διάφορα χρηματικά ποσά για την αντιμετώπιση των οικογενειακών του αναγκών.

Οι πράξεις αυτές μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν προκαταβολική είσπραξη από τα κέρδη, που ενδεχομένως θα παρουσιάσει η επιχείρηση.

Η αφαίρεση αυτή χρηματικών ποσών έχει ως συνέπεια τη μείωση του κεφαλαίου (καθαρής περιουσίας) ακριβώς όπως η κατάθεση στο ταμείο της επιχειρήσεως διαφόρων ποσών από τον επιχειρηματία επιφέρει την αύξηση αυτής.

Για την παρακολούθηση των απολήψεων του επιχειρηματία, ανοίγομε ένα λογαριασμό με τίτλο: «Ατομικές απολήψεις». Είναι λογαριασμός που επηρεάζει την καθαρή περιουσία, αλλά που δεν είναι αποτελεσματικός.

Για το λόγο αυτό ο λογαριασμός «Ατομικές απολήψεις» ουδέποτε μεταφέρεται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως», αλλά απευθείας στο λογαριασμό «Κεφάλαιο». Βεβαίως και εδώ πρέπει να προηγηθεί ημερολογιακή εγγραφή.

### **Ασκήσεις.**

1. Από τους παρακάτω λογαριασμούς να προσδιορίσετε τους αποτελεσματικούς και ακολούθως να τους μεταφέρετε στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες:

Ταμείο	Ζημία από πώληση αυτοκινήτου	Τόκοι χρεωστικοί
100.000	50.000	10.000
Κέρδη από κλήρωση λαχείου	Ζημία από θεομηνία	Κέρδη από κλήρωση ομολογίας λαχειοφόρου δανείου
150.000	30.000	40.000
	Xρεώστες	
	200.000	

2. a) Να καταχωρίσετε σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς χωρίς την παρεμβολή ημερολογιακών εγγραφών τις επόμενες πράξεις:

— Είσπραξη δρχ. 50.000 από χρεώστη προς τον οποίο η απαίτηση είχε κριθεί ανείσπρακτη και είχε αποσυσθεί (δηλαδή η απαίτηση είχε θεωρηθεί ότι δεν μπορεί να εισπραχθεί για διαφόρους λόγους, όπως η οικονομική αδυναμία του χρεώστου και επομένως είχε χαρακτηρισθεί ως ζημία).

— Διαπιστώνεται ότι το δικαίωμα για είσπραξη δρχ. 40.000 από τον χρεώστη Β.Γ. παραγράφηκε.

— Καταστράφηκε από πυρκαγιά φορτηγό αυτοκίνητο αξίας δρχ. 600.000, που ήταν ανασφάλιστο.

— ΕΕ αιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών φορτίο αξίας δρχ. 600.000 που ταξίδευε με δικό μας κλίνδυνο και που ήταν ανασφάλιστο έχει πάθει ζημία σε ποσοστό 20%.

— Φίλος της επιχειρήσεως καταθέτει στο ταμείο δρχ. 10.000 ως δωρεά.

β) Να μεταφέρετε τους αποτελεσματικούς λογαριασμούς που ανοίξατε στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

3. Στα βιβλία της ατομικής επιχειρήσεως Β. Δημητρίου υπάρχουν και οι πιο κάτω λογαριασμοί:

— Έξοδα πτηνοτροφείου δρχ. 500.000

— Έσοδα πτηνοτροφείου δρχ. 700.000

— Διαμαρτυρικά γραμματίου δρχ. 500

— Ατομικές απολήψεις δρχ. 140.000

— Κεφάλαιο δρχ. 1.000.000.

Ζητείται:

α) Να καθορίσετε την τύχη καθενός λογαριασμού.

β) Να προσδιορίσετε τη μεταβολή του κεφαλαίου από την κίνηση των παραπάνω λογαριασμών.

### **6.9 Λογαριασμοί αμιγείς.**

**Περιεχόμενο και λειτουργία:** Αμιγείς είναι οι λογαριασμοί, όταν το υπόλοιπό τους απεικονίζει την ακριβή θέση του περιουσιακού στοιχείου και συμφωνεί με την πραγματικότητα. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι όλοι όσοι χρεώνονται και πιστώνονται με την ίδια τιμή.

Ο λογαριασμός «Ταμείο» π.χ. είναι αμιγής λογαριασμός επειδή χρεώνεται και πιστώνεται με την ίδια αξία. Εάν λοιπόν παρουσιάζει χρέωση δρχ. 500.000 και πίστωση δρχ. 350.000 τότε πρέπει ο ταμίας να διαθέτει δρχ. 150.000, όσες δηλαδή ορίζει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού. Και ο λογαριασμός «Γραμμάτια εισπρακτέα» επειδή χρεώνεται και πιστώνεται με την ονομαστική αξία των γραμμάτων είναι και αυτός αμιγής λογαριασμός.

Ας δούμε δύο παραδείγματα τηρήσεως αμιγών λογαριασμών.

Η επιχείρηση Χ αγόρασε ένα γήπεδο αντί δρχ. 5.000.000, που ύστερα από λίγους μήνες πώλησε για διάφορους λόγους προς 5.200.000.

Οι ημερολογιακές εγγραφές:

			Γήπεδα				
				Ταμείο			
			Αγορά ...			5.000.000	5.000.000
			Ταμείο			5.200.000	5.000.000
				Γήπεδα			
					Κέρδη από την		
			Πώληση ...				200.000

Και οι λογαριασμοί μετά τη μεταφορά:

Ταμείο	Γήπεδα	Κέρδη από την πώληση γηπέδου	
..... 5.000.000	5.000.000	5.000.000	
5.200.000			200.000

Ο λογαριασμός γήπεδα είναι αμιγής και το υπόλοιπό του (μηδέν) συμφωνεί με την πραγματικότητα αφού η επιχείρηση δεν διαθέτει γήπεδα.

Η Επιχείρηση Ω αγόρασε 3 ψυγεία προς δρχ. 8.000 το ένα και πώλησε τα δύο προς δρχ. 6.000 το ένα.

Οι ημερολογιακές εγγραφές:

			Ψυγεία				
				Ταμείο			
			Αγορά ...			24.000	24.000
			Ταμείο			12.000	
			Ζημίες από πώληση ψυγείων			4.000	16.000
				Ψυγεία			
			Πώληση ...				

Και οι λογαριασμοί μετά τη μεταφορά:

Ταμείο	Ψυγεία	Ζημίες από πώληση ψυγείων	
12.000	24.000	$3 \times 8.000 =$ $= 24.000$	$2 \times 8.000 =$ $= 16.000$
		$2 \times 2.000 =$ $= 4.000$	

Ο λογαριασμός «Ψυγεία» είναι αμιγής. Το υπόλοιπό του — χρεωστικό δρχ. 8.000 — συμφωνεί απόλυτα με την αποθήκη, όπου υπάρχει ακόμη ένα ψυγείο αξίας δρχ. 8.000.

Και στα δύο παραδείγματα για να συμφωνήσουμε στη διγραφική διατύπωση υποχρεωθήκαμε να ανοίξουμε δύο αποτελεσματικούς λογαριασμούς: «Κέρδη από πώληση γηπέδου», στο πρώτο παράδειγμα και «Ζημίες από πώληση ψυγείων» στο δεύτερο. Στους λογαριασμούς αυτούς καταχωρίσαμε τη διαφορά-αποτέλεσμα που προέκυψε καθώς πιστώσαμε τους λογαριασμούς «Γήπεδα», και «Ψυγεία» με την τιμή της χρεώσεώς τους.

## 6.10 Λογαριασμοί μικτοί.

**Περιεχόμενο και λειτουργία:** Μικτοί λογαριασμοί είναι εκείνοι, που εκτός από το περιουσιακό στοιχείο, που προορίζονται να παρακολουθούν, περιέχουν και οικονομικό αποτέλεσμα δηλαδή κέρδος ή ζημία.

Εάν π.χ. υποθέσουμε ότι πωλήσαμε εμπορεύματα αξίας δρχ. 50.000 αντί 58.000 και καταχωρίσαμε στην πίστωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα», που είναι αμιγής, 58.000, τότε μετατρέψαμε το λογαριασμό αυτό σε μικτό. Και πραγματικά έτσι είναι, γιατί το κονδύλιο των δρχ. 58.000 περιέχει και το κέρδος, που προέκυψε από την πράξη αυτή (δρχ. 8.000). Άρα ο λογαριασμός παρουσιάζει και το περιουσιακό στοιχείο «Εμπορεύματα» και το αποτέλεσμα της συναλλαγής, το οποίο στην περίπτωση αυτή είναι κέρδος.

Θα μπορούσαμε βέβαια να το διατηρήσουμε αμιγή, εάν διαχωρίζαμε το αντίτιμο της πωλήσεως 58.000 σε 50.000 που είναι το κόστος και που θα καταχωρίζαμε στην πίστωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα» και σε 8.000, που είναι το κέρδος και που θα καταχωρίζαμε σε άλλο λογαριασμό αποτελεσματικό π.χ. «Κέρδη από εμπορεύματα».

Ας δούμε ένα παράδειγμα:

Η επιχείρηση Κ αγοράζει 20 σερβίτσια τσαγιού προς δρχ. 10.000 το ένα.

Να και η εικόνα που θα παρουσιάσει ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» μετά την αγορά.

### Εμπορεύματα

(Αγορά σερβίτσιων τσαγιού 20 × 10.000 = )	200.000
--	---------

Μέχρις εδώ ο λογαριασμός είναι αμιγής. Παρακολουθεί το περιουσιακό στοιχείο «Εμπορεύματα» και το υπόλοιπό του (σερβίτσια τσαγιού  $20 \times 10.000 = 200.000$ ) μας δείχνει πόσα και ποίας αξίας πρέπει να υπάρχουν στην αποθήκη.

Στη συνέχεια πωλεί 16 σερβίτσια προς δρχ. 12.500 το ένα και εισπράττει δρχ. 200.000 ( $16 \times 12.500$ ).

Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» θα παρουσιάζει τώρα νέα εικόνα όπως περιγράφεται αμέσως πιο κάτω:

#### Εμπορεύματα

<b>Αγορά</b> (Σερβίτσια τσαγιού $20 \times 10.000 =$ )	<b>Πώληση</b> (Σερβίτσια τσαγιού $16 \times 12.500 =$ )	200.000
200.000	16 × 12.500 =)	200.000

Τώρα ο λογαριασμός έγινε μικτός και το υπόλοιπό του μπορεί να μας παραπλανήσει. Πραγματικά, το υπόλοιπο, που παρουσιάζει, είναι μηδέν, αλλά γνωρίζομε ότι στην αποθήκη παραμένουν ακόμα απώλητα 4 σερβίτσια πρός δρχ. 10.000 το ένα. Επομένως ο λογαριασμός δεν συμφωνεί με την πραγματικότητα.

Έτσι καταλαβαίνομε ότι οι μικτοί λογαριασμοί δεν εκπληρώνουν το σκοπό τους, όπως οι αμιγείς. Εν τούτοις πολλές φορές δημιουργούμε στην πράξη μικτούς λογαριασμούς, γιατί διευκολύνουν τις εγγραφές επειδή χρεώνονται ή πιστώνονται αμέσως χωρίς να υπάρχει ανάγκη κάθε φορά να διαχωρίζεται κόστος και αποτέλεσμα.

Μικτούς λογαριασμούς τηρούμε επίσης όταν δεν γνωρίζομε την τιμή κόστους, ώστε να κινηθεί η πίστωση με την τιμή αυτή και να προσδιορισθεί το αποτέλεσμα. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που υπάρχει μεγάλη ποικιλία ειδών, οπότε η κοστολόγηση κάθε είδους είναι πολύ δύσκολη ή όταν για διάφορους λόγους δεν διαθέτουμε τα στοιχεία του κόστους (αναμένονται εξοδολόγια, ή αναμένεται απόφαση για κάποια ένστασή μας για τη δασμολόγηση των εμπορευμάτων κλπ.).

Στην ανάπτυξη του κεφαλαίου αυτού περιορισθήκαμε σε παράδειγμα πάνω στο λογαριασμό «Εμπορεύματα». Δεν πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι μόνο ο λογαριασμός αυτός γίνεται μικτός.

Σε μικτούς μπορούν να μετατραπούν οι λογαριασμοί αξίας, οι προσωπικοί, ακόμα και οι λογαριασμοί κυκλοφορίας.

#### 6.11 Εκκαθάριση μικτών λογαριασμών.

Ας δούμε τώρα πώς μπορούμε να αποκαταστήσουμε τους μικτούς λογαριασμούς και να τους μεταβάλομε σε αμιγείς. Η διαδικασία αυτή λέγεται **εκκαθάριση** και στηρίζεται στην εξής σκέψη: Αφού ο μικτός λογαριασμός περιέχει την αξία του περιουσιακού στοιχείου και κάποιο οικονομικό αποτέλεσμα κέρδος ή ζημία, θα πρέπει να διαχωρίσουμε το αποτέλεσμα αυτό και να το αφαιρέσουμε από το λογαριασμό, οπότε αυτός θα μετατραπεί σε αμιγή.

Η διαδικασία της εκκαθαρίσεως αρχίζει με την εξακρίβωση των αποθεμάτων, δηλαδή με τη διενέργεια απογραφής.

Θα μελετήσουμε την εκκαθάριση με το ακόλουθο παράδειγμα.

Στα βιβλία της επιχειρήσεως Λ ο λογαριασμός «εμπορεύματα» παρουσιάζει την πιο κάτω εικόνα:

#### Εμπορεύματα

3.000.000	2.400.000
-----------	-----------

Από την απογραφή προέκυψε ότι υπάρχει απόθεμα αξίας δρχ. 1.560.000.

### Εκκαθάριση

Ο λογαριασμός παρουσιάζει:

Κόστος αγοράς 3.000.000, αξία πωλήσεων 2.400.000 και υπόλοιπο 600.000.

Σύμφωνα με το υπόλοιπο του λογαριασμού, πρέπει στην αποθήκη να υπάρχουν εμπορεύματα αξίας δρχ. 600.000. Με την απογραφή όμως αποδείχθηκε ότι η αξία τους ανέρχεται σε δρχ. 1.560.000. Η διαφορά δρχ. 960.000 όπως είναι φανερό είναι κέρδος για την επιχείρηση δηλαδή  $1.560.000 - 600.000 = 960.000$ .

Στο ίδιο αποτέλεσμα φθάνομε και με άλλους τρόπους σκέψεως:

Π.χ.

— Κόστος εμπορευμάτων (χρέωση λ/σμού)	3.000.000
— Παραμένουν απώλητα (απογραφή)	<u>1.560.000</u>
— Έρα κόστος αυτών που πωλήθηκαν	1.440.000
— Αντίτιμο που εισπράχθηκε γι' αυτά που πωλήθηκαν (πίστωση λογαριασμού)	2.400.000
	<u><u>960.000</u></u>

ή,

— Έχουν πωληθεί εμπορεύματα (πίστωση λογαριασμού)	2.400.000
— Παραμένουν απώλητα (απογραφή)	<u>1.560.000</u>
— Σύνολο πωλήσεων που μπορεί να κάνει η επιχείρηση	3.960.000
— Κόστος αγοράς αυτών που μπορεί να πωλήσει (χρέωση λογαριασμού)	3.000.000
	<u><u>960.000</u></u>

Μετά τον προσδιορισμό του αποτελέσματος, θα γίνει η ημερολογιακή εγγραφή και η μεταφορά στους λογαριασμούς έτσι ώστε ο μικτός λογαριασμός να δείχνει πλέον ό,τι και η απογραφή. Σε περίπτωση κέρδους χρεώνεται ο μικτός λογαριασμός και πιστώνεται ο αποτελεσματικός λογαριασμός «**Κέρδη από .....**». Σε περίπτωση ζημίας πιστώνεται ο μικτός και χρεώνεται ο αποτελεσματικός «**Ζημίες από .....**».

Να οι λογιστικές εγγραφές στο παράδειγμά μας:

		Εμπορεύματα			960.000		
		Κέρδη από εμπορεύματα				960.000	

και μετά τη μεταφορά στους λογαριασμούς:

**Εμπορεύματα**

3.000.000	2.400.000
960.000	
<b>Κέρδη από εμπορεύματα</b>	
960.000	

Έτσι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» παρουσιάζει υπόλοιπο χρεωστικό  $3.960.000 - 2.400.000 = 1.560.000$  που συμφωνεί με την απογραφή.

Ας προσέξουμε τώρα ένα παράδειγμα με ζημία.

Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» στην επιχείρηση Ε παρουσιάζεται όπως παρακάτω:

**Εμπορεύματα**

380.000	216.000
---------	---------

Η απογραφή διεπίστωσε απόθεμα αξίας δρχ. 152.000.

**Εκκαθάριση**

— Κόστος αγοράς	380.000
— Αξία πωλήσεων	216.000
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	164.000
— Υπάρχουν όμως	152.000
— 'Αρα ζημία	12.000

Η ημερολογιακή εγγραφή:

			Ζημία από Εμπορεύματα  Εμπορεύματα Εκκαθάριση μικτού λογαριασμού				
				12.000		12.000	

Και οι λογαριασμοί μετά από τη μεταφορά:

Εμπορεύματα	Ζημία από εμπορεύματα
380.000	216.000
12.000	12.000

Θα μελετήσουμε στη συνέχεια την εκκαθάριση μικτού λογαριασμού, όταν αυτός είναι γενικός και υπάρχουν και ειδικοί.

Στην περίπτωση αυτή η τακτοποίηση γίνεται με σύγκριση απογραφής και υπολοίπων ειδικών λογαριασμών (και όχι με υπόλοιπο γενικού λογαριασμού). Θα δούμε το γιατί στο τέλος του παραδείγματος.

Παράδειγμα: Στα βιβλία της επιχειρήσεως Λ υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

Γενικός	Εμπορεύματα				
	6.000.000	2.500.000			
Ειδικοί	Βραχιόλια	Περιδέραια	Δακτυλίδια		
	1.500.000	200.000	4.000.000	1.800.000	500.000
					500.000

Δεδομένα απογραφής:

Βραχιόλια	1.600.000
Περιδέραια	1.500.000
Δακτυλίδια	100.000

### Εκκαθάριση

Θα προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα συγκρίνοντας τα δεδομένα των ειδικών λογαριασμών με τα στοιχεία της απογραφής. Έπειτα στην ημερολογιακή εγγραφή, που θα ακολουθήσει, θα κινηθεί ο γενικός λογαριασμός.

#### a) Βραχιόλια

— Κόστος αγοράς	1.500.000
— Αξία πωλήσεων	200.000
	<hr/>
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	1.300.000
— Υπάρχουν όμως	1.600.000
	<hr/>
‘Αρα κέρδος	300.000
	<hr/>

#### β) Περιδέραια

— Κόστος αγοράς	4.000.000
— Αξία πωλήσεων	1.800.000
	<hr/>
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	2.200.000
— Υπάρχουν όμως	1.500.000
	<hr/>
‘Αρα ζημία	700.000
	<hr/>

**γ) Δακτυλίδια**

— Κόστος αγοράς	500.000
— Αξία πωλήσεων	500.000
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	μηδέν
— Υπάρχουν όμως	100.000
<b>Άρα κέρδος</b>	<b>100.000</b>

Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση αυτή υπάρχουν κέρδη και ζημίες. Θα προβούμε σε μια ημερολογιακή εγγραφή για τα κέρδη και σε ξεχωριστή για τις ζημίες.

		Εμπορεύματα				
		Βραχιόλια				
			300.000	400.000		
		Δακτυλίδια		100.000		
		Κέρδη από				
		Εμπορεύματα				
		Εκκαθάριση μικτών λογαριασμών				
		Ζημίες από Εμπο-				
		ρεύματα				
		Εμπορεύματα				
		Περιδέραια				
			700.000			
		Εκκαθάριση μικτών λογαριασμών				

Μετά τη μεταφορά στους λογαριασμούς, αυτοί θα παρουσιάζονται όπως πιο κάτω:

**Εμπορεύματα**

6.000.000	2.500.000
400.000	700.000
<hr/>	<hr/>
6.400.000	3.200.000

**Βραχιόλια****Περιδέραια****Δακτυλίδια**

1.500.000	200.000	4.000.000	1.800.000	500.000	500.000
300.000			700.000	100.000	
<hr/>			<hr/>	<hr/>	
1.800.000	200.000	4.000.000	2.500.000	600.000	500.000

**Κέρδη εμπορευμάτων****Ζημίες εμπορευμάτων**

400.000	700.000
---------	---------

Οι ειδικοί λογαριασμοί συμφωνούν τώρα με την απογραφή. Άλλα και ο γενικός λογαριασμός «Εμπορεύματα» συμφωνεί επίσης στο σύνολο.

Θα δούμε τώρα πόσο παραπλανητικό θα ήταν το αποτέλεσμα αν η σύγκριση γινόταν με το υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού.

— Αγορές	6.000.000
— Πωλήσεις	2.500.000
— Πρέπει να υπάρχουν	3.500.000
— Υπάρχουν 1.600.000 + 1.500.000 + 100.000 =	3.200.000
<b>Ζημία</b>	<b>300.000</b>

Και είναι βέβαια σε τελική ανάλυση αριθμητικά το ίδιο αποτέλεσμα αλλά πόσο παραπλανητικό! Γιατί δεν αναφέρονται τα κέρδη από τα βραχιόλια και τα δακτυλίδια, τα οποία ωστόσο πραγματοποίησε η επιχείρηση, ενώ η ζημία από τα περιδέραια που είναι δρχ. 700.000 δεν επισημαίνεται. Ακόμη δεν προσδιορίζονται τα είδη που είναι κερδοφόρα ή ζημιογόνα ενώ δεν καθορίζονται επίσης οι ειδικοί λογαριασμοί που θα κινηθούν στην ημερολογιακή εγγραφή.

Ασκήσεις.

1. Στα βιβλία της επιχειρήσεως Λ υπάρχει ο λογαριασμός « Εμπορεύματα» όπως φαίνεται παρακάτω:

**Εμπορεύματα**

Žmogaus:

- α) Να γίνει εκκαθάριση του λογαριασμού δεδομένου ότι με την απογραφή διαπιστώθηκαν εμπορεύματα δρχ. 250.000.**

2. Κάνετε εκκαθάριση του μικτού λογαριασμού «προϊόντα» που παρουσιάζει χρέωση 1.000.000, πίστωση 750.000, αν διαιποτώθηκαν κατά την απογραφή προϊόντα:

- α) ΑΞΙΑΣ ΔΡΧ. 300.000  
 β) ΑΞΙΑΣ ΔΡΧ. 250.000  
 γ) ΑΞΙΑΣ ΔΡΧ. 100.000

3. Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» σε μια επιχείρηση έχει ως εξής:

**Εμπορεύματα**

Τι πρέπει να δείξει η απογραφή, ώστε να συμπεράνουμε ότι ο λογαριασμός είναι αμιγής:

4. Στο γενικό καθολικό μιας επιχειρήσεως υπάρχει ο λογαριασμός «εμπορεύματα» με χρέωση 1.800.000 και πίστωση 1.200.000. Στο αναλυτικό καθολικό, ο λογαριασμός εμπορεύματα αναλύεται στους ειδικούς:

- «Ρύζι» με χρέωση 600.000 και πίστωση 500.000.
  - «Στάρι» με χρέωση 1.200.000 και πίστωση 700.000.

**Ζητείται:**

- α) Να γίνει εκκαθάριση των λογαριασμών αν με την απογραφή διαπιστώθηκε ότι η επιχείρηση έχει στην αποθήκη της ρύζι αξίας δρχ. 180.000 και στάρι αξίας δρχ. 600.000.
- β) Να διατυπωθούν τα ημερολογιακά άρθρα.

5. Στο προηγούμενο παράδειγμα να επαναλάβετε την εκκαθάριση με δεδομένα απογραφής τη φορά αυτή ρύζι αξίας δρχ. 80.000 και στάρι αξίας δρχ. 550.000.

6. Ο Α. αγόρασε 2.000 κιλά πορτοκάλια προς δρχ. 7 το κιλό. Ακολούθως πώλησε 500 κιλά προς δρχ. 10 το κιλό και 1.200 κιλά προς δρχ. 12 το κιλό.

**Ζητείται:**

- α) Να απεικονίσετε τις πράξεις αυτές στο ημερολόγιο και στο καθολικό έτοι ώστε ο λογαριασμός «πορτοκάλια» να παραμείνει αμιγής.
- β) Να προσδιορίσετε το αποτέλεσμα των συναλλαγών αυτών.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

### ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ - ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

#### 7.1 Λογιστικά Βιβλία.

##### **α) Γενικά.**

**Λογιστικά** ονομάζομε τα βιβλία που μας χρειάζονται, για την τήρηση της λογιστικής. Τέτοια βιβλία είναι το *Ημερολόγιο*, το *Γενικό Καθολικό* κ.ά. όπως θα δούμε πιο κάτω.

Υπάρχουν όμως και άλλα βιβλία, όπως το *βιβλίο πρακτικών γενικής συνελεύσεως* σε μια εταιρεία ή το *3 ιβλίο επιταγών*, που ενώ παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες, εν τούτοις δεν είναι λογιστικά. Τα βιβλία αυτά ονομάζονται **μη λογιστικά ή εξωλογιστικά**.

Πολλές φορές ο Νόμος επιβάλλει την τήρηση ορισμένων βιβλίων, είτε αυτά, είναι λογιστικά είτε όχι. Στην περίπτωση αυτή τα βιβλία ονομάζονται **υποχρεωτικά**. Το Ημερολόγιο π.χ. και το Γενικό Καθολικό είναι βιβλία λογιστικά υποχρεωτικά. Το βιβλίο εταίρων, που τηρεί ο διαχειριστής σε μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης είναι μη λογιστικό, αλλά υποχρεωτικό βιβλίο. Τέλος κάθε οικονομικός οργανισμός, ανάλογα με τις ανάγκες του, μπορεί να τηρεί και άλλα βιβλία εκτός από τα υποχρεωτικά. Τα βιβλία αυτά λέγονται **προαιρετικά**.

Παρακάτω θα αναφέρομε τα κυριότερα λογιστικά βιβλία καθώς και περιπτώσεις μη λογιστικών βιβλίων.

##### **β) Κυριότερα λογιστικά βιβλία.**

1) **Βιβλίο απογραφών και ισολογισμών.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρίζεται η απογραφή και ο ισολογισμός. Επιβάλλεται στους εμπόρους από τον Εμπορικό Νόμο και στους επιτηδευματίες, που είναι υποχρεωμένοι να τηρούν βιβλία Δ' κατηγορίας από το Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.). (Για τα βιβλία των διαφόρων κατηγοριών θα μιλήσομε παρακάτω).

2) **Ημερολόγιο.** Στο ημερολόγιο εγγράφονται με τη γνωστή μας από περασμένο κεφάλαιο διγραφική διατύπωση όλες οι οικονομικές πράξεις. Το βιβλίο αυτό προβλέπεται από τον Εμπορικό Νόμο για τους εμπόρους. Το Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.) αναφερόμενο στους επιτηδευματίες που πρέπει να τηρούν βιβλία Δ' κατηγορίας ορίζει ότι αυτοί είναι υποχρεωμένοι να τηρούν λογιστικά βιβλία κατά την διπλογραφική μέθοδο και να εφαρμάζουν οποιοδήποτε λογιστικό σύστημα εγγραφών, που είναι σύμφωνο με τις γενικά αποδεκτές αρχές της λογιστικής.

Για την γραμμογράφηση και τήρηση του Ημερολογίου μιλήσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

**3) Γενικό καθολικό.** Στο βιβλίο αυτό αναπτύσσονται οι γενικοί ή περιληπτικοί και απλοί λογαριασμοί. Δεν προβλέπεται από τον Εμπορικό Νόμο. Είναι όμως υποχρεωτικό για τους επιτηδευματίες, στους οποίους όπως είναι γνωστό αναφέρεται το Π.Δ. 99/1977, (Κ.Φ.Σ.), το οποίο καθορίζει τα δεδομένα που πρέπει να προκύπτουν από τους λογαριασμούς του γενικού καθολικού.

**4) Αναλυτικά καθολικά.** Όπως γνωρίζομε Αναλυτικά Καθολικά είναι βιβλία, στα οποία περιλαμβάνονται οι ειδικοί λογαριασμοί (δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ) στους οποίους αναλύονται οι γενικοί ή περιληπτικοί. Διακρίνονται σε αναλυτικά καθολικά Α, που περιλαμβάνουν τους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς, σε αναλυτικά καθολικά Β, που περιέχουν τους τριτοβάθμιους κ.ο.κ. Τα βιβλία αυτά τηρούνται συνήθως σε καρτέλλες και παρουσιάζουν ποικιλία γραμμογραφήσεως κατά τις ανάγκες των Λογιστηρίων.

Έτσι έχουμε αναλυτικό καθολικό χρεωστών, όπου κάθε χρεώστης παρακολουθείται με ιδιαίτερο λογαριασμό, αναλυτικό καθολικό προμηθευτών, εμπορευμάτων κλπ.

Το Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.) αναφέρεται στα αναλυτικά καθολικά και καθορίζει τα δεδομένα που πρέπει να προκύπτουν από αυτά.

**5) Βιβλίο ταμείου.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρίζονται αναλυτικά οι εισπράξεις και οι πληρωμές.

**6) Βιβλίο ισοζυγίων.** Στο βιβλίο ισοζυγίων αναγράφονται τα ισοζύγια, μηνιαία ή ετήσια για τα οποία θα μιλήσουμε σε άλλο κεφάλαιο, καθώς και τα ισοζύγια αναλυτικών καθολικών.

#### γ) Περιπτώσεις μη λογιστικών βιβλίων.

**1) Βιβλίο λήξεως γραμματίων εισπρακτέων.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρίζονται όλες οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια, που έχει να εισπράξει η επιχείρηση. Σε ιδιαίτερες στήλες του βιβλίου σημειώνεται η ημερομηνία που η επιχείρηση απέκτησε τη συναλλαγματική ή το γραμμάτιο, η ημερομηνία λήξεως, το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του αποδέκτη ή εκδότη κ.ά.

**2) Βιβλίο λήξεως γραμματίων πληρωτέων.** Παράλληλα προς το προηγούμενο λειτουργεί και το βιβλίο αυτό στο οποίο καταγράφονται τα ανάλογα στοιχεία για τις συναλλαγματικές που έχει αποδεχθεί η επιχείρηση ή τα γραμμάτια που έχει εκδόσει σε διαταγή τρίτων.

**3) Βιβλία πρακτικών.** Σύμφωνα με το Π.Δ. 99/1977 στην ανώνυμη εταιρεία πρέπει να τηρείται βιβλίο πρακτικών της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων, και βιβλίο πρακτικών Διοικητικού Συμβουλίου.

Επίσης στην εταιρεία περιορισμένης ευθύνης βιβλίο πρακτικών συνελεύσεως των εταίρων και βιβλίο πρακτικών Διαχειρίσεως.

**4) Βιβλίο εταίρων.** Το βιβλίο ιτούτο προβλέπεται για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, από το Π.Δ. που αναφέρομε παραπάνω, ως επίσης και από το Ν. 3190/55, άρθρ. 25, και περιλαμβάνει τα ονόματα των εταίρων, τις διευθύνσεις τους, τις μερίδες συμμετοχής τους κ.ά.

#### δ) Νομικές διατάξεις.

Τα υποχρεωτικά βιβλία πρέπει πριν χρησιμοποιηθούν να θεωρηθούν από τον Οικονομικό Έφορο. Κατά τη θεώρηση βεβαιώνεται η αρίθμηση των σελίδων και

μονογράφεται κάθε σελίδα από τον οικονομικό έφορο. Στην τελευταία σελίδα του βιβλίου καταχωρίζεται η πράξη της θεωρήσεως, υπογράφεται, σφραγίζεται και χαρτοσημαίνεται.

Κατά τη χρησιμοποίηση των φύλλων των βιβλίων δεν επιτρέπεται να υπάρχουν κενά διαστήματα, σβησίματα, ξυσίματα, παραπομπές στο περιθώριο κλπ. Απαγορεύεται ακόμη η αφαίρεση, πρόσθεση ή αντικατάσταση φύλλων.

Η ενημέρωση των βιβλίων αυτών πρέπει να γίνεται στην Ελληνική γλώσσα εκτός από μερικές εξαιρέσεις και μέσα στις προθεσμίες που αναφέρει ο νόμος.

## 7.2 Δικαιολογητικά έγγραφα.

Δικαιολογητικά έγγραφα ονομάζονται εκείνα, στα οποία στηρίζονται οι λογιστικές εγγραφές. Γνωρίζομε ότι κάθε ημερολογιακό άρθρο πρέπει να έχει ένα δικαιολογητικό. Τέτοια δικαιολογητικά είναι τα διάφορα έγγραφα πωλήσεων, όπως τιμολόγια πωλήσεων ή αγορών, φορτωτικές, συμβόλαια, δελτία παραγγελιών, επιστολές, πιστωτικά σημειώματα, δελτία εισαγωγής - εξαγωγής, αποδείξεις πληρωμών κλπ.

Τα δικαιολογητικά έγγραφα δεν διασφαλίζουν μόνο το κύρος της εγγραφής, αλλά διευκολύνουν και τον έλεγχο αυτών, που διαχειρίζονται διάφορα περιουσιακά στοιχεία.

Για τους λόγους αυτούς τα έγγραφα αυτά πρέπει να αρχειοθετούνται συστηματικά και να φυλάσσονται, ώστε να είναι εύκολη η ανεύρεσή τους όταν χρειασθεί.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΘΟ

### ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

#### **8.1 Ο κίνδυνος σφαλμάτων.**

Γνωρίζομε ότι κάθε οικονομικό γεγονός, που επηρεάζει την οικονομική κατάσταση μιας επιχειρήσεως, αποτυπώνεται με τη μορφή ημερολογιακής εγγραφής στο ημερολόγιο. Από εκεί μεταφέρεται στα άλλα λογιστικά βιβλία όπως στο γενικό καθολικό και στα αναλυτικά καθολικά. Με την έκταση όμως που προσλαμβάνει έτσι η λογιστική εργασία και καθώς οι εγγραφές επαναλαμβάνονται, πολλαπλασιάζονται και οι πιθανότητες λαθών.

Έτσι ένα λάθος που γίνεται στο ημερολόγιο είτε από κακή οικονομική ανάλυση της πράξεως, είτε από λάθος γραφής κλπ. μεταπέδα στα καθολικά, αφού το ημερολόγιο είναι η πηγή ενημερώσεως των άλλων βιβλίων. Άλλα και οι εγγραφές στα καθολικά μπορεί να περιέχουν σφάλματα, έστω και αν η ημερολογιακή διατύπωση είναι σωστή.

#### **8.2 Περιπτώσεις λογιστικών σφαλμάτων.**

Θα αναφέρομε περιληπτικά περιπτώσεις λογιστικών σφαλμάτων.

##### **α) Σφάλματα στο ημερολόγιο.**

— Παράλειψη καταχωρίσεως μιας εγγραφής (π.χ. αγοράσθηκε μετρητοίς ένα γραφείο και το λογιστήριο δεν καταχώρισε την εγγραφή).

— Καταχώριση μιας εγγραφής δύο ή και περισσότερες φορές (π.χ. πληρώθηκε ο λογαριασμός του ηλεκτρικού και το λογιστήριον καταχώρισε από παραδρομή δύο φορές την σχετική πράξη)

— Χρέωση ή πίστωση άλλων λογαριασμών στη θέση των σωστών (π.χ. στην περίπτωση που αγοράζεται ένα γραφείο με άμεση εξόφληση της αξίας του και χρεώνεται ο λογαριασμός «χρεώστες» ή «μηχανήματα» αντί για το σωστό «έπιπλα» κλπ.).

— Χρέωση ή πίστωση λογαριασμού με λάθος ποσά (π.χ. πληρωμή φόρου δρχ. 5.800 καταχωρίζεται με ποσό 5.300 ή 8.500 κλπ.).

— Εσφαλμένη άθροιση στις στήλες χρεώσεως ή πιστώσεως (π.χ. **50.000 + 65.000 + 45.000 = 190.000** αντί **160.000**).

##### **β) Σφάλματα στο γενικό καθολικό.**

Εδώ παρουσιάζονται δύο ειδών σφάλματα:

Αυτά που προέρχονται από σωστή μεταφορά λανθασμένης εγγραφής του ημερολογίου και σφάλματα που γίνονται μόνο στο καθολικό παρ' όλο ότι η ημερολογιακή εγγραφή είναι σωστή.

Να μερικές περιπτώσεις:

— Παράλειψη καταχωρίσεως μιας εγγραφής (π.χ. στην περίπτωση της αγοράς ενός γραφείου που αναφέραμε παραπάνω, έγινε η σωστή ημερολογιακή εγγραφή, αλλά λησμονήθηκε η μεταφορά της στο καθολικό).

— Καταχώριση μιας εγγραφής περισσότερες φορές (π.χ. στο προηγούμενο παράδειγμα έστω ότι έγινε και η μεταφορά στο καθολικό αλλά ύστερα από παραδρομή του υπαλλήλου επαναλαμβάνεται μια φορά ακόμη).

— Χρέωση ή πίστωση άλλων λογαριασμών στη θέση των σωστών (π.χ. ενώ σύμφωνα με το ημερολογιακό άρθρο πρέπει να χρεωθεί ο λογαριασμός «εμπορεύματα» και να πιστωθεί ο λογαριασμός «προμηθευτές» στο καθολικό, χρεώνεται ο λογαριασμός «ταμείο» ή «μεταφορικά μέσα» και πιστώνεται ο λογαριασμός «γραμμάτια πληρωτέα» κλπ.).

— Χρέωση αντί για πίστωση ενός λογαριασμού και αντίστροφα (π.χ. στο προηγούμενο παράδειγμα αντί να χρεωθεί ο λογαριασμός «εμπορεύματα» και να πιστωθεί ο λογαριασμός «προμηθευτές», χρεώνεται ο τελευταίος και πιστώνεται ο πρώτος).

— Χρέωση ή πίστωση λογαριασμού με ποσά διαφορετικά από τα ποσά του ημερολογίου (π.χ. ενώ στο ημερολόγιο χρεώνεται ο λογαριασμός «γραμμάτια εισπρακτέα» με 100.000 στο Καθολικό χρεώνεται με 10.000 κλπ.).

— Λάθος άθροιση.

### **γ) Σφάλματα στο αναλυτικό καθολικό.**

Τα σφάλματα αυτά είναι παρόμοια με εκείνα του γενικού καθολικού.

### **8.3 Επισήμανση σφαλμάτων.**

Ας δούμε τώρα πώς μπορούμε να επισημάνομε τα σφάλματα:

#### **a) Στο ημερολόγιο.**

Η ασυμφωνία στα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως αφού βέβαια τα αθροίσματα αυτά έχουν ελεγχθεί σημαίνει λάθος στα επί μέρους ποσά, εκτός αν υπάρχει περίπτωση συμψηφισμού.

#### **Παράδειγμα**

#### **Λάθος στα επί μέρους ποσά:**

36.000	36.000
14.000	41.000
10.000	10.000
8.000	8.000
12.000	12.000
<b>20.000</b>	<b>20.000</b>
<hr/> <b>100.000</b>	<hr/> <b>127.000</b>

<b>Περίπτωση Συμψηφισμού</b>	
<b>36.000</b>	<b>16.000</b>
<b>14.000</b>	<b>41.000</b>
<b>10.000</b>	<b>10.000</b>
<b>8.000</b>	<b>8.000</b>
<b>12.000</b>	<b>12.000</b>
<b>20.000</b>	<b>13.000</b>
<hr/>	<hr/>
<b>100.000</b>	<b>100.000</b>

Η ορθότητα των άλλων στοιχείων της εγγραφής (ποιοί λογαριασμοί χρεώνονται και ποιοι πιστώνονται) ελέγχονται μόνο από τα δικαιολογητικά των εγγραφών.

### **β) Στο Γενικό Καθολικό.**

Η επανάληψη της εργασίας μεταφοράς εγγραφών από το ημερολόγιο στο καθολικό, εφόσον οι ημερολογιακές εγγραφές έχουν ελεγχθεί, είναι ο ασφαλέστερος τρόπος για να επισημανθούν λάθη στο γενικό καθολικό.

Η εργασία αυτή όμως δεν είναι εύκολη και για τον λόγο αυτό καταφεύγομε σε ένα άλλο σύστημα ελέγχου, που δεν είναι βέβαια τόσο ασφαλές, είναι όμως περισσότερο εύκολο.

Σύμφωνα με το σύστημα αυτό αθροίζονται οι χρεώσεις και οι πιστώσεις όλων των λογαριασμών του καθολικού και τα αθροίσματά τους συγκρίνονται με τα αντίστοιχα αθροίσματα στις στηλες χρεώσεως και πιστώσεως του ημερολογίου. Αν τα ποσά του ημερολογίου έχουν επαναληφθεί στο καθολικό, αυτό σημαίνει ότι τα αθροίσματα αυτά θα είναι ίσα.

Τα στοιχεία αυτά του γενικού καθολικού για τον έλεγχο περιέχονται σε ένα ειδικό λογιστικό πίνακα, που καταρτίζομε και που λέγεται **ισοζύγιο**.

Έτσι αν έχομε ασυμφωνία στα ποσά χρεώσεως και πιστώσεως λογαριασμών και ημερολογίου, μπορούμε να υποθέσουμε ότι κάποια εγγραφή έχει παραληφθεί ή επαναληφθεί ή μεταφερθεί στο καθολικό αντίστροφα απ' ό,τι έπρεπε (κάποιος λογαριασμός χρεώθηκε αντί να πιστωθεί κλπ) ή ακόμη ότι έχει αντιγραφεί λάθος ποσό. Και εδώ υπάρχει ο κίνδυνος να μας διαφύγει λάθος αν υπάρχει περίπτωση συμψηφισμού. Με το σύστημα αυτό βέβαια δεν διαπιστώνεται η χρέωση ή η πίστωση του σωστού λογαριασμού.

### **γ) Στα αναλυτικά καθολικά.**

Εδώ η εργασία είναι ανάλογη προς εκείνη που γίνεται για τον έλεγχο του γενικού καθολικού. Το ισοζύγιο που καταρτίζεται όμως ελέγχει την συμφωνία των ειδικών λογαριασμών με τον γενικό.

### **8.4 Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων.**

Αναφέρομε παρακάτω περιληπτικά τρόπους διορθώσεως σφαλμάτων, που έγιναν σε λογιστικά βιβλία. Παραδείγματα δίνονται στις πιο δύσκολες περιπτώσεις για να βοηθηθεί ο μαθητής.

**α) Στο ημερολόγιο.**

— **Παράλειψη εγγραφής.** Καταχωρίζεται η εγγραφή που έχει παραλειφθεί. Η περίπτωση είναι απλή και δεν χρειάζεται παράδειγμα.

— **Επανάληψη εγγραφής.** Ακυρώνεται η μία που πλεονάζει και διορθώνονται τα αθροίσματα στις στήλες χρεώσεως και πιστώσεως. Και αυτή η περίπτωση είναι απλή.

— **Χρέωση ή πίστωση άλλων λογαριασμών στη θέση των σωστών.** Γίνεται αντίστροφη εγγραφή της εσφαλμένης (αυτό λέγεται **αντιλογισμός**) και ακολουθεί η σωστή διατύπωση:

**Παράδειγμα 1°**

σωστή εγγραφή:

		Χρεώστες			10.000		10.000	
			Ταμείο					

έχει καταχωρισθεί λάθος, ως προς τους λογαριασμούς:

		Εμπορεύματα			10.000		10.000	
			Προμηθευτές					

διόρθωση (ολικός αντιλογισμός):

		Προμηθευτές			10.000		10.000	
			Εμπορεύματα					

και η σωστή εγγραφή:

		Χρεώστες			10.000		10.000	
			Ταμείο					

**Παράδειγμα 2°**

σωστή εγγραφή:

		Έπιπλα και σκεύη			30.000		30.000	
			Ταμείο					

Έχει καταχωρισθεί λάθος ως προς ένα λογαριασμό:

		Έπιπλα & Σκεύη		30.000		
		Πιστωτές			30.000	

διόρθωση (μερικός αντιλογισμός):

		Πιστωτές		30.000		
		Ταμείο			30.000	

— Χρέωση ή Πίστωση με λάθος ποσό. Η διόρθωση γίνεται με νέα εγγραφή.

#### Παράδειγμα 1°

Τα ποσά της παρακάτω εγγραφής είναι λανθασμένα. Τα σωστά είναι 20.000.

		Ταμείο		15.000		
		Χρεώστες			15.000	

Η διόρθωση θα γίνει με συμπληρωματική εγγραφή:

		Ταμείο		5.000		
		Χρεώστες			5.000	

#### Παράδειγμα 2°

Στο ίδιο παράδειγμα υποθέτουμε ότι τα σωστά ποσά είναι 12.000.

Η διόρθωση θα γίνει ως εξής:

		Χρεώστες		3.000		
		Ταμείο			3.000	

— Λάθος άθροιση. Στην περίπτωση αυτή διαγράφεται το λανθασμένο ποσό έτσι, ώστε να μη εμποδίζεται η ανάγνωσή του και αναγράφεται το σωστό.

π.χ. 3.876.416

#### β) στο γενικό καθολικό.

Η διόρθωση γίνεται ή με την καταχώριση της εγγραφής που έχει παραλειφθεί ή με την διαγραφή των ποσών, ή τίτλου λογαριασμού που γίνεται έτσι, ώστε αυτό που διαγράφεται να μπορεί να διαβάζεται, και την αναγραφή του σωστού.

Στη περίπτωση διορθώσεως ποσών πρέπει να εξετάσομε μήπως η διόρθωση αυτή επηρεάζει αθροίσματα, οπότε πρέπει και αυτά να αποκατασταθούν.

#### γ) στα αναλυτικά καθολικά.

Η διόρθωση γίνεται με τρόπο ανάλογο εκείνης του γενικού καθολικού.

### **Ασκήσεις.**

1. Στο λογιστήριο της επιχειρήσεως Ε διαπιστώθηκαν τα επόμενα λάθη:

α) Για αγορά εμπορευμάτων δρχ. 100.000 με πίστωση, χρεώθηκε ο λογαριασμός «προμηθευτές» για δρχ. 100.000 και πιστώθηκε ο λογαριασμός εμπορεύματα για το ίδιο ποσό.

β) Για εξόφληση υποχρεώσεως δρχ. 20.000 προς τον πιστωτή Γ. Δάρα χρεώθηκε ο πιστωτής Γ. Δάρας και πιστώθηκε ο λογαριασμός «γραμμάτια πληρωτέα».

γ) Για αγορά επιτίτλων αξίας δρχ. 50.000 σε μετρητά δεν έγινε καμιά εγγραφή.

**Ζητείται:**

Να υποδείξετε τρόπο επανορθώσεως των σφαλμάτων.

2. Στο Γενικό καθολικό της επιχειρήσεως Δ διαπιστώθηκαν τα παρακάτω λάθη:

α) Εγγραφή του ημερολογίου, στην οποία χρεώνεται ο λογαριασμός «ταμείο» με δρχ. 60.000 και πιστώνεται ο λογαριασμός «εμπορεύματα» με το ίδιο ποσό δεν μεταφέρθηκε.

β) Στη χρέωση του λογαριασμού «καταθέσεις» καταχωρίσθηκε ποσό δρχ. 51.000 στη θέση του σωστού που είναι δρχ. 15.000.

**Ζητείται:**

Να υποδείξετε τρόπο αποκαταστάσεως των σφαλμάτων.

### **8.5 Το ισοζύγιο.**

#### **α) Περιγραφή.**

Το ισοζύγιο είναι λογιστική κατάσταση, που περιλαμβάνει όλους τους λογαριασμούς του καθολικού με τα σύνολα της χρεώσεως και πιστώσεως καθώς και τα υπόλοιπα που παρουσιάζει ο κάθε ένας.

Συντάσσεται με την παρακάτω μορφή:

α/α	Σ Γ Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1	2	3	4	5	6	7

Καθώς παρατηρούμε, το ισοζύγιο περιλαμβάνει 7 στήλες.

Στη στήλη 1 σημειώνεται ο αύξων αριθμός.

Στη στήλη 2 γράφεται ο αριθμός της σελίδας του καθολικού, όπου βρίσκεται ο λογαριασμός.

Στη στήλη 3 καταχωρίζεται ο τίτλος του λογαριασμού.

Στη στήλη 4 εγγράφεται το άθροισμα της χρεώσεως του λογαριασμού ενώ στη στήλη 5 το άθροισμα της πιστώσεως.

Στη στήλη 6 σημειώνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού και στη στήλη 7 το πιστωτικό υπόλοιπο.

#### **β) Σύνταξη ισοζυγίου.**

Θα δούμε στη συνέχεια πώς συντάσσεται ένα ισοζύγιο.

#### **Παράδειγμα.**

Υποθέτομε ότι στο γενικό καθολικό μιας επιχειρήσεως υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

Ταμείο		Εμπορεύματα		Χρεώστες	
200.000	20.000	200.000	400.000	40.000	20.000
100.000	80.000	300.000		50.000	
50.000		100.000		10.000	
350.000	100.000	600.000	400.000	100.000	20.000
Πιστωτές		Γραμμάτια πληρωτέα		Γραμμάτια εισπρακτέα	
10.000	55.000	10.000	30.000	10.000	10.000
5.000					
15.000	55.000	10.000	30.000	10.000	10.000
'Επιπλα και σκεύη		Κεφάλαιο		Ενοίκια ακινήτων	
80.000	20.000		576.000		15.000
					15.000
80.000	20.000		576.000		30.000
Μισθοδοσία			Εργοδοτικές εισφορές		
30.000			8.000		
30.000			8.000		
60.000			16.000		

Για τη σύνταξη του ισοζυγίου υπολογίζονται τα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως κάθε λογαριασμού και προσδιορίζονται τα υπόλοιπα.

Στους παραπάνω λογαριασμούς έχουν υπολογισθεί τα αθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως, ενώ ο προσδιορισμός των υπολοίπων είναι σχετικά εύκολος.

· Μετά από αυτό συμπληρώνομε τον πίνακα του Ισοζυγίου, που θα παρουσιάσει πια την εξής εικόνα.

## ΙΣΟΖΥΓΙΟ

α/α	Σ Γ Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Ταμείο	350.000	100.000	250.000	—
2		Εμπορεύματα	600.000	400.000	200.000	—
3		Χρεώστες	100.000	20.000	80.000	—
4		Πιστωτές	15.000	55.000	—	40.000
5		Γραμμάτια πληρωτέα	10.000	30.000	—	20.000
6		Γραμμάτια εισπρακτέα	10.000	10.000	—	—
7		Έπιπλα και σκεύη	80.000	20.000	60.000	—
8		Κεφάλαιο	—	576.000	—	576.000
9		Ενοίκια ακινήτων	—	30.000	—	30.000
10		Μισθοδοσία	60.000	—	60.000	—
11		Εργοδοτικές εισφορές	16.000	—	16.000	—
			1.241.000	1.241.000	666.000	666.000
			<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

**γ) Παρατηρήσεις.**

Με τη σύνταξη του ισοζυγίου παρατηρούμε τα εξής:

1. Το άθροισμα της στήλης χρεώσεως είναι ίσο προς το άθροισμα της στήλης πιστώσεως. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι σε κάθε ποσό χρεώσεως καθώς γνωρίζομε αντίστοιχεί ισόποση πίστωση.

2. Τα αθροίσματα των στηλών των υπολοίπων είναι μεταξύ τους ίσα, γιατί οι λογαριασμοί που παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο είναι λογαριασμοί του ενεργητικού, ενώ όσοι παρουσιάζουν πιστωτικό είναι λογαριασμοί του παθητικού ή της καθαρής περιουσίας. Γνωρίζομε δε ότι  $E = P + K.P.$

3. Το ισοζύγιο και το ημερολόγιο συνδέονται με μια αριθμητική συμφωνία. Τα αθροίσματα των στηλών χρεώσεως και πιστώσεως στο ισοζύγιο πρέπει να είναι ίσα με τα αθροίσματα που παρουσιάζουν οι αντίστοιχες φτήλες στο ημερολόγιο.

**δ) Είδη ισοζυγίων.**

Στην πράξη συντάσσομε ισοζύγια για διάφορους λόγους και με διαφορετικό περιεχόμενο. Έτσι έχομε περισσότερα είδη ισοζυγίου.

Θα αναφέρουμε τα σπουδαιότερα από αυτά.

1. **Ισοζύγιο γενικού καθολικού** είναι το ισοζύγιο, που περιλαμβάνει τους λογαριασμούς του γενικού καθολικού.

2. **Ισοζύγιο αναλυτικού καθολικού.** Το ισοζύγιο αυτό περιλαμβάνει λογαριασμούς του αναλυτικού καθολικού και συντάσσεται για την επαλήθευση της συμφωνίας ανάμεσα στο γενικό λογαριασμό και στους ειδικούς, στους οποίους αυτός αναλύεται. Επομένως στο ισοζύγιο αυτό, τα αθροίσματα των στηλών χρεώσεως και πιστώσεως δεν θα είναι μεταξύ τους ίσα, εκτός αν ο γενικός λογαριασμός είναι εξισωμένος. Ακόμα είναι φανερό ότι δεν πρέπει να αναζητείται συμφωνία αθροισμάτων στις στήλες των υπολοίπων. Τέλος δεν υπάρχει σχέση αριθμητικής συμφωνίας μεταξύ του ισοζυγίου αυτού και του ημερολογίου.

**3. Ισοζύγια περιοδικά.** Τα ισοζύγια αυτά συντάσσονται σε ορισμένες χρονικές περιόδους, κατά μήνα π.χ. και παρουσιάζουν την κίνηση ορισμένης περιόδου, δηλαδή αυτής που μεσολάβησε από το προηγούμενο ισοζύγιο.

**4. Ισοζύγια ανακεφαλαιωτικά.** Στα ισοζύγια αυτά έχομε την κίνηση όλων των λογαριασμών από την πρώτη εγγραφή των βιβλίων και έπειτα.

Συχνά στην πράξη ακούμε να μιλούν για **προσωρινά**, και **οριστικά** ισοζύγια. Είναι και τα δύο ισοζύγια **ανακεφαλαιωτικά**.

Το ανακεφαλαιωτικό π.χ. ισοζύγιο, που συντάσσεται τον τελευταίο μήνα και περιέχει την κίνηση όλων των λογαριασμών και για όλη τη χρήση, ονομάζεται προσωρινό. Λέγεται δε προσωρινό, γιατί μετά από αυτό ακολουθεί η επαλήθευση των υπολοίπων των λογαριασμών, δηλαδή η απογραφή και η συγκέντρωση των αποτελεσματικών λογαριασμών, για τον προσδιορισμό του τελικού αποτελέσματος.

Μετά την απογραφή και την ενδεχόμενη διόρθωση των υπολοίπων των λογαριασμών και μετά τη μεταφορά των αποτελεσματικών λογαριασμών στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως», οπότε οι λογαριασμοί αυτοί εξισώνονται, γίνεται η σύνταξη νέου ισοζυγίου. Το ισοζύγιο αυτό είναι επίσης ανακεφαλαιωτικό. Περιέχει την κίνηση όλων των λογαριασμών από την αρχή της περιόδου και επί πλέον το τελικό αποτέλεσμα των εργασιών της επιχειρήσεως. Λέγεται οριστικό ισοζύγιο και από αυτό συντάσσεται ο ισολογισμός. Στο ισοζύγιο αυτό οι αποτελεσματικοί λογαριασμοί εκτός από το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» είναι εξισωμένοι.

#### **ε) Χρησιμότητα του ισοζυγίου.**

Από όσα είπαμε παραπάνω φαίνεται πόσο χρήσιμα είναι τα ισοζύγια για τον έλεγχο των αριθμητικών συμφωνιών και την ανακάλυψη λαθών. Άλλα τα ισοζύγια με τα συγκεντρωμένα στοιχεία που περιέχουν μας είναι απαραίτητα και για τον έλεγχο της πορείας των οικονομικών των οργανισμών. Πραγματικά, συσχετίζοντας τα στοιχεία των λογαριασμών μπορεί η Διοίκηση του οικονομικού οργανισμού να σχηματίσει ακριβή εικόνα της οικονομικής θέσεως και να πάρει τα ανάλογα μέτρα. Αυξημένες απαιτήσεις από πωλήσεις με το σύστημα των δόσεων χωρίς να ακολουθείται ο ρυθμός ρευστοποίησεως, που έχει προγραμματισθεί, μπορεί να οδηγήσει σε κατάργηση του συστήματος αυτού. Ακόμα με τη σύγκριση των περιοδικών ισοζυγίων μπορεί να επισημανθεί έγκαιρα εμφάνιση απροβλέπτων δαπανών ή φθορών, οι οποίες ίσως οφείλονται σε κακή συντήρηση ή άλλα αίτια.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

### ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΩΝ

#### 9.1 Γενικά.

Στην αρχή του βιβλίου αυτού, μιλώντας για τη σημασία της λογιστικής, είπαμε ότι το Κράτος ενδιαφέρεται άμεσα για τη λογιστική που τηρούν οι διάφοροι οικονομικοί οργανισμοί. Και ο λόγος είναι φανερός. Η λογιστική προσδιορίζει το οικονομικό αποτέλεσμα — εισόδημα και το Κράτος φορολογεί το εισόδημα αυτό. Επομένως έχει κάθε δικαιολογία να παρεμβαίνει και να ζητά από τα διάφορα λογιστήρια να εξασφαλίζουν ορισμένες πληροφορίες, που του χρειάζονται, ώστε να μπορεί να ελέγχει κάθε φορά αν το αποτέλεσμα είναι πραγματικό ή εικονικό.

Έτσι σε μια κατηγορία προσώπων, που ονομάζει επιτηδευματίες, επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις σχετικά με την τήρηση λογιστικών βιβλίων κλπ.

Ας δούμε κάπως λεπτομερέστερα το θέμα αυτό.

Πρώτα-πρώτα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι τις υποχρεώσεις αυτές τις επιβάλλει με το Π.Δ. 99/1977 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποίήσεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» (Κώδιξ Φορολογικών Στοιχείων) που πολλές φορές αναφέραμε μέχρι τώρα.

Το Π.Δ. αυτό αφορά στους επιτηδευματίες. Επιτηδευματίας είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί μέσα στα όρια της Ελλάδας οιαδήποτε επιχείρηση (εμπορική, βιομηχανική) ή ακόμα επάγγελμα κερδοσκοπικό, βιοποριστικό ή ελευθέριο.

Οι επιτηδευματίες λοιπόν αυτοί, για τους οποίους υπάρχουν και μερικές εξαιρέσεις, κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες τηρήσεως βιβλίων με βάση τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποίησαν κατά την προηγούμενη οικονομική περίοδο.

Να και ο σχετικός πίνακας.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΒΙΒΛΙΩΝ		ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ			
Πρώτη	Μέχρι και				14.000.000
Δεύτερη	Από	14.000.001	μέχρι	και	40.000.000
Τρίτη	>	40.000.001	>	>	50.000.000
Τέταρτη	>	50.000.001		>	πάνω

Θα δούμε τώρα ποια βιβλία επιβάλλονται για κάθε μια κατηγορία.

## 9.2 Βιβλία πρώτης κατηγορίας.

Στην κατηγορία αυτή έχουμε ένα μόνο βιβλίο, που ονομάζεται βιβλίο **αγορών**, στο οποίο καταχωρίζονται όλες οι αγορές εμπορευσίμων αγαθών είτε αυτές γίνονται σε μετρητά είτε με πίστωση. Επίσης σε ιδιαίτερη στήλη του βιβλίου αυτού καταχωρίζονται οι αγορές των αγαθών που προορίζονται για μόνιμη εκμετάλλευση (δηλαδή περιουσιακών στοιχείων πάγιου ενεργητικού).

Ακόμη για κάθε αγορά ή εγγραφή πρέπει να αναγράφεται στο βιβλίο:

- Η χρονολογία που εκδόθηκε ή που έφθασε στα χέρια του επιτηδευματία το στοιχείο της αγοράς κλπ. (τιμολόγιο πωλήσεως, τιμολόγιο αγοράς κλπ.).
- Τα στοιχεία των δικαιολογητικών της αγοράς ή της εγγραφής π.χ. τιμολόγιο No 15/10.2.78 ή πιστωτικό σημείωμα No 2/5.1.78 κλπ.

- Η αξία της αγοράς.

Τέλος στο βιβλίο καταχωρίζονται και οι επιστροφές των αγορών καθώς και οι εκπτώσεις που δέχεται ο επιτηδευματίας και για τις οποίες εκδίδονται πιστωτικά σημειώματα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω το βιβλίο αγορών μπορεί να έχει την εξής εικόνα:

Χρονολογία	Στοιχεία δικαιολογητικού	Αιτιολογία	Αξία αγαθών		Αξία
			Εμπο/σιήμων	Παγίων	
					Επιστροφών ή Εκπτώσεων

Ας πάρομε το ακόλουθο παράδειγμα για εφαρμογή:

Ο κρεοπώλης Α.Β. έχει καταταγεί στην Α. κατηγορία και τηρεί βιβλίο αγορών.

Το μήνα Φεβρουάριο έκαμε τις εξής οικονομικές πράξεις:

— 1/2 Αγόρασε επαγγελματικό ψυγείο αξίας δρχ. 120.000 (Τιμολόγιο No A/512/1.2.78 Αποστόλου).

— 2/2 Αγόρασε εμπορεύματα (κρέατα) αξίας δρχ. 50.000 με πίστωση (Τιμολόγιο No 202/2.2.78 Χατζηγιάννη).

— 3/2 Ο Αποστόλου χορηγεί έκπτωση 10% επι της αξίας του ψυγείου. (Πιστωτικό σημείωμα No 4/3.2.78 Αποστόλου).

Ας δούμε πώς θα γίνουν οι καταχωρήσεις αυτές.

Χρονολ.	Στοιχεία δικαιολογητικού	Αιτιολογία	Αξία αγορών		Αξία Επιστροφών ή Εκπτώσεων
			Εμπ/μων	Παγίων	
1978 Φεβρ. 1	TΝo A/512/1.2 78 Αποστόλου	Αγορά ψυγείου	—	120.000	—
» 2	TΝo 202/2.2.78 Χατζηγιάννη	Αγορά εμπορευμάτων (κρέας) Έκπτωση για την	50.000	—	—
» 3	Πιστωτ. σημείωμα 4/3.2.78 'Α- ποστόλου	αγορά ψυγείου 10% × 120.000	—	—	12.000

Το βιβλίο αγορών πρέπει να ενημερώνεται μέσα σε 6 μέρες από τότε που εκδόθηκε ή που έφθασε στα χέρια του επιτηδευματία το σχετικό δικαιολογητικό.

Ακόμα, πριν χρησιμοποιηθεί, πρέπει να θεωρείται από τον Οικονομικό Έφορο και να χαρτοσημαίνεται. Η χαρτοσήμανση γίνεται με την επικόλληση κινητού τέλους χαρτοσήμου, 10 δρχ. για κάθε 100 φύλλα.

### 9.3 Βιβλία δεύτερης κατηγορίας.

Στη δεύτερη κατηγορία επιβάλλεται η τήρηση του βιβλίου **εσόδων-εξόδων**, στο οποίο ο επιτηδευματίας πρέπει να καταγράφει:

— Τη χρονολογία και τα στοιχεία δικαιολογητικού, όπως ακριβώς και στο βιβλίο αγορών.

— Τα έσοδα και τις δαπάνες του είτε γίνονται σε μετρητά είτε με πίστωση.

Το βιβλίο αυτό πρέπει να έχει τέτοια γραμμική διάταξη, ώστε να λογαριάζονται χωριστά:

a) Τα ακαθάριστα έσοδα από:

- πώληση αγαθών
- παροχή υπηρεσιών
- λοιπές πράξεις.

β) Οι δαπάνες για:

- αγορά εμπορευσίμων αγαθών
- γενικά έξοδα
- λοιπές πράξεις.

Ακόμα σε ιδιαίτερη στήλη καταγράφονται τα αγαθά πάγιου ενεργητικού. Επίσης σε ιδιαίτερο χώρο παρακολουθούνται οι καταθέσεις και αναλήψεις κεφαλαίων, τα ποσά που δανείζει ή δανείζεται ο επιτηδευματίας, καθώς και τα ποσά που εισπράττει ή πληρώνει για την εξόφλησή τους.

Οι επιστροφές των αγορών ή των πωλήσεων και οι εκπτώσεις που γίνονται στις αγορές ή στις πωλήσεις, για τις οποίες εκδίδονται πιστωτικά σημειώματα, παρακολουθούνται σε ιδιαίτερο χώρο του βιβλίου.

Τέλος στο βιβλίο εσόδων-εξόδων πρέπει να εμφανίζονται χωριστά και τα έσοδα ή έξοδα που γίνονται για λογαριασμό τρίτων.

Στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου και μέσα στο μήνα που ακολουθεί, ο επιτηδευματίας οφείλει σε ιδιαίτερο χώρο του βιβλίου να ξεχωρίσει τα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονται από πώληση αγαθών σε δύο ομάδες: σε εκείνα που προέρχονται από χονδρικές πωλήσεις και σε εκείνα που προέρχονται από λιανικές πωλήσεις. Την ίδια διάσπαση πρέπει να κάνει και στα ακαθάριστα έσοδα από παροχή υπηρεσιών.

Στη προθεσμία αυτή επίσης πρέπει να αναλύει τα γενικά έξοδα σε: αμοιβές προσωπικού, αμοιβές τρίτων, τόκους, ενοίκια, κ.α. γενικά έξοδα.

Το βιβλίο εσόδων-εξόδων θεωρείται και χαρτοσημαίνεται όπως και το βιβλίο αγορών. Η προθεσμία ενημερώσεως είναι 6 μέρες από τότε που εκδόθηκε το δικαιολογητικό ή που έφθασε στα χέρια του επιτηδευματία.

Ας δούμε ένα παράδειγμα:

Ο επιτηδευματίας Κ ανήκει σ' αυτούς που υποχρεώνονται να κρατούν βιβλία Β' κατηγορίας και επομένως τηρεί βιβλίο εσόδων-εξόδων. Στο διάστημα του Φεβρουαρίου έκαμε τις εξής πράξεις:

1/2 Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 300.000 (τιμολόγιο No 75/1.2.19.. Ιωάννου).

2/2 Πληρώνει ενοίκια δρχ. 5.000 ( Απόδειξη No 54/2.2.19.. Ιδιοκτήτη ακινήτου Α.Γ.).

3/2 Πωλεί εμπορεύματα στο ξενοδοχείο «ΑΣΤΗΡ» για δρχ. 100.000 (Τιμολόγιο No 2/3.2.19..).

4/2 Πωλεί σε ιδιώτες εμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000 ( Απόδειξη λιανικής πωλήσεως No 45).

5/2 Εισπράττει δρχ. 2.000 ως αμοιβή για μια επισκευή τηλεοράσεως του ιδιώτη Λ. ( Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών No 14). Να τώρα πώς γίνονται οι καταχωρήσεις όλων αυτών:

Η γραμμική διάταξη του βιβλίου μπορεί να διαφέρει. Πάντως αυτή που εικονίζεται στο παράδειγμά μας είναι παραμένη από τα υποδείγματα του Υπουργείου Οικονομικών και έχει τέτοια γραμμογράφηση, ώστε περιττεύουν οι αναλύσεις που πρέπει να γίνουν στο τέλος του χρόνου.

Eggða

ΒΙΒΛΙΟ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ

Академія європейської мистецтва & дизайну

ΒΙΒΛΙΟ ΕΣΣΟΑΝ - ΕΞΟΔΩΝ

Иллюстрации

Χρονολ.	Στοιχεία δικαιολογητικού	Αιτιολογία	Εξόδα μετρητούς και με πίστωση				Επιστροφής ή Εκπαύσεις
			Αγοραί	Εμπορευμάτων	Πρώτων γλώσσων στοιχείων	Γενικά εξόδα	
19.. Φεβρ. 1 Τιμ.Νο 75/1.2.19.. Ιωάννου * 2 Αποδ. 54/2.2.19.. Α.Γ.			Αγορά εμπορευμάτων	300.000			5.000



## 9.4 Βιβλία τρίτης κατηγορίας.

Στην τρίτη κατηγορία τα βιβλία είναι δύο: το βιβλίο **εσόδων-εξόδων** και το βιβλίο **απογραφών**. Η τήρηση του βιβλίου εσόδων-εξόδων γίνεται όπως και εκείνου της δεύτερης κατηγορίας. Στο βιβλίο απογραφών καταγράφονται μόνον τα εμπορεύσιμα και πάγια περιουσιακά στοιχεία, το ποσό των αποσβέσεων των κτισμάτων, μηχανημάτων, εγκαταστάσεων, εξόδων πρώτης εγκαταστάσεως κλπ.

Η ενημέρωση του βιβλίου εσόδων-εξόδων γίνεται στην προθεσμία, που ορίσθηκε για τα βιβλία πρώτης και δεύτερης κατηγορίας (θεωρηση κλπ). Το βιβλίο απογραφών, που θεωρείται και χαρτοσημαίνεται όπως και τα άλλα βιβλία, ενημερώνεται μέσα σε ένα μήνα από τη λήξη της χρήσεως με τα στοιχεία της ποσοτικής καταμετρήσεως και μέσα σε δύο μήνες από τη λήξη της χρήσεως επίσης, με τα λοιπά στοιχεία, όπως το αποτίμημα.

## 9.5 Βιβλία τέταρτης κατηγορίας.

Στην τέταρτη κατηγορία δεν καθορίζονται τα βιβλία που πρέπει να τηρεί ο επιτηδευματίας εκτός από μια ή δύο εξαιρέσεις. Ορίζεται μόνο ότι ο επιτηδευματίας της κατηγορίας αυτής είναι υποχρεωμένος να τηρεί βιβλία κατά τη διπλογραφική μέθοδο και με οποιοδήποτε λογιστικό σύστημα. Πάντως επιβάλλεται στη κατηγορία αυτή η τήρηση βιβλίου αποθήκης και βιβλίου παραγωγής - κοστολογίου εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

## 9.6 Ειδικές περιπτώσεις βιβλίων.

Εκτός από τα βιβλία που αναφέραμε παραπάνω για κάθε μία από τις τέσσερις κατηγορίες, το Π.Δ. 99/1977 επιβάλλει την τήρηση και άλλων βιβλίων σε ορισμένες περιπτώσεις. Έτσι τελείων ενδεικτικά σημειώνομε:

— Το βιβλίο **ποσοτικής παραλαβής**, για κάθε επιτηδευματία, ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία ανήκει. Στο Π.Δ. καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την τήρηση του βιβλίου αυτού, για την απαλλαγή από την υποχρέωση αυτή, ως και για την αντικατάστασή του από θεωρημένο δελτίο.

— Το βιβλίο **διαθέσεως εισιτηρίων** για τον επιτηδευματία που εκμεταλλεύεται θέαμα.

— Το βιβλίο **ημερησίας κίνησεως πελατών**, για τον επιτηδευματία που εκμεταλλεύεται ξενοδοχείων.

— Το βιβλίο **μητρώου μαθητών** για τον επιτηδευματία που εκμεταλλεύεται εκπαιδευτήριο ή φροντιστήριο.

— Το βιβλίο **σταθμεύσεως αυτοκινήτων** για τον επιτηδευματία που εκμεταλλεύεται χώρο για στάθμευση αυτοκινήτων.

### Ασκήσεις.

- Ο επιτηδευματίας Β. Καρδόσης έχει καταταγεί στην Α' κατηγορία και τηρεί βιβλίο αγορών.

**Ζητείται:**

Να καταχωρισθούν στο βιβλίο αυτό οι επόμενες οικονομικές πράξεις:

**2/3/19..** Αγορά ενός γραφείου αξίας δρχ. 5.000 (τιμολόγιο 713/2.3.19.. Μπάλα).

**3/3/19..** Αγορά εμπορευμάτων αξίας δρχ. 20.000 με πίστωση (τιμολόγιο 431/3.3.19.. «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» Ο.Ε.).

**4/3/19..** Αγορά εμπορευμάτων αξίας δρχ. 40.000 σε μετρητά (τιμολόγιο 341/4.3.19.. «ΡΟΠΗ» Α.Ε.).

**6/3/19..** Η Ο.Ε. «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» παραχωρεί έκπτωση δρχ. 3.000 (πιστωτικό σημείωμα N 7/6.3.19..).

**7/3/19..** Αγορά μιας πολυθρόνας αξίας δρχ. 6.000 (τιμολόγιο 801/7.3.19.. Μπάλα).

**2.** Ο επιπτηδευματίας Δ. Ελευθερίου υπάγεται στην Β' κατηγορία και τηρεί βιβλίο εσόδων-εξόδων.

**Ζητείται:**

Να καταχωρισθούν στο βιβλίο αυτό οι επόμενες οικονομικές πράξεις:

**5/10/19..** Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 30.000 σε μετρητά (τιμολόγιο 62/5.10.19.. Λύρα).

**6/10.19..** Πληρώνει για εξόφληση του λογαριασμού του ηλεκτρικού δρχ. 400.

**7/10.19..** Πωλεί σε ιδιώτη εμπορεύματα αξίας δρχ. 10.000 και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο (Αποδ. λιανικής πωλήσεως 1/7.10.19..).

**10/10/19..** Πωλεί στην Ανώνυμη Εταιρεία Χ εμπορεύματα αξίας δρχ. 10.000 με πίστωση (τιμολόγιο 1/10.10.19..).

**12/10/19..** Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 40.000 με πίστωση (τιμολόγιο 206/12.10.19.. Φαρδή).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

### ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

#### 10.1 Έννοια - ορισμός.

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία ενός οικονομικού οργανισμού δεν παραμένουν αναλλοίωτα. Η χρήση τους και το πέρασμα του χρόνου επιφέρουν σ' αυτά φθορά που έχει ως συνέπεια η αξία τους να μειώνεται μέρα με τη μέρα. Όλοι μας γνωρίζομε ότι ένα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο δεν κοστίζει όσο ένα καινούργιο, και ένα γέρικο άλογο, όσο ένα νεανικό.

Έτσι λοιπόν ο οικονομικός οργανισμός διατρέχει τον κίνδυνο να σταματήσει κάποτε τη λειτουργία του, όταν τα πάγια περιουσιακά του στοιχεία με τις συνεχείς φθορές θα έχουν εκμηδενισθεί.

Για να μη συμβεί αυτό, η μείωση αυτής της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων υπολογίζεται κάθε χρόνο ως έξοδο και περνά στο κόστος των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρει ο οικονομικός οργανισμός.

Έτσι ο οικονομικός οργανισμός πωλώντας τα προϊόντα του ή τις υπηρεσίες του εισπράττει και την αξία της φθοράς. Εάν δε οι υπολογισμοί είναι σωστοί, θα πρέπει, όταν το περιουσιακό στοιχείο έχει γίνει πια άχρηστο, να έχει ο οικονομικός οργανισμός συγκεντρώσει το κεφάλαιο που χρειάζεται, για να το αντικαταστήσει.

**Απόσβεση** λέγεται η βαθμιαία ελάττωση της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων και ο συνυπολογισμός της στα έξοδα εκμεταλλεύσεως.

Η ελάττωση αυτή οφείλεται όπως είπαμε σε φθορά που προκαλεί η **χρήση** του περιουσιακού στοιχείου. Ο τόρνος π.χ. σε ένα μηχανουργείο φθείρεται καθώς λειτουργεί. Το ίδιο συμβαίνει με τις οικοδομές που χρησιμοποιούνται, τα αυτοκίνητα που κινούνται κλπ. Άλλά η μείωση της αξίας μπορεί να προέρχεται απλώς και από το **πέρασμα του χρόνου**. Περίπτωση τέτοια π.χ. παρουσιάζεται με τα ζώα που χρησιμοποιούμε στις αγροτικές επιχειρήσεις για τις διάφορες εργασίες. Όσο γερνούν τα ζώα, τόσο η απόδοσή τους άρα και η αξία τους μειώνεται. Οι υπόγειες υδραυλικές ή ηλεκτρικές εγκαταστάσεις επίσης υφίστανται μείωση της αξίας τους από φθορά που προκαλεί ο χρόνος. Τέλος μείωση της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου επιφέρει και η εμφάνιση νέου, πιο οικονομικού και πιο εξελιγμένου. Στην περίπτωση αυτή μιλούμε για **οικονομική απαξίωση** του παλιού περιουσιακού στοιχείου.

ου. Ως παράδειγμα μπορούμε να φέρομε τη χρήση των αριθμομηχανών γραφείου. 'Όταν οι μηχανές αυτές προσφέρθηκαν στο εμπόριο, προκλήθηκε αίσθηση στα λογιστήρια, επειδή ένα μέρος της λογιστικής εργασίας, όπως π.χ. οι αθροίσεις, οι οποίες και κοπιαστικές είναι αλλά παρουσιάζουν πολλές πιθανότητες λάθους κατά την εκτέλεσή τους, θα το πραγματοποιούσαν οι μηχανές αυτές. Οι πρώτες μηχανές, άλλες χειροκίνητες και άλλες ηλεκτροκίνητες είχαν περιορισμένες δυνατότητες αριθμητικών πράξεων και απαιτούσαν κάποιο χρόνο, για να δώσουν το αποτέλεσμα.

Στα χρόνια που ακολούθησαν είχαμε την παραγωγή νέων τύπων μηχανών, με ασύγκριτα περισσότερους αριθμητικούς συνδυασμούς και με μηδέν σχετικά χρόνο για να δώσουν το αποτέλεσμα. Πολλά λογιστήρια εφοδιάσθηκαν με τα νέα αυτά μηχανήματα και άφησαν στο περιθώριο τα πρώτα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ήταν άχροντα πια.

## 10.2 Μέθοδοι αποσβέσεων.

Για τον υπολογισμό των αποσβέσεων, που γίνεται σε κάθε χρήση, υπάρχουν πολλές μέθοδοι. Πιο κάτω θα περιγράψουμε τις τρεις βασικές που είναι η **σταθερή**, η **φθίνουσα** και η **αυξουσα**.

### a) Σταθερή μέθοδος.

Στη μέθοδο αυτή το ποσό της αποσβέσεως υπολογίζεται με σταθερό συντελεστή και είναι το ίδιο για όλα τα χρόνια.

Υπολογίζομε πρώτα την αξία που θα έχει το περιουσιακό στοιχείο όταν πλέον δε θα είναι χρησιμοποιήσιμο από τον οικονομικό οργανισμό, και πωληθεί ως άχρηστο (**υπολειμματική αξία**). Μετά αφαιρούμε την αξία αυτή από την αρχική και κατανέμομε το υπόλοιπο στα έτη αποσβέσεως. Αυτά συμπίπτουν με την περίοδο που το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να εκτελεί το σκοπό του. Η περίοδος αυτή λέγεται **ζωή** του περιουσιακού στοιχείου. Ακολούθως βγαίνει και ο συντελεστής αποσβέσεως.

Ας δούμε ένα παράδειγμα:

Υποθέτομε ότι θέλουμε να υπολογίσουμε με τη σταθερή μέθοδο το συντελεστή και το ποσό της ετήσιας αποσβέσεως ενός λεωφορείου αξίας δρχ. 2.000.000.

Η ζωή του λεωφορείου, σύμφωνα με τις προβλέψεις του κατασκευαστή είναι 10 έτη.

Η αξία του μετά τη λήξη της δεκαετίας πιθανολογείται σε δρχ. 100.000.

Θα έχουμε:

— Αξία που πρέπει να αποσβεσθεί: 2.000.000 — 100.000 = 1.900.000

— Ποσό ετήσιας αποσβέσεως: 1.900.000 : 10 = 190.000

— Συντελεστής ετήσιας αποσβέσεως:  $\frac{190.000 \times 100}{1.900.000} = 10 \text{ δηλ. } 10\%$ .

Επομένως κάθε χρόνο το ποσό της αποσβέσεως θα είναι ίσο προς το 10% των 1.900.000, δηλαδή δρχ. 190.000.

**Να και ο σχετικός πίνακας:**

Χρήσεις	Αξία στην αρχή της χρήσεως	Ποσό αποσβέσεως	Αξία στο τέλος της χρήσεως	
1	2.000.000	190.000	1.810.000	
2	1.810.000	190.000	1.620.000	
3	1.620.000	190.000	1.430.000	
4	1.430.000	190.000	1.240.000	
5	1.240.000	190.000	1.050.000	
6	1.050.000	190.000	960.000	
7	960.000	190.000	670.000	
8	670.000	190.000	480.000	
9	480.000	190.000	290.000	
10	290.000	190.000	100.000	υπολειμματική αξία
		<u>1.900.000</u>		

**β) Φθίνουσα μέθοδος.**

Στη μέθοδο αυτή το ποσό αποσβέσεως μικραίνει από χρόνο σε χρόνο.

Αυτό μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους γιαυτό και η μέθοδος αυτή παρουσιάζεται με πολλές παραλλαγές.

Ένας τρόπος είναι η χρησιμοποίηση σταθερού συντελεστή αλλά για την αξία που παραμένει αναπόσβεστη κάθε φορά π.χ. αξία 200.000 συντελεστής 10%.

- Έτος 1ο Ποσό αποσβέσεως  $200.000 \times 10\% = 20.000$  και αναπόσβεστη αξία  $200.000 - 20.000 = 180.000$
- » 2ο Ποσό αποσβέσεως  $180.000 \times 10\% = 18.000$  και αναπόσβεστη αξία  $180.000 - 18.000 = 162.000$
- » 3ο Ποσό αποσβέσεως  $162.000 \times 10\% = 16.200$  και αναπόσβεστη αξία  $162.000 - 16.200 = 145.800$
- » 4ο Ποσό αποσβέσεως  $145.800 \times 10\% = 14.580$  και αναπόσβεστη αξία  $145.800 - 14.580 = 131.220$  κ.ο.κ.

Άλλος τρόπος είναι η χρησιμοποίηση ενός συντελεστή, που να ελαττώνεται από χρόνο σε χρόνο. Π.χ. για τον πρώτο χρόνο 15%, δεύτερο χρόνο 13%, τρίτο χρόνο 12% κλπ.

Κατά μια τρίτη παραλλαγή μερίζομε την αξία που θέλοιμε να αποσβέσουμε ανάλογα προς τους αριθμούς των ετών. Π.χ. αξία για απόσβεση δρχ. 300.000, διάρκεια ζωής έτη 5.

Θα έχομε: άθροισμα αριθμών ετών  $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$  και ποσά αποσβέσεων:

Έτος 10	$\frac{5}{15}$	$\times 300.000$	=	100.000
> 20	$\frac{4}{15}$	$\times 300.000$	=	80.000
> 30	$\frac{3}{15}$	$\times 300.000$	=	60.000
> 40	$\frac{2}{15}$	$\times 300.000$	=	40.000
> 50	$\frac{1}{15}$	$\times 300.000$	=	<u>20.000</u>
			Σύνολο	<u><u>300.000</u></u>

### γ) Αυξουσα μέθοδος.

Με τη μέθοδο αυτή τα ποσά αποσβέσεων αυξάνουν από χρόνο σε χρόνο. Και στη μέθοδο αυτή έχουμε αρκετές παραλλαγές, πολλές από τις οποίες είναι ακριβώς οι αντίστροφες από τις παραλλαγές της φθίνουσας μεθόδου. Π.χ. χρησιμοποίηση συντελεστή που αυξάνει από χρόνο σε χρόνο, αντίστροφη σειρά ποσών αποσβέσεων στην περίπτωση μερισμού της αξίας που πρέπει να αποσβεσθεί, ανάλογα προς τους αριθμούς των ετών κλπ.

Να ένας πίνακας της περιπτώσεως αυτής με τα δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος.

Έτος 10	$\frac{1}{15}$	$\times 300.000$	=	20.000
> 20	$\frac{2}{15}$	$\times 300.000$	=	40.000
> 30	$\frac{3}{15}$	$\times 300.000$	=	60.000
> 40	$\frac{4}{15}$	$\times 300.000$	=	80.000
> 50	$\frac{5}{15}$	$\times 300.000$	=	<u>100.000</u>
			Σύνολο	<u><u>300.000</u></u>

### 10.3 Τρόποι αποσβέσεων.

Η λογιστική διατύπωση των αποσβέσεων μπορεί να γίνει με δύο τρόπους, τον **άμεσο** και τον **έμμεσο**.

#### a) Άμεσος τρόπος.

Με τον άμεσο τρόπο χρεώνεται ο λογαριασμός «Αποσβέσεις» που είναι λογαριασμός εξόδου και πιστώνεται ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου αφού μειώνεται η αξία του. Η ημερολογιακή εγγραφή θα έχει τη μορφή:

			Αποσβέσεις Μηχανήματων				
			Μηχανήματα	30.000		30.000	
			Άμεση απόσβεση 10% επί αξίας μηχανημάτων				

Με τον τρόπο αυτό ο λογαριασμός «Μηχανήματα» κάθε χρονιά θα παρουσιάζεται στον ισολογισμό με μικρότερο ποσό και έτσι δεν θα μπορεί να γνωρίζει αυτός που μελετά τον ισολογισμό, το συνολικό ποσό των αποσβέσεων που έχουν γίνει ή την αρχική αξία του μηχανήματος.

### β) Έμμεσος τρόπος.

Με τον έμμεσο τρόπο η αδυναμία αυτή θεραπεύεται. Ο λογαριασμός που χρεώνεται είναι ο ίδιος, δηλαδή ο λογαριασμός «Αποσβέσεις». Όμως εκείνος που πιστώνεται δεν είναι ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου. Δημιουργείται ένας καινούργιος λογαριασμός που έχει τον τίτλο «**Αποσβεσθέντα...**» ή «**Αποσβεσθείσα...**» και στην πίστωση του οποίου καταχωρίζονται τα ποσά των αποσβέσεων.

Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί αντί για το λογαριασμό του περιουσιακού στοιχείου του οποίου γίνεται απόσβεση και γι' αυτό λέγεται «**Αντίθετος λογαριασμός**».

Η ημερολογιακή εγγραφή γίνεται ως εξής:

			Αποσβέσεις Μηχανήματων				
			Αποσβεσθέντα Μηχανήματα	30.000		30.000	
			Έμμεση απόσβεση 10%				

Όταν συντελεσθεί η απόσβεση, ο αντίθετος αυτός λογαριασμός μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού του περιουσιακού στοιχείου, με την ακόλουθη εγγραφή:

			Αποσβεσθέντα Μηχανήματα				
			Μηχανήματα	-----		-----	
			Μεταφορά αντίθέτου λογαριασμού				

Η μεταφορά αυτή γίνεται και σε άλλες περιπτώσεις όπως όταν πωληθεί το

περιουσιακό στοιχείο πριν ολοκληρωθεί η απόσβεση κλπ.

Με τον έμμεσο τρόπο στον ισολογισμό εμφανίζεται ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου με την αξία του χωρίς καμιά ελάττωση από αποσβέσεις. Η ελάττωση αυτή περιέχεται στον αντίθετο λογαριασμό, που και αυτός αναφέρεται στον ισολογισμό.

#### **Ασκήσεις.**

1. Στο ισοζύγιο της επιχειρήσεως Α ανάμεσα στους διάφορους λογαριασμούς, αναφέρονται και οι εξής:

Έπιπλα: Χρέωση 100.000 Πίστωση 20.000

Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων: Χρέωση 60.000 Πίστωση —

Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα: Χρέωση — Πίστωση 60.000

Μεταφορικά μέσα: Χρέωση 600.000 Πίστωση —

Αποσβέσεις επίπλων: Χρέωση 20.000 Πίστωση —

**Ζητείται:**

Να προσδιορίσετε τον τρόπο αποσβέσεως, που ακολουθεί η επιχείρηση για τα έπιπλα και για τα μεταφορικά μέσα.

2. Στα βιβλία της επιχειρήσεως Κ εμφανίζονται οι λογαριασμοί « Ακίνητα » και « Μηχανές γραφείου » με την παρακάτω εικόνα:

Ακίνητα	Μηχανές γραφείου
3.000.000	600.000

**Ζητείται:**

α) Να γίνει άμεση απόσβεση με συντελεστή 10%.

β) Να γίνουν οι ημερολογιακές εγγραφές

γ) Να ανοιγούν οι λογαριασμοί που πρέπει και να γίνει μεταφορά των εγγραφών από το ημερολόγιο.

3. Στα βιβλία της ατομικής επιχειρήσεως του Δ. Καλογεροπούλου υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί:

Κτήρια	Αποσβεσθέντα Κτήρια	Μηχανήματα	
1.500.000	300.000	800.000	

**Ζητείται:**

α) Να γίνει άμεση απόσβεση επί των κτηρίων 10% και να μετατραπεί ο ακολουθούμενος τρόπος αποσβέσεως από έμμεσο σε άμεσο.

β) Να γίνει έμμεση απόσβεση 15% επί των μηχανημάτων (αρχική αξία) και να μετατραπεί ο ακολουθούμενος άμεσος τρόπος σε έμμεσο. Αρχική αξία μηχανημάτων δρχ. 1.000.000.

Ημερολογιακές εγγραφές και μεταφορά τους λογαριασμούς απαραίτητες.



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Η κοσμική ταβέρνα «ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΆΛΟΓΟ» έχει τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία:

— Τραπέζια	δρχ.	40.000
— Καθίσματα	δρχ.	50.000
— Μουσικά όργανα	δρχ.	80.000
— Ηλεκτρονικά όργανα ήχου	δρχ.	200.000
— Συσκευές κουζίνας	δρχ.	100.000
— Μαγειρικά Σκεύη	δρχ.	25.000
— Ψυγεία	δρχ.	60.000
— Σκεύη σερβιρίσματος	δρχ.	30.000
— Ποτά και τρόφιμα	δρχ.	40.000
— Γραμμάτια εισπρακτέα	δρχ.	10.000
— Πελάτες	δρχ.	15.000
— Λινοσκευή (τραπεζομάνδηλα, πετούτες κλπ)	δρχ.	45.000
— Προμηθευτές	δρχ.	100.000
— Γραμμάτια πληρωτέα	δρχ.	150.000
— Πιστωτές	δρχ.	40.000
— Υποχρεώσεις προς Τράπεζες	δρχ.	60.000

Αφού μελετήσετε την παράγραφο 0.3 (α) (σελ. 3 του βιβλίου σας), να διαχωρίσετε τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού και να προσδιορίσετε το ύψος της καθαρής περιουσίας.

2. Η επιχείρηση κατασκευής θερμαστρών πετρελαίου «Ο ΗΦΑΙΣΤΟΣ» έχει τα παρακάτω στοιχεία ενεργητικού:

— Γήπεδα	δρχ.	3.000.000
— Κτήρια	δρχ.	4.500.000
— Μηχανήματα	δρχ.	800.000
— Εγκαταστάσεις	δρχ.	400.000
— Μεταφορικά μέσα	δρχ.	700.000
— Έπιπλα και σκεύη	δρχ.	120.000
— Πρώτες ύλες	δρχ.	1.000.000
— Έτοιμα προϊόντα	δρχ.	500.000
— Πελάτες	δρχ.	250.000
— Γραμμάτια εισπρακτέα	δρχ.	100.000
— Ταμείο	δρχ.	150.000
— Δολλάρια ΗΠΑ αξίας σε	δρχ.	80.000
— Τοκομερίδια ομολογιών που έχουν λήξει	δρχ.	20.000
— Καταθέσεις στην Τράπεζα	δρχ.	200.000

Να μελετήσετε τη διάκριση των στοιχείων του ενεργητικού σε πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα (κείμενο σελ. 5 του βιβλίου) και να κατατάξετε τα παραπάνω στοιχεία στις τρεις αυτές υποδιαιρέσεις του ενεργητικού.

Με την προϋπόθεση δε ότι η καθαρή περιουσία της επιχειρήσεως είναι (ση προς το 60% της αξίας του ενεργητικού, να προσδιορίσετε το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχειρήσεως προς τρίτους (παθητικό ή ξένο κεφάλαιο) και να κατονομάσετε τρία στοιχεία του παθητικού (ξένου κεφαλαίου), που κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να έχει η επιχείρηση.

**3. Το παθητικό (υποχρεώσεις προς τρίτους) της επιχειρήσεως «ΕΜΠΟΡΙΑ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ Ο ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΣ» έχει ως εξής:**

- Οφειλή στον παραγωγό Αντωνίου δρχ. 100.000, που πρέπει να εξοφληθεί σε 20 μέρες.
- Οφειλή στον παραγωγό Αρσενιάδη δρχ. 200.000, που πρέπει να εξοφληθεί σε 3 μήνες.
- Οφειλή στο γραφείο εμπορικών υποθέσεων «Ο ΕΡΜΗΣ» για δάνειο δρχ. 50.000, που πρέπει να εξοφληθεί σε 7 μήνες.
- Οφειλή στην Εμπορική Τράπεζα δρχ. 400.000, που πρέπει να εξοφληθεί εφ' άπαξ μετά από 14 μήνες.
- Οφειλή από συναλλαγματική, που έχει αποδεχθεί η επιχείρηση δρχ. 10.000 και που λήγει σε 9 μήνες.
- Οφειλή στη βιομηχανία ψυκτικών κατασκευών «ΑΙ ΑΛΠΕΙΣ» δρχ. 1.000.000, που πρέπει να εξοφληθεί μετά 6 έτη.
- Οφειλή στην Τράπεζα Πίστεως δρχ. 500.000, που πρέπει να εξοφληθεί μετά 5 έτη.

Αφού μελετήσετε τη διάκριση του παθητικού (ξένου κεφαλαίου) σε μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο (σελ. 6 του βιβλίου σας) να κατατάξετε τα παραπάνω στοιχεία του παθητικού σε κατηγορίες σύμφωνα με το χρόνο λήξεως του καθενός. Ακολούθως, έχοντας υπόψη ότι ο σχετικός ισολογισμός είναι ουδέτερος, να προσδιορίσετε το ύψος του ενεργητικού.

**4. Σε μια πολυκατοικία στεγάζονται: ένα φαρμακείο, ένα συνεργείο ποδηλάτων, ένα εκδρομικό σωματείο, ο εξωραϊστικός σύλλογος της περιοχής και ένα κατάστημα εμπορίας έργων ζωγραφικής.**

Μπορείτε να υποδείξετε τις ποριστικές οικονομικές μονάδες;

**5. Να μελετήσετε την παράγραφο 1.1(δ) και μετά να καταχωρίσετε στο βιβλίο απογραφών τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία της ατομικής επιχειρήσεως του Δ. Ζαφειρίου:**

- |  |      |         |
|--|------|---------|
| — Μετρητά ταμείου  | δρχ. | 50.000  |
| — Πελάτες  | δρχ. | 200.000 |
| — Π. Βεργίδης, Πειραια αρ. λ/σμού.....δρχ. 20.000                  |      |         |
| — Γ. Λογγίδης, Θεσσαλονίκης αρ. λ/σμού..... δρχ. 50.000            |      |         |
| — Β. Λιάρρος, Σπάρτης αρ. λ/σμού.....δρχ. 130.000                  |      |         |
| — Γραμμάτια εισπρακτέα   | δρχ. | 80.000  |
| — αρ. 743 επί Ε. Αχρή, Αθήνας, λήξεως.....δρχ. 40.000              |      |         |
| — αρ. 744 επί Σ. Πούλου, Χανίων, λήξεως.....δρχ. 25.000            |      |         |
| — αρ. 745 επί Μ. Ηλία, Λαμίας, λήξεως .....δρχ. 15.000             |      |         |
| — Εμπορεύματα  | δρχ. | 610.000 |
| — βελούδο Γερμανίας 400 m προς δρχ. 1.300<br>το μέτρο δρχ. 520.000 |      |         |
| — μερσεριζέ συνθετικό 100 m προς δρχ. 100<br>το μέτρο δρχ. 10.000  |      |         |
| — κρετόν 400 m προς δρχ. 200 το μέτρο<br>δρχ. 80.000               |      |         |

— Διώροφος οικοδομή στη Θεσσαλονίκη, Εγνατίας αρ. 112 σε οικόπεδο εκτάσεως π, 723. Συμβόλαιο αγοράς αρ. 7606 συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Α. Κλεάνθους.	δρχ.	2.000.000
— Προμηθευτές	δρχ.	50.000
— «ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε. Αθηνών δρχ. 50.000		
— Γραμμάτια πληρωτέα	δρχ.	300.000
— αρ. 1785 υπέρ Β. Ποτή, λήξεως.....δρχ. 100.000		
— αρ. 1793 υπέρ Ξ. Μπένου, λήξεως.....δρχ. 150.000		
— αρ. 1802 υπέρ Φ. Ρόζου, λήξεως.....δρχ. 50.000		
— Κεφάλαιο	δρχ.	
6. Από την απογραφή της περιουσίας της επιχειρήσεως του Π. Αργυριάδη προέκυψαν:		
— Μετρητά ταμείου	δρχ.	500.000
— Καταθέσεις στην Εμπορική Τράπεζα, υποκατάστημα Συντάγματος	δρχ.	700.000
— Γραμμάτια εισπρακτέα	δρχ.	300.000
— Πελάτες	δρχ.	160.000
— Δ. Πύρρος δρχ. 30.000		
— Π. Λέγκος δρχ. 50.000		
— Β. Βένος δρχ. 80.000		
— Εμπορεύματα	δρχ.	1.696.000
— ξυλεία Ευρώπης σε καδρόνια: π <sup>3</sup> 100 προς δρχ. 12.000 = 1.200.000		
— κόντρα-πλακέ (των 0.005 π) π <sup>3</sup> 20 προς δρχ. 23.000 = 460.000		
— φορμάκια ιταλικής προελεύσεως, φύλλα 80 προς δρχ. 450 το φύλλο = δρχ. 36.000		
— Έπιπλα	δρχ.	41.000
— γραφεία ξύλινα διαστ... τεμ. 4 προς δρχ. 3.000 = δρχ. 12.000		
— καθίσματα τύπου Βιέννης τεμ. 10 προς δρχ. 500 = δρχ. 5.000		
— γραφομηχανή Olivetti αρ. κατασκευής..... τεμ. 1 προς δρχ. 7.000 = δρχ. 7.000		
— αριθμομηχανή Olivetti αρ. κατασκευής ..... τεμ. 1 προς δρχ. 15.000 = δρχ. 15.000		
— ανεμιστήρας Philips αρ. κατασκευής..... τεμ. 1 προς δρχ. 2.000 = δρχ. 2.000		
— Μεταφορικά μέσα	δρχ.	470.000
— ημιφορτηγό VW δρχ. 350.000		
— τρίκυκλο BSA δρχ. 120.000		
— Προμηθευτές	δρχ.	1.500.000
— «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΞΥΛΕΙΑΣ» Α.Ε. δρχ. 1.000.000		
— Π. Γουρλής δρχ. 300.000		
— Δ. Βοζικίδης δρχ. 200.000		

— Γραμμάτια πληρωτέα	δρχ.	550.000
— υπέρ Δ. Φίλη δρχ. 160.000		
— υπέρ Θ. Θεοδώρου δρχ. 120.000		
— υπέρ Ο. Καλύμνου δρχ. 150.000		
— υπέρ Π. Ξένου δρχ. 120.000		

— Υποχρεώσεις στην Εμπορική Τράπεζα	δρχ.	1.800.000
-------------------------------------	------	-----------

Ζητείται η καταχώριση των παραπάνω στοιχείων στο βιβλίο απογραφών μετά τη συμπλήρωση της περιγραφής τους, όπως κατά την κρίση σας επιβάλλεται.

7. Παρακάτω θα διαβάσετε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία. Ανήκουν στη φανταστική επιχείρηση εκδρομών..... και προέκυψαν από την απογραφή της περιουσίας της, που υποτίθεται ότι έγινε στις.....

Εργασία δική σας είναι να συμπληρώσετε την περιγραφή και την αξία καθενός περιουσιακού στοιχείου κατά την κρίση σας και να καταχωρίσετε την απογραφή σε βιβλίο απογραφών.

Μετά να συντάξετε και τον ίσολογισμό.

Επιχείρηση: (επωνυμία) .....

Απογραφή περιουσίας της (ημερομηνία) .....

1. Οικόπεδο .....
2. Τετράωροφο κτίριο .....
3. Γραφεία μεταλλικά .....
4. Πολυθρόνες .....
5. Καναπές .....
6. Καθίσματα .....
7. Αερόθερμο .....
8. Ανεμιστήρας .....
9. Γραφομηχανή .....
10. Ανθοδοχείο κρυστάλλινο .....
11. Αρχειοθήκες .....
12. Τουριστικό Λεωφορείο .....
13. Χρεώστες .....
14. Ταμείο .....
15. Πιστωτές .....
16. Γραμμάτια Πληρωτέα .....
17. Κεφάλαιο .....

8. Ο Γρ. Ιωάννου, ιδιοκτήτης και διευθυντής κτηματομεσιτικού γραφείου, προσκάλεσε το λογιστή Δ. Χρυσοχόου και του ζήτησε να συγκεντρώσει και να καταγράψει όλα τα στοιχεία της περιουσίας της επιχειρήσεως και να προσδιορίσει το ύψος της καθαρής περιουσίας.

Ο Δ. Χρυσοχόου έκαμε αμέσως απογραφή, από την οποία προέκυψαν: 'Επιπλα και σκεύη δρχ. 70.000, μηχανές γραφείου δρχ. 40.000, χρεώστες δρχ. 30.000, γραμμάτια εισπρακτέα δρχ. 15.000, ταμείο δρχ. 10.000, καταθέσεις σε τράπεζες δρχ. 20.000, γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 25.000, πιστωτές δρχ. 60.000. Ακολούθως, αφού έκανε τους υπολογισμούς που πρέπει κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η καθαρή περιουσία του κτηματομεσιτικού γραφείου Γρ. Ιωάννου ανέρχεται σε δρχ. 100.000.

Εάν ζητούσαν τη γνώμη σας, θα συμφωνούσατε με το πόρισμα του Δ. Χρυσοχόου; Να αιτιολογήσετε την άποψη σας. [§ 0.3 (a) σελ. 3].

9. Δύο επιχειρηματίες, ο Α και ο Β, φίλονικούν γιατί ο καθένας υποστηρίζει ότι η δική του επιχείρηση βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική, κατάσταση από την άλλη.

Η επιχείρηση του Α έχει: ακίνητα αξίας δρχ. 5.000.000, έπιπλα και σκεύη αξίας δρχ. 100.000, εμπορεύματα αξίας δρχ. 800.000, ταμείο δρχ. 50.000, γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 500.000, υποχρεώσεις προς προμηθευτές δρχ. 600.000, υποχρεώσεις προς διάφορους δανειστές δρχ. 400.000 και ενυπόθηκο δάνειο δρχ. 2.000.000.

Η επιχείρηση του Β έχει: αυτοκίνητο αξίας δρχ. 250.000, έπιπλα και σκεύη αξίας δρχ. 50.000, εμπορεύματα αξίας δρχ. 100.000, υποχρεώσεις σε τράπεζες δρχ. 350.000 και γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 100.000.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, μπορείτε να προσδιορίσετε εσείς την οικονομικά υγιέστερη επιχείρηση και να εξηγήσετε το συμπέρασμά σας στον άλλο επιχειρηματία;

10. Το ενεργητικό της επιχειρήσεως Α είναι αξίας δρχ. 300.000 και 3πλάσιο από την καθαρή περιουσία της επιχειρήσεως Β, της οποίας το ξένο κεφάλαιο (υποχρεώσεις προς τρίτους) είναι το μισό του ενεργητικού της επιχειρήσεως Α.

Μπορείτε με τα στοιχεία αυτά να υπολογίσετε την αξία του ενεργητικού της επιχειρήσεως Β;

11. Με τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία ο επιχειρηματίας Ε, που δεν έχει γνώσεις λογιστικής, προσπαθεί να συντάξει τον ισολογισμό του. Βρίσκεται όμως σε αμηχανία, γιατί ενώ μπορεί να ξεχωρίζει σωστά τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, τα δύο σκέλη του ισολογισμού δεν εξισώνονται.

Μπορείτε εσείς να εξηγήσετε την αιτία και να συντάξετε το σωστό πίνακα του ισολογισμού;

Τα περιουσιακά στοιχεία είναι: Κτήρια δρχ. 3.500.000, γήπεδα δρχ. 4.200.000, έπιπλα και σκεύη δρχ. 300.000, εμπορεύματα δρχ. 1.000.000, πιελάτες δρχ. 500.000, ταμείο δρχ. 100.000, προμηθευτές δρχ. 800.000, γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 250.000, υποχρεώσεις σε τράπεζες δρχ. 1.000.000, ενυπόθητο δάνειο δρχ. 1.500.000 [§ 1.2 (β) σελ. 19 του βιβλίου σας].

12. Ο Λ. Ρακόπουλος, πρωτόπειρος υπάλληλος του λογιστηρίου της επιχειρήσεως Κ, θέλησε να δοκιμάσει τις γνώσεις του και να συντάξει αυτός τον ισολογισμό της επιχειρήσεως, χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που είχε συγκεντρώσει το λογιστήριο.

Στη προσπάθειά του όμως αυτή μπερδεύτηκε με αποτέλεσμα ο ισολογισμός να παρουσιάσει την παρακάτω εικόνα, όπου τα δύο σκέλη δεν είναι ίσα.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Ακίνητα	2.000.000	Χρεώστες	300.000
Εγκαταστάσεις	500.000	Γραμμάτια Εισπρακτέα	150.000
Μηχανήματα	600.000	Καταθέσεις σε Τράπεζες	700.000
Πιστωτές	400.000	Ταμείο	250.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	200.000		
Υποχρεώσεις σε Τράπεζες	100.000		

Έχοντας όμως ακούσεις ότι το ενεργητικό εξισώνεται με το παθητικό με την κατάλληλη τοποθέτηση της καθαρής περιουσίας, υπολόγισε τη διαφορά (2.400.000) και την πρόσθεση στο παθητικό ως καθαρή περιουσία, οπότε πέτυχε την εξίσωση.

Ποια η γνώμη σας για την εργασία του Λ. Ρακόπουλου; Συμφωνείτε με τον ισολογισμό που παρουσίασε καθώς και με τον προσδιορισμό του ύψους της καθαρής περιουσίας;

### 13. Έχετε τον παρακάτω ισολογισμό:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Έπιπλα	100.000	Πιστωτές	250.000
Εμπορεύματα	300.000	Γραμμάτια Πληρωτέα	200.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	50.000	Υποχρεώσεις σε Τράπεζες	130.000
Χρεώστες	80.000	Καθαρή περιουσία	20.000
Ταμείο	40.000		
Καταθέσεις σε Τράπεζες	30.000		
	<hr/> 600.000 <hr/>	<hr/> 600.000 <hr/>	

**Μπορείτε να υποδείξετε:**

- α) Μεταβολή στοιχείων, που να μετατρέπει τον ισολογισμό σε ουδέτερο;
- β) Μεταβολή στοιχείων, που να μετατρέπει τον ισολογισμό από θετικό σε αρνητικό;
- γ) Την αξία των επίπλων, εάν η καθαρή περιουσία τριπλασιασθεί και όλα τα άλλα στοιχεία του ισολογισμού παραμείνουν όπως έχουν;
- δ) Την εικόνα του ισολογισμου, εάν συμβούν τα επόμενα:
  - Εισπραχθούν τα γραμμάτια εισπρακτέα.
  - Οι χρεώστες εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους.
  - Αναληφθούν τα χρήματα από το λογαριασμό καταθέσεων.
  - Καταστραφούν, μετά από αυτά, όλα τα στοιχεία του ενεργητικού χωρίς να υπάρχει απαίτηση για απόζημιωση.

14. Ο ισολογισμός που παρατίθεται είναι θετικός. Να υποδείξετε συναλλαγές, ώστε ο ισολογισμός να μετατραπεί στην αρχή σε ουδέτερο και μετά σε αρνητικό.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Αυτοκίνητο	300.000	Προμηθευτές	300.000
Εμπορεύματα	400.000	Γραμμάτια Πληρωτέα	200.000
Χρεώστες	50.000	Υποχρεώσεις σε Τράπεζες	250.000
Ταμείο	50.000	Κεφάλαιο	50.000
	<hr/> <u>800.000</u>		<hr/> <u>800.000</u>
	<hr/> <u>=====</u>		<hr/> <u>=====</u>

15. Να προσδιορίσετε τις οικονομικές πράξεις που επιφέρουν τις παρακάτω περιουσιακές μεταβολές:

- Αύξηση ταμείου — μείωση χρεωστών.
- Μείωση εμπορευμάτων — αύξηση πελατών — αύξηση καθαρής περιουσίας.
- Μείωση πιστωτών — μείωση ταμείου — αύξηση καθαρής περιουσίας.
- Αύξηση ταμείου — μείωση καταθέσεων τραπεζών.
- Αύξηση γραμματίων εισπρακτέων — μείωση πελατών — μείωση καθαρής περιουσίας.
- Αύξηση ακινήτων — μείωση ταμείου — αύξηση γραμματίων πληρωτών.
- Μείωση μηχανημάτων — μείωση καθαρής περιουσίας.
- Μείωση εμπορευμάτων — αύξηση ταμείου — αύξηση πελατών — αύξηση γραμματίων εισπρακτέων — μείωση καθαρής περιουσίας.

16. Αφού μελετήσετε προσεκτικά τις παραγράφους 1.1β (σελ. 10) και 2.1 (σελ. 22) του βιβλίου σας να απαντήσετε στην επόμενη άσκηση.

Στη συντροφιά σας είσθε τρεις φίλοι: Εσείς, ο φίλος σας Β και ο φίλος σας Γ.

Οι φίλοι σας Β και Γ δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία, ενώ εσείς έχετε μόνο ταμείο από δρχ. 10.000.

Δανείζετε λοιπόν τα χρήματα αυτά στο φίλο σας Β και αυτός με τη σειρά του στον Γ, ο οποίος επιστρέφοντας σπίτι του διαπιστώνει ότι τα έχασε στο δρόμο.

Να καταρτίσετε τους τρεις ισολογισμούς και να προσδιορίσετε τη μορφή τους.

17. Ο επιχειρηματίας Β. Ευθυμίου παρουσιάζει τον παρακάτω ισολογισμό της επιχειρήσεως του:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
Εμπορεύματα	350.000	Καθαρή περιουσία	50.000
Ταμείο	150.000		
	<hr/> <u>500.000</u>		<hr/> <u>500.000</u>
	<hr/> <u>=====</u>		<hr/> <u>=====</u>

Στη διάρκεια μιας εβδομάδας έκανε τις ακόλουθες οικονομικές πράξεις:

— Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 100.000, για δρχ. 90.000 και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο.

— Αγοράζει ένα αυτοκίνητο αξίας δρχ. 150.000 πληρώνοντας δρχ. 50.000 και υπογράφοντας γραμμάτια για το υπόλοιπο (100.000).

— Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 με πίστωση από τον Β.Δ.

— Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 50.000 για δρχ. 60.000 και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο.

— Εξοφλεί τα γραμμάτια που έχει υπογράψει (δρχ. 100.000).

— Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 40.000 στο κόστος και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο.

— Καταβάλλει στον προμηθευτή Β.Δ. δρχ. 100.000.

Να παρακολουθήσετε με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών τις περιουσιακές μεταβολές από τις παραπάνω οικονομικές πράξεις.

18. Ο Γ. Πετρίδης απεφάσισε να εμπορευθεί είδη νεωτερισμών και για το σκοπό αυτό κατέθεσε δρχ. 1.000.000. Επομένως ο 1ος και αρχικός ισολογισμός του είναι ο παρακάτω:

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό
Ταμείο	1.000.000 =====	Καθαρή περιουσία 1.000.000 =====

Στη συνέχεια προβαίνει στις παρακάτω πράξεις:

— Αγοράζει μετρητοίς εμπορεύματα αξίας δρχ. 400.000.

— Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 για δρχ. 220.000 και για το αντίτιμο εκδίδει συναλλαγματικές.

— Αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 20.000 και καταβάλλει αμέσως την αξία τους.

— Πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 100.000 για 85.000 και εισπράττει το αντίτιμο.

— Αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 250.000 με πίστωση από τον προμηθευτή Λ.Ξ.

— Πωλεί εμπορεύματα στον Α αξίας δρχ. 50.000 με κέρδος 20%, στον Β αξίας δρχ. 40.000 με κέρδος 10% και στον Γ αξίας δρχ. 60.000 στην τιμή κόστους. Σε όλες τις περιπτώσεις το αντίτιμο εισπράχθηκε αμέσως.

— Εξοφλεί τον προμηθευτή του Λ.Ξ., ο οποίος παρεχώρησε έκπτωση 5%.

Παρακολουθώντας με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμώντις μεταβολές της περιουσίας, από τις παραπάνω πράξεις, μπορείτε να απαντήσετε:

α) Εάν άλλαξε η μορφή του ισολογισμού; [παράγραφος 1.2(γ) σελ. 19 του βιβλίου σας].

β) Συγκρίνοντας το ύψος της καθαρής περιουσίας μεταξύ του αρχικού και του τελικού ισολογισμού, ποια η τελική μεταβολή της;

γ) Εάν η επιχείρηση μετά τη διενέργεια των οικονομικών πράξεων έχει καλυτερεύσει ή όχι τη θέση της;

19. Οι δύο ισολογισμοί, που ακολουθούν, είναι ο 1ος και ο 4ος μιας σειράς από διαδοχικούς ισολογισμούς.

Να υποδειξετε πράξεις που πρέπει να έχουν γίνει, ώστε από τον πρώτο να φθάσομε στον τέταρτο.

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1ος	Παθητικό
Ταμείο	100.000 =====	Καθαρή περιουσία 100.000 =====

Ενεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 4ος	Παθητικό
Ταμείο	100.000	Καθαρή περιουσία
Εμπορεύματα	5.000	
	<b>105.000</b>	<b>105.000</b>
	<b><u>105.000</u></b>	<b><u>105.000</u></b>

20. Εξετάζοντας τους λογαριασμούς της επιχειρήσεως Α τους βρίσκετε να παρουσιάζουν την παρακάτω εικόνα:

Ταμείο		Κεφάλαιο		Εμπορεύματα	
500.000	200.000	200.000	500.000	300.000	100.000
50.000	150.000				
50.000	100.000				
Γραμμάτια Πληρωτέα		Μηχανήματα		Γραμμάτια Εισπρακτέα	
100.000	100.000	200.000	200.000	50.000	50.000
	50.000				

Μπορείτε να επισημάνετε τις οικονομικές πράξεις, για τις οποίες έγιναν οι καταχωρίσεις αυτές στους λογαριασμούς;

21. Ο Α δανείσθηκε δρχ. 150.000 και άρχισε τις εργασίες του ως έμπορος γραββατών. Μετά από ένα μήνα σας καλεί να ελέγχετε την επιτυχή ή όχι πορεία των εργασιών του και σας παρουσιάζει τους λογαριασμούς του, που εμφανίζουν την παρακάτω εικόνα:

Ταμείο		Πιστωτές		Εμπορεύματα	
150.000	30.000	50.000	150.000	50.000	10.000
10.000	60.000	100.000		60.000	15.000
10.000	50.000				40.000
50.000	20.000				30.000
40.000	100.000				10.000
5.000					5.000
10.000					
Προμηθευτές		Πελάτες		Κεφάλαιο	
20.000	20.000	10.000	10.000	5.000	5.000
				5.000	10.000
					10.000

Ποια είναι η γνώμη σας για την πορεία των εργασιών του;

Ακόμη μήπως μπορείτε να προσδιορίσετε τις οικονομικές πράξεις που πραγματοποιήθηκαν, ώστε να ανοιγούν οι λογαριασμοί αυτοί και να παρουσιάσουν την παραπάνω εικόνα; (Να μελετήσετε προηγουμένως τις παραγράφους 1.1 (β) σελ. 10 και 1.2 (γ) σελ. 19 του βιβλίου σας).

22. Είναι δυνατόν ο λογαριασμός «Μηχανήματα» να παρουσιασθεί όπως παρακάτω; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μηχανήματα
500.000

Προτού να απαντήσετε να μελετήσετε τις παραγράφους 3.5 σελ. 32 και 6.2 σελ. 72

23. Να μελετήσετε την παράγραφο 6.2 του βιβλίου σας (σελ. 72) και μετά, αφου εξετάσετε τους επόμενους λογαριασμούς, να διατυπώσετε τυχόν παρατηρήσεις σας.

Ταμείο	Ακίνητα	Εμπορεύματα
50.000	2.000.000	600.000

24. Η επιχείρηση του Ε. Λυκιαρδόπουλου πλήρωσε στις 12.4.19... τα παρακάτω ποσά:

- Για ενοίκια των γραφείων της δρχ. 20.000.
- Για τηλεφωνικά τέλη δρχ. 7.500.
- Για μισθιόντας δρχ. 15.000.
- Για ύδρευση δρχ. 1.700.

Αφού μελετήσετε τις παραγράφους 5.4 (σελ. 61) και 6.4 (σελ. 73) να διατυπώσετε την ημερολογιακή εγγραφή, έχοντας υπόψη ότι η επιχείρηση για τα παραπάνω έξοδα χρησιμοποιεί ένα γενικό λογαριασμό με τον τίτλο «Γενικά έξοδα», που αναλύεται στους ειδικούς «ενοίκια», «τηλεφωνικά τέλη», «μισθοί», «ύδρευση».

25. Να διατυπώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές για τις παρακάτω συναλλαγές της επιχειρήσεως Π:

Πληρωμή για γενικά έξοδα δρχ. 33.000 (ειδικότερα για εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ δρχ. 15.000, για ηλεκτροφωτισμό δρχ. 5.000, για θέρμανση δρχ. 3.000, για ασφάλιστρα δρχ. 10.000).

Είσπραξη από περιοδικό, που εκδίδει, δρχ. 50.000 (ειδικότερα από συνδρομές περιοδικού δρχ. 15.000 και από καταχωρίσεις διαφημίσεων δρχ. 35.000).

**Σημείωση:** Στη λύση της ασκήσεως να χρησιμοποιήσετε γενικούς και ειδικούς λογαριασμούς, καθορίζοντας τους τίτλους τους κατά την κρίση σας.

26. Η επιχείρηση «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΤΟΠΛΟΙΑ» έχει στην ιδιοκτησία της τρία οχηματαγωγά πλοία, τα: «Πρωτεύς», «Τρίτων» και «Νηρηγίς».

Το «Πρωτεύς» είναι δρομολογημένο στη γραμμή Πειραιά-Αίγινας, το «Τρίτων» στη γραμμή Ηγουμενίτσας-Κέρκυρας και το «Νηρηγίς» στη γραμμή Ρίου- Αντίρριου.

Η επιχείρηση θέλει να παρακολουθεί την εκμετάλλευση κάθε πλοίου χωριστά. Για το σκοπό αυτό έχει δημιουργήσει ιδιάτερη σειρά λογαριασμών για το καθένα από αυτά.

Στο τέλος της χρήσεως το λογιστήριο συγκέντρωσε τα παρακάτω οικονομικά στοιχεία:

	ΠΡΩΤΕΥΣ	ΤΡΙΤΩΝ	ΝΗΡΗΓΙΣ	Κεντρικές Υπηρεσίες
Μισθοί	1.500.000	1.200.000	900.000	900.000
Εργοδοτικές εισφορές	250.000	200.000	150.000	240.000
Καύσιμα κινήσεως	3.000.000	2.800.000	1.500.000	—
Ασφάλιστρα	200.000	180.000	150.000	21.200
Τρόφιμα	850.000	720.000	600.000	—

<b>Αποσβέσεις</b>	100.000	80.000	70.000	10.000
<b>Θέρμανση</b>	—	—	—	90.000
<b>Τηλεφωνικά τέλη</b>	—	—	—	45.000
<b>Υδρευση</b>	—	—	—	15.000
<b>Ηλεκτροφωτισμός</b>	—	—	—	30.000
<b>Ενοίκια γραφείων</b>	—	—	—	300.000
<b>Έξοδα καθαριότητας</b>	—	—	—	60.000
<b>Έσοδα εισιτηρίων επιβατών</b>	3.000.000	2.000.000	1.500.000	—
<b>Έσοδα μεταφοράς οχημάτων</b>	4.000.000	4.700.000	1.800.000	—

Υπάρχουν ακόμα και οι παρακάτω λογαριασμοί:

<b>Ζημία από διαρροή καυσίμων Ο/Γ ΠΡΩΤΕΥΣ</b>	<b>Ζημία από απώλεια προκαταβολής</b>
50.000	60.000
Κέρδη από κλήρωση λαχειοφόρου ομολογίας	'Εκτακτα έσοδα από εισπραξη απαιτήσεως που είχε παραγραφεί
1.000.000	150.000

Θέλομε να προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα από την κίνηση κάθε πλοίου χωριστά και ύστερα το συνολικό αποτέλεσμα των εργασιών της επιχειρήσεως.

Να υποδειξετε τη σειρά των εργασιών, που πρέπει να γίνουν και να εκτελέσετε τις εργασίες αυτές με την πρέπουσα λογιστική ταξη.

Για το σκοπό αυτό να μελετήσετε με ιδιαίτερη προσοχή τις παραγράφους 6.4. 6.5. 6.6. 6.7. και 6.8 του βιβλίου. Θα σας βοηθήσουν πολύ στη λύση της ασκήσεως αυτής, όπου θα χρειασθεί να διακρίνετε λογαριασμούς που θα συγκεντρώθουν στους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως και δόλους που θα καταλήξουν απ' ευθείας στο λογαριασμό « Αποτελέσματα χρήσεως».

Για τη λύση της ασκήσεως πρέπει να γνωρίζετε ότι:

- α) Όλα τα έξοδα είναι οργανικά. ομαλά και δεδουλευμένα.
- β) Τα έσοδα των πλοίων επίσης.

γ) Οι μισθοί, οι εργοδοτικές εισφορές, τα ασφάλιστρα και οι αποσβέσεις των κεντρικών υπηρεσιών επιβαρύνουν την εκμετάλλευση των τριών πλοίων ανάλογα προς τα ύψη των αντιστοίχων εξόδων των πλοίων.

δ) Η θέρμανση, τα τηλεφωνικά τέλη, η ύδρευση, ο ηλεκτροφωτισμός, τα ενοίκια και τα έξοδα καθαριότητας των κεντρικών υπηρεσιών επιβαρύνουν την εκμετάλλευση των πλοίων ισόποσα.

27. Η επιχείρηση «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε. έχει δύο κλάδους δραστηριότητας. Συγκεκριμένα εκμεταλλεύεται χώρο σταθμεύσεως αυτοκινήτων και πλυντήριο αυτοκινήτων.

Στο τέλος της χρήσεως οι λογαριασμοί εξόδων και εσόδων είχαν διαμορφωθεί ως εξής:

**Μισθοδοσία προσωπικού Σ.Α.**

400.000
---------

**Μισθοδοσία προσωπικού Π.Α.**

700.000
---------

## Εργοδοτικές εισφορές Σ.Α.

90.000	
	Ηλεκτρική ενέργεια Σ.Α.
200.000	
	Τηλεφωνικά τέλη Σ.Α.
20.000	
	Ενοίκια Σ.Α.
500.000	
	Έξοδα καθαριότητας Σ.Α.
100.000	
	Υδρευση Π.Α.
70.000	
	Έσοδα Σ.Α.
	2.000.000

## Εργοδοτικές εισφορές Π.Α.

140.000	
	Ηλεκτρική ενέργεια Π.Α.
200.000	
	Ασφάλιστρα Π.Α.
40.000	
	Ενοίκια Π.Α.
200.000	
	Έξοδα καθαριότητας Π.Α.
50.000	
	Αποσβέσεις Π.Α.
50.000	
	Έσοδα Π.Α.
	2.700.000

## Πρόστιμα αστυνομικών παραβάσεων (Σ.Α.)

5.000

## Εισφορά σε έρανο Ε.Ε.Σ.

10.000

Έκτακτα κέρδη από παραγραφή οφειλής μας προς Γ.Δ.

20.000

## Πρόσθετοι φόροι

10.000

## Έκτακτη, ζημία από πλημμύρες

50.000

## Επισκευη έκτακτης ζημίας ανελκυστήρα οχημάτων

100.000

Σ.Α. - Σταθμός αυτοκινήτων.

Π.Α. - Πλυντήριο αυτοκινήτων.

Ζητείται η κατάστρωση των λογαριασμών εκμεταλλεύσεως για τους δύο κλάδους. Καταστρέψτε τις δύο λογαριασμούς των μερικών αποτελεσμάτων και του συνολικού της επιχειρήσεως.

Για το σκοπό αυτό να λάβετε υπόψη σας ότι:

α) Τα έξοδα των δύο κλάδων είναι οργανικά, ομαλά και δεδουλευμένα.

β) Τα έσοδα Σ.Α. κατά ποσοστό 15% είναι ανώμαλα. Επίσης και τα έσοδα Π.Α. κατά ποσοστό 5%. Κατά τα λοιπά είναι οργανικά, ομαλά και δεδουλευμένα.

γ) Τους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως επιβαρύνει αναλογία γενικών εξόδων ως εξής:

— Σταθμού αυτοκινήτων δρχ. 490.000

— Πλυντηρίου αυτοκινήτων δρχ. 550.000

**Σημείωση:** Συμβουλευθείτε τις παραγράφους που αναφέρονται στην προηγούμενη άσκηση, ιδιαίτερα δε την 6.6, σελ. 75.

28. Να συντάξετε μια δική σας άσκηση σχετική με κατάρτιση λογαριασμών εκμεταλλεύσεως. Παρακάτω για διευκόλυνσή σας, παρέχονται περιπτώσεις επιχειρήσεων με ένα ή περισσότερους κλάδους εκμεταλλεύσεως. Να επιλέξετε από τις περιπτώσεις αυτές τον τύπο της επιχειρήσεως που θέλετε και να φαντασθείτε λογαριασμούς εξόδων και εσόδων που πρέπει να έχουν κινηθεί κατά τη λειτουργία της επιχειρήσεως αυτής:

— Επιχειρηση ξενοδοχείου ύπνου, που εκμεταλλεύεται (ή όχι) εστιατόριο καθώς και νυκτερινή κομμική ταβέρνα.

— Φροντιστήριο ξένων γλωσσών, που εκμεταλλεύεται τμήματα αγγλικών, γερμανικών κλπ.

— Τυπογραφείο που διατηρεί (ή όχι) και βιβλιοδετείο.

— Επιχειρηση που εκμεταλλεύεται συνεργείο συντηρήσεων και επισκευών τηλεοράσεων.

— Επιχειρηση που εκμεταλλεύεται φορτηγά αυτοκίνητα και εκσκαπτικά μηχανήματα.

— Επιχειρηση που εκμεταλλεύεται τουριστικά λεωφορεία για εκδρομές και φορτηγά αυτοκίνητα για μεταφορές εμπορευμάτων.

29. Στο λογιστήριο της «ΕΛΛΑΙΟΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε.» που επισκέπτεσθε, για να ενημερωθείτε σχετικά με την τήρηση των βιβλίων, υπάρχει μια αναταραχή. Από μέρες τώρα ο διαχειριστής έχει ζητήσει την εκκαθάριση του λογαριασμού, «Εμπορεύματα» και τον προσδιορισμό του αποτέλεσματος και το λογιστήριο καθυστερεί, γιατί ο λογιστής που έκανε την εκκαθάριση διέκοψε την εργασία του από σοβαρή αρρώστεια, και ο βοηθός του δεν έχει επαρκείς γνώσεις για να διεκπεραιώσει την υπόθεση.

Μπορείτε να φανείτε χρήσιμοι στη περίπτωση αυτή και να προσδιορίσετε εσείς το αποτέλεσμα, ακόμα δε να συντάξετε τις ημερολογιακές εγγραφές που χρειάζονται:

Εάν ναι, τότε σημειώστε ότι ο μικτός λογαριασμός «Εμπορεύματα» παρουσιάζει σύνολο χρεώσεως δρχ. 5.600.000 και σύνολο πιστώσεως δρχ. 5.100.000. Σημειώστε τέλος ότι με την απογραφή διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ακόμη εμπόρευμα αξίας δρχ. 850.000. (Συμβουλευθείτε την § 6.11 σελ. 94 του βιβλίου σας).

30. Ο μικτός λογαριασμός «Εμπορεύματα» στην επίχειρηση Φ. παρουσιάζει την επόμενη εικόνα:

Εμπορεύματα	
600.000	450.000

Να προσδιορίσετε το αποτέλεσμα, εάν από την απογραφή διαπιστώθηκε:

α) Απόθεμα δρχ. 200.000.

β) Απόθεμα δρχ. 100.000.

γ) Απόθεμα δρχ. 150.000.

Ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες

31. Να προβείτε σε εκκαθάριση των μικτών λογαριασμών και να διατυπώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές:

	Χρέωση	Πίστωση	Απογραφή
Εμπορεύματα	80.000	50.000	40.000
Προϊόντα	100.000	70.000	25.000

32. Στο λογιστήριο της επιχειρήσεως Θ. λειτουργούν οι παρακάτω μικτοί γενικοί και ειδικοί λογαριασμοί:

Εμπορεύματα	
1.000.000	750.000

Αναπτήρες	Γυαλιά Ηλίου	Τσιγαροθήκες
400.000	250.000	500.000

Μπορείτε να ενεργήσετε εκκαθάριση των λογαριασμών, έχοντας υπόψη ότι η απογραφή απέδειξε πως υπάρχουν αναπτήρες αξίας δρχ. 90.000, γυαλιά ηλίου αξίας δρχ. 20.000 και τσιγαροθήκες αξίας δρχ. 100.000.

Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

33. Στα βιβλία της επιχειρήσεως κατασκευής ειδών από πλαστική ύλη λειτουργούν οι παρακάτω μικτοί λογαριασμοί:

Προϊόντα	
600.000	:
Δοχεία	Σκεύη κουζίνας
120.000	280.000

Αφού αποκαταστήσετε τα πιοσά, που έχουν παραλειφθεί να εκκαθαρίσετε τους λογαριασμούς έχοντας υπόψη ότι υπάρχουν στην απόθηκη δοχεία αξίας δρχ. 80.000, σκεύη αξίας δρχ. 150.000 και τραπεζομάνδηλα αξίας δρχ. 40.000.

Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

34. Επισκέπτεσθε το λογιστήριο της επιχειρήσεως Ε. όπου ο υπάλληλος, που σας υποδέχεται, βρίσκεται σε μεγάλη σύγχυση. Μόλις έχει ανακαλύψει λάθη, που έγιναν στο Ημερολόγιο από αφηρημάδα ή παραδρομή.

Τα λάθη αυτά είναι:

α) Για πληρωμή ημερομισθίων δρχ. 9.000 έγινε χρέωση λογαριασμού «Ασφάλιστρα» δρχ. 9.000 και πίστωση λογαριασμού «Ταμείο» δρχ. 9.000.

β) Για είσπραξη απαιτήσεως από τον χρεώστη Ι. Περδίκη δρχ. 20.000 έγινε χρέωση λογαριασμού «Πιστωτές» με ειδικό «Λ. Περδικάρη» δρχ. 20.000 και πίστωση λογαριασμού «Γραμμάτια εισπρακτέα» δρχ. 20.000.

γ) Για αγορά μετρητοίς επίπλων δρχ. 100.000 έγινε χρέωση λογαριασμού «Έπιπλα» δρχ. 60.000 και πίστωση λογαριασμού «Ταμείο» δρχ. 60.000.

δ) Για πληρωμή τελών κυκλοφορίας δρχ. 8.000 έγινε χρέωση λογαριασμού «Τέλη κυκλοφορίας» δρχ. 18.000 και πίστωση λογαριασμού «Ταμείο» δρχ. 18.000.

ε) Για είσπραξη δρχ. 50.000 από πώληση εμπορευμάτων έγινε η σωστή εγγραφή αλλά επαναλήφθηκε μια φορά ακόμα.

στ) Για πληρωμή του λογαριασμού ΔΕΗ δρχ. 12.000 δεν έγινε εγγραφή.

Να προβείτε εσείς στις υποδείξεις που πρέπει και να καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές. (§ 8.4(α) σελ. 107 του βιβλίου).

35. Η νεοσύσταση επιχείρηση Κ. σας παρέχει τις επόμενες πληροφορίες και ζητεί να της ετοιμάσετε τους σχετικούς πίνακες αποσβέσεων:

### **Μηχανήματα.**

Αρχική αξία: δρχ. 10.000.000 Υπολειμματική αξία: δρχ. 300.000. Διάρκεια ζωής: 10 έτη. Μέθοδος αποσβέσεως: σταθερή. (Βλέπε παράγραφο 10.2(a), σελ. 121 του βιβλίου).

### **Μεταφορικά μέσα.**

Αρχική αξία: δρχ. 2.150.000. Υπολειμματική αξία: δρχ. 200.000. Διάρκεια ζωής: 12 έτη. Μέθοδος αποσβέσεως: φθίνουσα (μερισμός της αξίας που πρέπει να αποσβεσθεί σε μέρη ανάλογα προς τους αριθμούς των ετών ζωής και εφαρμογή της κατάλληλης σειράς (§ 10.2(β) σελ. 122 του βιβλίου).

### **Εγκαταστάσεις.**

Αρχική αξία: δρχ. 2.000.000. Υπολειμματική αξία: δρχ. 200.000. Διάρκεια ζωής: 8 έτη. Μέθοδος αποσβέσεως: αύξουσα (μερισμός της αξίας που πρέπει να αποσβεσθεί σε μέρη ανάλογα προς τους αριθμούς των ετών ζωής και χρήση της κατάλληλης σειράς) (§10.2(γ) σελ. 123 του βιβλίου).

36. Είναι τέλος της 1ης χρήσεως της εταιρείας «ΨΥΚΤΙΚΗ» Ο.Ε. και ο λογιστής Φ. Καρύδης έχει μεγάλο φόρτο εργασίας, επειδή σε δύο μήνες από τη λήξη της χρήσεως πρέπει να έχει ετοιμάσει τον Ισολογισμό. Ο ρυθμός της εργασίας του είναι ικανοποιητικός, αλλά ανησυχεί, γιατί ο βοηθός του, που είναι επιφορτισμένος με τον υπολογισμό των αποσβέσεων, δεν φαίνεται να τα καταφέρνει.

Τι θα λέγατε εσείς; Θα μπορούσατε να τον βοηθήσετε; Δεν θα δυσκολευθείτε καθόλου, εάν μελετήσετε προηγουμένως τις παραγράφους 10.2 και 10.3 στις σελ. 121 και 123 του βιβλίου.

Φυσικά θα πρέπει να συντάξετε τις ημερολογιακές εγγραφές και να ανοίξετε τους σχετικούς λογαριασμούς.

Να τα σχετικά στοιχεία:

Κτήρια αξίας δρχ. 5.000.000	'Άμεση	απόσβεση	5%
Εγκαταστάσεις κλιματισμού αξίας δρχ. 2.000.000	»	»	10%
Ψυκτικά μηχανήματα αξίας δρχ. 1.800.000.	»	»	10%
Έπιπλα και σκεύη αξίας δρχ. 500.000.	'Εμμεση	»	20%
Μεταφορικά μέσα αξίας δρχ. 800.000.	"	»	12%

37. Επιστρέφομε στην προηγούμενη άσκηση. Έχετε τελειώσει την εργασία σας και παραδώσατε γραπτώς τις υποδείξεις σας και τα υποδείγματα των εγγραφών. Λογαριασμών κλπ. Ο υπάλληλος με βάση αυτά έκανε τις εγγραφές στα βιβλία.

Την επόμενη μέρα όμως σας ενοχλεί ο ίδιος υπάλληλος, ο οποίος ομολογεί ότι μέσα στη σύγχυσή του έκανε λάθος και τα στοιχεία που σας έδωσε για να τον βοηθήσετε δεν ήταν σωστά. Συγκεκριμένα, όπου ζητούσε άμεση απόσβεση, έπρεπε να γίνει έμμεση και αντίστροφα.

Στη νέα αυτή κατάσταση μπορείτε να τον διευκολύνετε πάλι; Να καταρτίσετε δηλαδή τις διορθωτικές ημερολογιακές εγγραφές και να παρουσιάσετε τη νέα εικόνα των λογαριασμών;

Θα βοηθηθείτε στο έργο σας αυτό και από τη (§ 8.4(a) σελ. 107 του βιβλίου).

38. Στα βιβλία της επιχειρήσεως της Ελένης Λαούδη υπάρχουν οι λογαριασμοί:

Μεταφορικά μέσα	Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα	Εγκαταστάσεις
3.000.000	600.000	1.600.000

Η επιχείρηση ενεργεί έμμεση απόσβεση για τα μεταφορικά μέσα και άμεση για τις εγκαταστάσεις.

Κατά τη λήξη της περιόδου το λογιστήριο υπελόγισε τις αποσβέσεις σε ποσά δρχ. 300.000 για τα μεταφορικά μέσα και δρχ. 200.000 για τις εγκαταστάσεις, ακολουθώντας τη σταθερή μέθοδο. Στην ημερολογιακή όμως διατύπωση, από λάθος, έγινε άμεση απόσβεση για τα μεταφορικά μέσα και έμμεση για τις εγκαταστάσεις. Το λάθος όμως δεν είναι μόνο αυτό. Για ποσό αποσβέσεων των μεταφορικών μέσων υπολογίσθηκε το ποσό αποσβέσεων των εγκαταστάσεων (δηλαδή δρχ. 200.000 αντί δρχ. 300.000). Και αντίστροφα. Ως ποσό αποσβέσεων των εγκαταστάσεων το ποσό αποσβέσεων των μεταφορικών μέσων (δρχ. 300.000 αντί για δρχ. 200.000). Μπορείτε να φανείτε χρήσιμοι στην περίπτωση αυτή και να διευκολύνετε το λογιστήριο καταρτίζοντας τις διορθωτικές εγγραφές:

## **ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ**

### **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

0. 1 Οικονομική δράση.....	1
0. 2 Οικονομικός Οργανισμός .....	1
0. 3 Περιουσία.....	3
0. 4 Λογιστική .....	7

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ**

#### **Απογραφή - Ισολογισμός**

1. 1 Απογραφή.....	9
1. 2 Ισολογισμός .....	17

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ**

#### **Μεταβολές περιουσίας**

2. 1 Το πρόβλημα της παρακολουθήσεως - Κάθετες και οριζόντιες μεταβολές στοιχείων Ισολογισμού .....	22
---	----

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ**

#### **Λογαριασμοί**

3. 1 Γενικά .....	26
3. 2 Μορφές λογαριασμών.....	26
3. 3 Τεχνικοί όροι τηρήσεως των λογαριασμών.....	28
3. 4 Βασικές κατηγορίες λογαριασμών.....	32
3. 5 Κανόνες λειτουργίας λογαριασμών .....	32

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

### Διπλογραφική μέθοδος

4. 1 Γενικά .....	37
4. 2 Ανάλυση οικονομικών πράξεων .....	38
4. 3 Το Ημερολόγιο.....	39
4. 4 Το Γενικό Καθολικό.....	48

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

### Διάκριση των λογαριασμών κατά μέγεθος

5. 1 Γενικά .....	58
5. 2 Λογαριασμοί γενικοί, ειδικοί, απλοί .....	58
5. 3 Λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ. .....	60
5. 4 Λογιστική γενικών και ειδικών λογαριασμών .....	61
5. 5 Σχέση αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικού λογαριασμού .....	61
5.6 Αναλυτικές καταστάσεις ελέγχου (ισοζύγια) αριθμητικής συμφωνίας γενικου και ειδικών λογαριασμών .....	64

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

### Διάκριση των λογαριασμών σύμφωνα με το περιεχόμενό τους

6. 1 Γενικά .....	71
6. 2 Λογαριασμοί αξιών .....	72
6. 3 Λογαριασμοί πρωτωπικοί .....	72
6. 4 Λογαριασμοί εξόδων .....	73
6. 5 Λογαριασμοί εσόδων .....	74
6. 6 Παρατηρήσεις επί των λογαριασμών Εσόδων- Εξόδων .....	75
6. 7 Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως .....	75
6. 8 Λογαριασμοί αποτελεσμάτων .....	88
6. 9 Λογαριασμοί αμιγείς .....	91
6. 10 Λογαριασμοί μικτοί .....	93
6. 11 Εγκαθάριση μικτών λογαριασμών .....	94

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

### Λογιστικά βιβλία - δικαιολογητικά έγγραφα

7. 1 Λογιστικά Βιβλία .....	101
7. 2 Δικαιολογητικά έγγραφα .....	103

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

### Λογιστικά σφάλματα

8. 1 Ο κίνδυνος σφαλμάτων.....	104
8. 2 Περιπτώσεις λογιστικών σφαλμάτων .....	104
8. 3 Επισήμανση σφαλμάτων.....	105
8. 4 Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων .....	106
8. 5 Το ισοζύγιο.....	109

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

### Λογιστική επιτηδευματιών

9. 1 Γενικά.....	113
9. 2 Βιβλία πρύτης κατηγορίας.....	114
9. 3 Βιβλία δεύτερης κατηγορίας .....	115
9. 4 Βιβλία τρίτης κατηγορίας.....	118
9. 5 Βιβλία τέταρτης κατηγορίας.....	118
9. 6 Ειδικές περιπτώσεις βιβλίων.....	118

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

### Αποφέσεις

10. 1 Έννοια - ορισμός .....	120
10. 2 Μέθοδοι αποσβέσεων.....	121
10. 3 Τρόποι αποσβέσεων .....	123
Παράρτημα Γενικών Ασκήσεων .....	127